Prisopgaven

Forord til den elektroniske udgave

Dette verk av **Nini Roll Anker** (1873-1942) er digitalisert i december 2006 av Nasjonalbiblioteket, Oslo og tilpasset for Projekt Runeberg i september 2014 av Ralph E.

PRISOPGAVENNINI ROLL ANKER

PRISOPGAVEN

OSLO

FORLAGT AV H. ASCHEHOUG & CO. (W. NYGAARD) 1938

Printed in Norway. 0. Christiansens boktrykkeri, OslöI-T li Tofte stod utenfor døren til brorens arbeids-' rum. Saa snudde hun og listet sig ind i stuen igjen. For anden gang . . .

Fortapt og skamfuld satte hun sig paa en stol like indved væggen, med haanden opunder brystet prøvde hun faa hjerteslaget til at saktne.

Det stille værelse laa i halvmørke. Likevel syntes hun tingene her inde og de gamle møblene smilte av hende. Akkurat her hadde hun sat sig ned forrige gang ogsaa!

Men hun maatte vente. Maatte være rolig — ialfald naar hun begyndte . . .

Borte paa skrivebordet laa Roars telegram — saavidt kunde hun skimte det mellem alt det andre hvite derborte; det laa med aapne bretter, det rakte efter hende og mante: gaa ind og si det, gaa og si det til Nils og faa det overstaat!

Hun bøiet hodet. Bak lukkete øielaak saa hun Roars skikkelse . . . Ind mot ansiktet, hun elsket, samlet hun al sin kraft: Et lite skridt til . . . en liten stund enda, og det skal være dig og mig for bestandig!2

Da hun en halv times tid senere kom ind til broren, sat han og skrev, som vanlig.

«Er det dig, Eli?» han løftet ikke hodet. «Er Tore kommet hjem?»

«Nei, Nils.»

Nu. saa han op. Og hun sanset det selv, hun hadde knapt hat maal i sig.

«Tore skulde i samfundet iaften» — hun truet røsten frem og op. «Men jeg vil gjerne snakke med dig om noget, Nils.»

Professor Tofte la bort pennen, tok av sig brillene og saa paa søsteren.

Hun var blit staaende midt paa gulvet under taklampen, stærkt og klart strømmet lyset ned over den spæde skikkelsen, det blonde haaret fik som en straalering —. Elis læber skilte sig i smil, men han syntes øinene blev saa underlig blanke . . .

«Det —» han reiste sig halvt i sætet — «det er vel ikke noget galt paa færde, Eli?»

Fort gik hun bort til skrivebordet, strøk sig fort over panden, satte sig raskt i stolen midt imot ham.

«Jo, Nils —» enda smilte hun, men den buete overlæben skalv — «du vil vist synes det er galt. Jeg — jeg kommer til at gifte mig naa, Nils.»

Han blev stum. Og først nu mistet det magre ansiktet uttrykket av anspendelse, som altid liksom minket det, naar han sat over sit arbeide. En opriktig forfærdelse gjorde blikket stort og nærværende.

«Har du aldrig tænkt dig muligheten av det, Nils?»3

Nu blev han litt forvirret — han strøk den tynde, graa barten og sa:

«Nei — men naturligvis, Eli! Du er jo ung enda! Og — og det var ikke rimelig du skulde bli gaaendes her hos os bestandig.»

Hun tok haanden han rakte hende, hun la kindet ned mot den et øieblik.

Da blev han heftig bevæget — hendes kjærlig-hetsgjerning mot ham og sønnen, alle disse aarene siden Tora døde, fyldte ham som med gylden varme.

«Kjære Eli!» Før han drog til sig haanden snudde han den ind mot kindet hendes, et nu.

Begge to tidde litt.

«Er du ikke det grand nysgjerrig, Nils? Eller — har du skjønt det?»

«Skjønt det?» Hjelpeløs stirret han.

«Du kjender ham godt, Nils.»

«Er det professor Olsen?»

Nu brast hun i latter — klar klang den friske latteren ut over bordet med papir og folianter, op mot de bokklædde væggene. Gamle professor Olsen, aa det gjorde godt!

«Jeg saa du fik blomster fra ham forleden dag,» undskyldte han sig.

«Det faar jeg jo av og til fra alle professorene dine til tak for maten! Nei, Nils, det er ikke Olsen. Det er Roar.»

«Roar?» Han reiste sig helt op. «Roar Liegaard?»

Hun nikket.

«Men Roar er jo . . . Det vil si . . .» han for sig med hændene gjennem haaret.4

Farven steg i Elis ansikt.

«Det er to aar nu siden han blev skilt, Nils. Han er fri.»

Nils Tofte hadde tat nogen skridt — han stanset med ryggen halvt mot hende.

«Kan du ønske søsteren din en bedre mand da, Nils?»

«Nei . . . nei, jeg blev bare saa — saa forbløffet, Eli!» Han braasnudde, kom bort til hende, bøiet sig og kysset hende paa panden — saa rettet han sig op og smaalo: «Rakkeren! Jeg som trodde han vanket her for gammelt venskaps skyld, for min skyld . . . Men — bedre kar end Roar — nei, det har du ret i, Eli.»

«Kom, Nils —» hun reiste sig — «kom saa sætter vi os litt herborte!» Hun tok ham i ærmet og fik ham med sig til sofaen, som stod unda lampelyset. — «Naa skal du faa vite altsammen . . .»

Saa sat de i forældrenes gamle, hardstoppete sofa — saa nær ind til hverandre, at hun kunde holde haanden paa knæet hans, vilde hun.

Hun hadde ventet helt til nu — ventet paa han skulde bli færdig med boken, han holdt paa med, ogsaa . . . Hun vilde ikke forstyrre ham. Men han blev jo aldrig færdig med denne boken! Og idag hadde hun faat telegram fra

Roar, han kom til byen imorgen, han skulde selv følge en av patientene sine ind til rikshospitalet. Og nu orket de ikke spille denne komedien længer. For fjorten dager siden var skilsmissen blit stadfestet og i orden; om en maaned tænkte de gifte sig, om en maaned ellersaa, hvis Nils hadde tid til at følge dem til byfogden da?

Broren lyttet. Med hodet paa skakke og blikket i gulvet sat han urørlig og lyttet. Nu lutet Eli sig fremover, skakket paa hodet hun ogsaa, saa ham op i ansiktet:

«En liten bryllupsfrokost vil vi ikke si nei til heller, Nils!» Endelig fik hun tak i øinene hans . . . Da tok han haanden hendes tæt i begge sine.

«Naar — men naar bestemte du dig til dette, Eli?»

Haanden sin lot hun ham beholde; men hun rettet sig op og saa over mot væggen, der gipsbysten av den blinde Homér stod i stilheten mellem alle bøkene — aa, saa alvorlig, den ogsaa . . .

«Det er ikke saa længe siden jeg bestemte mig — til at gifte mig med Roar, Nils. Men det er længe siden . . . Nils, husker du den dagen jeg blev fem og tyve aar? Det er akkurat otte aar siden paa onsdag. Da holdt du og Tora bal for mig.»

Han nikket.

«Paa det ballet hadde jeg tænkt at si ja til — til en mand, som vilde ha mig. Jeg syntes .. jeg trodde jeg var gla nok i ham til det. Og desuten syntes jeg det kunde være paatide — naar jeg var blit et kvart aarhundrede gammel. Det var aaret efter at mor var død; aaret før Tora gik bort.»

Igjen nikket broren.

«Kan du huske at Roar pludselig kom den kvelden? Vi hadde netop gaat fra bordet, vi stod enda, her og inde i stuen — pikene bød omkring kaffen.6

Da kom du ind med Roar. Han var alene. Han hadde ikke konen med sig, den første gangen.»

Nils Tofte slåp søsterens haand og ændret stilling.

«Ja, jeg husker det,» sa han. «Det var mange aar siden vi hadde set hverandre.»

«Jeg visste ikke han var til engang!» Et lite smil fulgte ordene paa vei, saa trak hun pusten dypt — «Han hadde villet gaa igjen, da han hørte her var fest, husker du? Han hadde graa dres . . . Men du slåp ham ikke, du. Jeg stod der borte ved skrivebordet sammen med . . . sammen med nogen andre, da jeg fik se dere i døren dér. Og — og da begyndte det, Nils.»

Broren lo:

«Det har du fundet ut, hva?»

«Nei, jeg har ikke fundet paa det — det er sandt. Da den andre, ut paa natten, spurte mig om jeg vilde — da svarte jeg nei. Da var det med en gang blit aldeles tydelig for mig, at jeg ikke var nok gla i ham. Da hadde jeg danset med Roar . . . Jeg har altid trod —» Elis røst steg — «altid, at etsteds paa jorden gik det en mand, som var bestemt for mig.»

«Det tror svært mange kvinder, Eli.»

«Men ikke alle møter ham, Nils! Da jeg fik høre Roar var gift — at han var gift og hadde fire barn, da blev jeg — aa, det var saa grusomt vondt . . .»

«Ja . . .» broren saa ned paa sine egne hænder.

«Det var Tora som fortalte det til mig. Tora hadde set det, Nils, da vi danset sammen — hun hadde set at Roar og jeg er skapt for hverandre, — det er jeg viss paa!»7

Nils Tofte gjorde en bevægelse, en liten utaalmodig rørsle med overkroppen. Og Eli tok stærkere i.

«Jo, hun var underlig saan skal jeg si dig, Tora. Jeg har ofte tænkt paa det siden . . . Jeg kom op til hende nogen dager efter ballet, hun laa den dagen. Og jeg sat ved sengen hendes, og vi snakket om festen — men jeg nævnte ikke Roar. Da sa Tora: Det er ilde den doktor Liegaard aldrig kommer længer end til almindelig praksis, sa hun. Folk trodde engang han skulde drive det længer — men han har saa mange at forsørge ... Og idetsamme la hun haanden bort paa fanget mit. Kone og fire barn, sa hun, han giftet sig saa ung. Jo, Nils! Tora hadde set det!»

«Hun hadde kanske set noget paa dig, Eli?»

«Roar har aldrig kunnet glemme den kvelden, han heller!» kom det hett. «Hvorfor tror du ellers han kom hit op hver gang han var i byen? Mange ganger om aaret efter at jeg flyttet til dig!»

«Men han hadde jo sin kone med, Eli.»

«Med hende og uten hende! Han kom.»

Elis røst tonte i pludselig tross —; broren snudde sig og saa paa hende. Hun var blit blek, hun sat saa rak, sat og saa ut for sig med lukkete læber nu. Og igjen slog det ham hvor dragene med kjakens vide bue, mundens fylde, pandens og næsens bene linje mindet om et utkast, et litt klosset utkast til en græsk kvindeprofü . . .

«Ja jeg forstaar jo Roar . . .» han prøvde smile — saa veknet han i røsten: «Det har vel været vanskelige aar for dig da, Eli? Og jeg som trodde . . .»8

«Vanskelige og deilige, Nils!» Hun la haanden paa knæet hans. «De minuttene eller timene han var her i førstningen — de var saa — saa stærke, jeg kunde næsten ikke bære dem! Siden blev det anderledes — siden, da jeg blev viss, bodde jeg likesom inde i en flamme — jeg brydde mig ikke mer om alt det jeg hadde lyst til før — jeg brydde mig ikke om andet end arbeidet mit og dig og Tore — ogsaa musikken.»

«Det var derfor du altid vilde være hjemme ...»

«Ogsaa brevene. Vi har skrevet til hverandre i fire aar.»

Nils Tofte reiste sig, litt braat. Han ståk hæn-dene i bukselommen.

«Du tænker paa konen, Nils?» Eli satte fingrene mot sætet i sofaen og blev sittende slik, opheist og høiskuldret. «Det kan du la være, Nils! Han har levd i lang ufred, han! Hun har villet skilles mange ganger, hun. Det var ikke før han vilde, hun kom paa at hun elsket ham.»

Broren kremtet.

«Nei — jeg tænker ikke baktale hende, Nils! Du kan jo dømme selv! Hvad er det blit av Roar? I de å siste tolv aarene har han slitt som praktiserende læge i den samme lille byen, aldrig hat kraft eller tid til arbeidet, som det er hans heteste ønske at faa gjort! Hadde han en stund, blev den ødelagt for ham. Tilslut blev han sløv og likegla. Du sa det samme som Tora, engang for nogen aar siden, vi snakket om ham: Roar Liegaard var emnet til noget mer, sa du.»g

Nils Tofte strøk sig over ansiktet.

«Ja — kameratene trodde det — han var den ihærdigste av dem. Men han giftet sig tidlig og fik tidlig barn. Vi faar jo ta følgene av det vi gjør . . .»

«Hvad vet vi om hverandre naar vi er saa unge da, Nils! Hvad vet vi om os selv! Nils, husker du hvad du sa den aftnen vi hadde været i teatret med dem og souperte sammen efterpaa? Fru Liegaard snakker over to hundrede ord i minuttet, sa du — du hadde sittet og tælt ordene, du! Roar maa ha gode nerver, sa du. Men han har ikke hat nerver gode nok. Netop nerven har hun tat ut av ham!»

Nils Tofte drev paa gulvet.

«Ja, jeg husker hun var svær til at prate. Men kunde snak gjøre det av med en mand, da blev det fler enker end koner her i landet, Eli! Og det er vel ikke derfor, Roar har latt sig skille?»

Det blev en liten stilhet. Lyden av den dæm-pete, redelige røsten la sig for brystet paa Eli, hun tok efter pusten; saa fortsatte hun hans tanker høit:

«Roar kunde vel holdt ut likevel ... Ja, det kunde han kanske, Nils, hadde han ikke møtt mig.»

Saa hastig reiste hun sig fra sofaen, at en av putene fait ned paa gulvet —.

«Men det er mig han trænger — for at bli det han er «emnet til». Og sker det ikke —» hun tok sig til hjertet — «Blir han ikke det, han skulde bli, sammen med mig, saa kan du komme med dine bebreidelser om nogen aar, for da har jeg tapt!*

Forskrækket hadde Nils vendt sig mot hende. I10

al den tid de hadde levd under tak sammen, hadde han aldrig hort søsteren saa heftig, aldrig set de store øinene flamme.

«Eli!» Impulsiv gik han mot hende, bredde ut armene som for at ta hende i favn.

Hun vek unda.

«Nei, Nils.»

«Eli! Tilgi mig!» Armene sank, han stod raad-løs «Det — det kom for braat paa mig. Og — og du har vænt mig til at snakke ut, bestandig. Du — du har skjæmt mig bort — du har gjort mig til en stor egoist, Eli. Tror du ikke jeg vet, at bedre kamerat end dig kan ingen mand faa? Eli!»

Hun graat ikke. Men strupen snørte sig sammen paa hende.

«Hvordan skulde jeg kunne bebreide dig noget, søster? Du vet saktens hvad du gjør!»

Da brøt hun litt sammen — et nu gjemte hun ansiktet mot armen. De siste maaneders kamp og tvil mindet sig — alle de vaakne nættene, naar hun laa og vilde utrydde billedet av den andre kvinden . . . Med hvitt, fortrukket ansikt saa hun op paa broren.

«Det er ikke rimelig du skal forstaa! Du har hat din lykketid med Tora, du. Den var nok for dig, for hele livet. Du har aldrig været hemmet og stanset, du, saan som Roar. Ja, jeg vet hvad jeg gjør — for jeg kan ikke gjøre noget andet! Det er Roar som bestemmer. Hadde han villet beholde hende — jeg har sagt han kunde det. Hadde han villet ha mig ogsaa — jeg har sagt han kunde det. Jeg er villig,11

villig til alt som er godt for ham. Alene kunde han kanske arbeide best — jeg her, han dernede. Men det gaar ikke, han greier det ikke. Han vil ha mig hos sig. Og han bestemmer. Vi — er er ikke to som flyr i fanget paa hverandre efter en flirt.»

Sky, blussende som en ungpike dreiet Nils Tofte hodet. Blikket streifet væggen over sofaen, der billedene av forældrene hang.

Og hans rødme smittet — Elis skjære hud tok farve helt op under det blonde haaret; som ham saa hun paa de gamle portrætter i ovale rammer.

«Ja det er kanske godt far og mor er døde, Nils. For jeg vilde gjort det likevel!»

Men nu hadde hans ansikt ændret uttryk — for første gang ikveld saa han helt og fuldt paa hende.

«Du er som far,» sa han — «du er stærk og — og urokkelig ung du, Eli — du er skikket for lykken.» Han rakte hende begge hændene.

Og hun tok dem nu — stramheten om bryn og læber gav sig, hun smilte.

«Kanske ikke saa stærk — siden jeg ikke har noget valg, Nils.»

Saa syntes hun med ett hun ikke hadde set det før, hvor magert og tørket brorens ansikt var — længe, aa længe siden andre læber møtte hans!

«Har du aldri tænkt paa at gifte dig igjen, Nils — alle disse aarene?» Ordene var ute av hende med det samme de var tænkt.

Nu lo han — drev fra hende bort til skrivebordet. I det samme han satte sig i stolen, sa han:12

«Det var litt fare paa færde — for to aar siden, Eli. Men jeg fik da avværget den.»

«For to aar siden?»

«Da du kom hjem med frøken Jensen.»

«Dea Jensen! Nei men Nils! Hun var da ikke tyve aar!»

«Var hun ikke det? Neinei. Jeg gjorde det jo ikke heller.»

«Det vilde blit en skrækkelig ulykke,» avgjorde hun. «Seks og tyve aars forskjel.»

Han smaalo.

«Saa galt har hændt før. Men jeg husket mors ord: Faar du barn, saa skaf dem aldrig stedmor, Nils. Jeg tænkte paa Tore.»

Eli svarte ikke.

Da først brændte det frem i ham, hvad han hadde gjort. Men sagt var sagt. Han satte paa sig brillene.

«Hvordan har Roar ordnet sig med barnene —» spurte han sindig.

Og rolig svarte hun:

«Den største gutten og yngste piken er hos moren her i byen. Den ældste piken og en gut paa tolv aar skal bli hos os. Det har aldrig gaat mellem Ingrid og moren — Ingrid valgte selv at bli hos Roar. Sverre er jo bare barnet enda, yngre end Tore var da jeg kom til dig. Det gruer jeg ikke for.»

«Nei ... Du har jo altid hat et godt lag med ungdom, men —» Han tidde og grundet litt. «Men en vrien opgave faar du, Eli, tro ikke andet.»

«En liten guldmedalje til mig — og en stor til Roar!» Hun lo og bøiet sig frem, staaende med de13

spæde armene støttet mot bordplaten. «Nils, Roar og jeg tænker reise til Paris et par maaneder — han skal gaa paa Pasteur-instituttet, jeg vil lete op min gamle lærer. Det er dernede, vi skal begynde.»

Lettet saa han op paa hende.

«Det var en god idé, Eli — alene den første tiden. Skal Roar studere?»

«Universitetet har sat op en bakteriologisk opgave iaar, til kongens guldmedalje. Roar vil prøve.»

«Bakteriologisk — det blir ikke let.»

«Han har to aar paa sig. I Paris skal han ta fat. Han vilde ikke ta imot det først — men kan jeg bruke den lille arven min bedre? Nils — vil du se en radering, jeg har gjort av Roar — før du begynder at skrive igjen?»

1 tanker hadde han tat efter penneskaftet — hun nappet det fra ham.

«Naa skal jeg hente den!» Hun sprang ut av værelset.

Oppe i anden etage, paa bordet i sit eget rum, hadde hun lagt færdig bladene: det siste træsnit av huset her, med de gamle trærne. Og raderingen av Roar Liegaards hode.

Hun tok bare den siste, kastet et fort blik paa den. Da syntes hun med ett, det var kommet noget fremmed over denne mandsprofilen — over hendes eget arbeide ...

Skjælv i knærne satte hun sig paa sengkanten, med billedet i fanget. Og en uro, hun ikke kunde mestre, dirret sig frem i hende. Hadde Nils gjort hende ræd?

2 — Prisopgaven.

<Da de hadde været i Paris en ukes tid, fik doktor Liegaards en liten møblert leilighet oppe paa Montmartre.

Som ung hadde Eli et par aar tegnet og studert radér-teknik ved Ecole Etienne — en tid hadde hun bod i nærheten av Sacré-Coeur kirken. Sammen med manden hilste hun nu en dag paa sin gamle portnerske; av hende fik de vite om de ledige rummene paa vestkanten av «butten». De sikret sig dem straks. Og en formiddag i februar drog Eli ind i leiligheten med kuffertene, alene.

En stor gitterport førte til den brede grusgangen, hvor en række to etages bygninger med smaa haver foran blev tilset av en fælles portner. Husene var gamle, somme hadde dype, hvælvete kjeldere — portnerkonen hadde fortalt Eli, flyktninger hadde holdt til dernede under revolutionen i 1789.

Rummene hun og Roar skulde ha laa i anden etage. Op en smal, bråt stentrap med et svakelig rækverk fik bybudet kranglet sig frem med bagagen; yttergangen deroppe var mørk og noksaa ildeluktende — men de smaa væreisene indenfor lyse og venlige.15

Og da Eli hadde lukket den smale trædøren efter bæreren og blev alene, gik hun en stund fra rum til rum, før hun begyndte at pakke ut og stelle istand.

En advokat, en ugift mand, bodde her — han var reist sydpaa for nogen maaneder. Møblene var faa og spinkle — litt forlorent utstyrt med krimskrams og forgylding, som i saamange smaa franske hjem. Daarlige farvetryk hang paa væggene; de maatte væk ... I kjøkkenet var det sparsomt med kopper og kar — hun fik kjøpe litt nyt . . . Elektrisk lys fandtes ikke — hele leiligheten hadde den svake, søtaktige lukt av gas, hun saa vel husket fra gamle dager hernede. Men vinduene var høie og store og slåp ind rikelig med lys — fra stuen saa hun ut paa et sotsvart, vidgrenet akasiatræ; paa andre siden den gule grusveien stod det tæt med eviggrøn buksbom foran den motsatte husrækken.

I kjøkkenet, som vendte nord, aapnet hun vinduet — det gik indover som alle franske ruter; saa bøiet hun sig over ytterkarmens gesims og saa det samme pussige syn, hun og Roar hadde moret sig over den dagen, de tok leiligheten heroppe: dypt, dypt nede under hende, som paa bunden av en vældig sjakt, lekte en skare barn i en stor skolegaard — saa langt nede, at lyd av stemmer og rop bare naadde hende lik en bi-surr. Baksiden av huset gik i ett med «Mont Martyrium»-fjeldets bratte styrtning mot nord.

Eli lot vinduet bli staaende aapent — luften var mild og vaarlig.

Inde i soverummet begyndte hun at pakke op av16

kuffertene, la plag for plag ut over den låve, store sengen — hendes og Roars klær om hverandre . . . Og en lykkefølelse bredde sig i hende — bruset av alt, som hadde hændt de siste ukene, stilnet — i ensomheten herinde svalnet heten av spænding og oplevelse, for første gang siden de reiste hjemmefra kunde hun tænke rolig tilbake. Da kom snart det ene og snart noget andet frem for hende — ret som det var maatte hun smile: husket de rare vendingene i brorsønnen Tores lille tale ved bryllupsfrokosten — mindtes Nils og ham, da de stod igjen ute paa trappen i nordenvinden og viftet med store lommetør-klær . . . Kom med ett paa Roars forbløffete ansikt, da kusken i Brüssel skjældte ham saa rikelig ut for han fik for smaa drikkepenger . . .

Litt efter nynnet hun, mens hun gik mellem skap og komode — de brede, dype skuffene, gaslukten, det røde flisegulvet her inde vakte minder fra ung-domsaarene; og drømmene fra dengang gled ind i virkeligheten nu, alt hun hadde haabet og lengtet efter der borte bak den store, hvite kirken, i soverummet med de nakne væggene — saa likt dette — kom og hilste hende; og veien hun hadde gaat syntes med ett saa kort — saa ben og kort og selvfølgelig ... En stor og hel lykke hadde hun drømt om. — Og hun løftet armene og la dem bak nakken, hun lukket øinene et sekund: her gik hun og gjorde i stand et hjem for sig selv og den eneste.

Ved femtiden om eftermiddagen drev hun paa fortauget foran Pasteur-instituttet og ventet paa manden. Fra tummelen og trafikken i rue de Ren-17

nes hadde hun fundet frem til den stille bygningen i denne stille gaten.

Det var rart at tænke paa, at Roar nu stod der inde bak murvæggen i den nye lærretsfrakken sin — arbeidet i et laboratorium sammen med alle de fremmede . . . Spændt som en skolegut hadde han gaat hit for første gang igaar — ør av nye indtryk var han kommet tilbake til hotellet. Sammen hadde de været ute og kjøpt hvite kitler til ham . . . Idag skulde han være med paa de første eksperimenter.

Med øinene fulgte Eli alle som kom ut av bygningen. Smaa, letbente franskmænd, saa nærværende i hver rørsle, med den blandingen av impuls og nonchalant gratie i haandbevægelser, ingen kan gjøre dem efter ... Da døren endelig gik op for Roar — litt videre, syntes hun, end for de andre — maatte hun smile. Han kom fort han ogsaa; slank og mørk han ogsaa, med jakken aapen. Likevel . . .

Han fik øie paa hende, slog ut med armene, men lot dem straks synke igjen;'saa blev han staaende, de hvite tændene lyste under den snaue, mørke barten. Langsomt gikk hun imot ham, tøiet sekundet — da hun naadde frem, strakte hun sig og kysset ham. Litt bryd skottet han op mot bygningen.

«Vi er i Paris naa, det gaar godt an!» Hun lo.

Han hadde tat haanden hendes, haand i haand gik de de første skridtene — han saa nedover den lyse drakten, ind i det lyslette ansiktet —.

«Saa blond som idag har jeg aldrig set dig. — Nei saa nordfra du var der borte i gaten!»18

Igjen lo hun.

«Jeg tænkte det jeg ogsaa, da du kom ut — han er jamen norsk saa svart han er! Og jeg som syntes du saa ut som en franskmand hjemme!»

«Det gaar storartet, Eli!» Han slåp haanden hendes og tok hende under armen —; og mens de gik tæt ind til hverandre opover den lange, graa rue de Rennes, fortalte han om dagens hændelser. «Men kan det være sandt da, Eli?» brøt han pludselig av og stanset. «Er det mig?» Og han lo ut i luften og skubbet hatten i nakken: Make til moderne indretninger paa laboratoriet, make til arbeidstempo! Og med sproget gik det fint, han hadde truffet en fransk kollega, som hadde reist i Norge — han hadde vist ham den største velvilje og hjulpet ham paa alle vis — knep det, kunde de snakke tysk sammen . . .

Den vestlandske røsten sang i øret hendes, bare flyktig saa Roar op, naar hun lodset ham over gaten — alt skulde hun høre og straks.

Saa tok de metroen og kjørte under byen op til Lamarck — han skulde se hvordan hun hadde stelt i stand deroppe, før de gik ut og spiste. Det var første gang Roar Liegaard oplevet undergrundsbanen — han blev stille; med et fort, opmerksomt blik betraktet han vognen og menneskene de sat sammen med, saa blev han sittende og se ut paa den skinnende hvite, kakelklædde tunnelvæggen — snudde sig en og anden gang mot Eli og smilte. «Du faar passe paa saa vi faar hivd os ut paa ret sted, jente, de kjører som bare fy.»19

Da de var fremme og ute, sprang han som en unggut de lange trætrappene, som fører op til Montmartre fra place Constantin Pecqueur — saavidt vandt hun følge ham. Haand i haand igjen kom de ind porten til sin private grusvei; ute paa trappen i portnerboligen stod madame Dupere, som hadde hjulpet Eli med at banke et teppe tidligere paa dagen.

«Bonjour madame, bonjour m'sieur, ça va bien?» Den tykke konen smilte over hele ansiktet — hun saa efter de to fremmede til gatedøren lukket sig bak dem. «Forelsket som rotter,» mumlet hun og lo. —

Idetsamme de kom op i sine egne rum hvisket Eli: «Velkommen hjem da, Roar.»

Men da han endelig slåp hende og begyndte at se sig om, led hun en liten skuffelse.

«Det lukter saa rart her inde,» sa han.

«Det er gaskomfyren. Slik lukter det altid i gamle hus her i byen.»

«Det maa være en læk. Det er ikke sundt, Eli.»

«Aa det er saa sundt at du tror det ikkel Des-uten sover vi jo for aapne vinduer, Roar!»

«Fæle møbler,» sa han.

«Ikke styggere end i mange hjem hos os — med sokler og etagérer og palmer og stas,» svarte hun.

Da snudde han sig underlig fort og gik ind i soveværelset. Men hun blev vår rødmen, som krøp opover nakken paa ham. Urørlig blev hun staaende. Altsaa var det sokler — og palmer — og etagérer der han kom fra . . .

Nu lo han inde fra soveværelset.20

«Jeg syns du sa han var ungkar, han som bor her, Eli? Da skulde han tat med sig sengen sin. Make til egteseng har jeg ikke set siden jeg var hos gamle-fruen paa Reistad.»

Hun var kommet ind til ham — med haanden i armen hans stod hun og saa paa den store sengen, red op med hendes egne lakner.

«De er naturlige hernede, Roar —» hun tok litt i — «og sengene deres lægger ikke skjul paa det!»

«Frække fanter —» han lo igjen.

Hun blev rød.

«Nei — bare anderledes end os! Der jeg bodde sist jeg var her, spiste jeg med familien — jeg husker forældrene var optat med at skaffe den atten-aars sønnen sin en liten veninde som var sund og frisk — de diskuterte det ved bordet hvor vi sat allesammen, som det naturligste av verden.»

Litt vantro saa han paa hende — maalte muligheten av et slikt tiltak overfor sin egen søn — maatte smile.

«Pokker saa rationelt og hygienisk,» sa han, «men hjemme vilde gutten selv reagere stærkest!»

Hun skjønte hvor tankene hans hadde været — bøiet sig og strøk blonden paa overlaknet med den fri haanden.

«De er litt for smale, laknene mine —»

«Nei er det dine, Eli?» Ærbødig saa han ned paa det hvite i sengen.

«Og vi skal da faa det hyggelig her, Roar — med bøkeved paa kaminen — og to gode kurvstoler?»

«Er du gal!» Han tok hende heftig ind til sig —21

«Du kan sætte mig i en kjelder, bare du er hos mig, Eli — "tror du jeg mener noget andet?»

«Nei —» hun klemte panden ind mot den bløte snippen hans — «nei det var det, jeg ogsaa syntes . . .»

Denne første dagen spiste de i en av de smaa restaurantene oppe paa toppen av butten; der var like folketomt om eftermiddagen som der var fuldt av alleslags turister senere paa kvelden. En og anden nabo eller kjending ståk indom, fik sig et glas ved disken og slog av en prat om lokale hændelser med verten. — Roar Liegaard undret sig. Han hadde hørt om Montmartre som et lastens center, alle fremmede maatte snuse paa. «Men dette her er som i en liten by,» sa han.

Eli bekreftet det. Heroppe hadde flittige slekter av smaahandlere og haandværkere levd i generationer — her kjendte de fastboende hverandre ut og ind, invasionen av utlændinger betraktet de som et nødvendig og lønsomt onde; folk her saa paa turistene som franskmænd altid ser på fremmede: med malice og munter ironi. Det hadde hun snart skjønt dengangen hun bodde heroppe. Og nu vilde hun bli husmor paa butten, hun ogsaa — de kunde spise hjemme, naar de vilde, hun hadde faat slik lyst til at lage mat og holde hus.

Roar tok haanden hendes over det vesle bordet, saa ned paa de smale, ringløse fingrene.

«Husholdning faar du tidsnok, Eli. Hernede skal du være fri og holde paa med det du har lyst til. Det var avtalen!»22

«Jeg maa vente litt, Roar. Jeg har ikke det minste lyst.»

«Nei Eli —» Han fik som en skjælv i sig — det lyse ansiktet hendes hadde noget næsten hjelpeløst der hun sat og saa paa ham med øine, som bare gav . . . Han mindtes hende fra før — altid hadde hun virket paa ham som en aprildag med muntre kast og solgløt.

Med en liten angst i blikket bøiet han sig over mot hende —

«Du skal ikke gi mig mer end jeg kan ta imot, Eli — du skal ikke glemme dig selv. Vi er her for din skyld ogsaa.»

Da tok hun glasset og løftet det mot ham — det funklet rødt foran hakens fine bue.

«Siden, Roar. Skaal for nu,» sa hun — med venstre haand mot brystet drak hun ut, mens hun blev ved at se paa ham.

Da nogen uker var gaat kjendte de handlende i rue Lepic og folk paa Montmartre fru Liegaard — «den blonde dame» kaldte de hende. Hver morgen kom hun i den blaa kaapen med graaværks-kraven; oftest gik hun barhodet; det lyse haaret fanget alles øine, «Madame maa ikke klippe sig, aldrig,» sa den gamle fiskekonen og gjorde med skitne hænder et henrykt omriss av hendes krøller og låve haar-knute over sitt eget svartbustete hode. «Nei, jeg faar23

ikke lov,» svarte Eli. «Monsieur er forstandig,» nikket konen.

Saa gik hun fra sted til sted og fyldte kurven for dagen, valgte og vraket, pruttet og moret sig — stod vægelsindet foran sjøens og jordens rigdom paa det bratte fortauget i rue Lepic. Oppe fra toppen lignet den bakkete gaten et tvedelt elvestryk av farver — helt ut i brolægningen stod kurver bugnende med sølvgraa artiskokker, iltergrøn chicori, fløtegul blomkaal — store, svarte langouster laa paa lange bordfjæler og skalv i følehornene ved siden av sine kokte, røde brødre; solen lekte i himmelblaa fiske-skjæl, i roserød musling, i hauger av graa østers. Og bakom alt dette dagslyse, skinnende stod porten i hus efter hus aapen ind til vinoplaget — frem av brunt mørke tonte omrids av fat og tønder, av skikkelser i arbeide med tapning. Hele gaten aandet i syrlig dunst av gjæret drue . . .

Færdig med sine indkjøp, med kurven paa den ene armen og et langt, gyldent brød under den andre gik Eli hver morgen til tops igjen paa den gamle, ujevne stensætningen — ør av skingrende rop, ør av solskin og sin egen sorgløse lykke.

Nu var rummene deroppe bak akasiens grener bare Roars og hendes — nu hadde møblene der inde minder og hemmeligheter.

De dagene de skulde spise middag hjemme, stod hun ved vinduet og ventet paa ham. Bak hende var bordet dækket med det muntre, rosete Bretagnestellet de hadde skaffet sig — duften av de første smaa gule sydfranske roser fyldte værelset. Spændt24

stirret hun utefter grusgangen — det förste skimt av ham kunde hun faa bak de bladlose buskene foran portnerhuset. Naar han saa op, loftet ansiktet, som hadde faat en dypbrun rødme efter alle trappene, jagde hjertet til i brystet paa hende — hver dag paanyt . . .•

Sommetider møtte hun ham i rue de Rennes — da gik de sammen til en av de store, livlige kaféene paa venstre bred. Søndagene var de ute hele dagen, i Fontainebleau-skogen, i Versailles; én søndag hadde Roar «ofret» paa Paris.

Eli vilde ha ham til at se paa byen med sine egne, forelskete øine. Men det var litt doktorpirk med ham . . . ban tænkte antiseptisk, han. Likte nok at se de pene damebenene, men harsket sig over de fiolette ansiktene, som var paa mote nu. «Du tænker paa de tilstoppete porene, saa du har rent vondt av det,» lo Eli. Ja — han kunde ikke komme over denne urensligheten, han maatte medgi det. Han skulde hat lyst at vite, hvormange procent av befolkningen det var som badet sig her i denne flotte byen. Aldrig hadde han set saa mange barn med hudutslet

som i utkantene her . . .

«Men likevel har du aldrig set livligere unger,» sa hun.

«Nei,» indrømmet han —. Og ute i Luxembourg -haven blev han gjerne staaende længe for at se paa barnenes lek rundt den store fontænen.

I musæerne fulgte han hende til de billedene hun vilde vise ham. Hun hadde været litt ræd han skulde stanse op og si spøkefulde ting om maleriene, for-25

argete eller vittige ord, saan som saamange hjemmefra, hun i gamle dager hadde vist om i samlingene hernede. Han gjorde ikke det — ærbødig saa han paa hendes yndlingsmalere — naar hun blev begeistret for en linje, for en liten modig farveflek, vilde han staa enda litt foran billedet og begripe . . .

Han var ekte. Han prøvde ikke late som noget! Varm i kindene og stor i pupillene gik Eli med ham fra lærret til lærret — nu fik de nok et fælles eie, nu blev det igjen slik sammenheng mellem før og nu ...

Enda hadde de ikke møtt landsmænd, ikke hørt morsmaalet eller snakket et ord norsk uten til hverandre. Da spiste de lunch paa en liten kafé siste søndag i februar. Et par bord borte fra dem sat nogen unge — de var i høi stemning, hentet stadig nye glas ved bar'en.

«De er norske,» hvisket Eli.

Roar nikket — det var kommet noget nyt i ansiktet hans, noget anspændt og bryd.

«Den unge piken med det brune haaret er fuld,» sa han lavt.

Eli fulgte retningen av mandens blik — piken, han saa paa, kastet sig netop kaat ind mot en ung, lyshaaret gut; leende holdt han hende unda med / armen.

«Animert,» sa Eli. «Men ikke fuld vel?»

Roar svarte ikke. Litt efter sa han:

«Pokker skulde sende smaapikene sine hit.»

Eli saa ikke op. Det var første gang han nævnte barnene, siden de kom til Paris. Hun tænkte paa det og blev litt rød. Snart en maaned hadde de26

været her — alt hadde de snakket om, sin barndom og sin ungdom — hændinger og oplevelser de hadde været alene om . . . Men barnene hans hadde ingen av dem nævnt. Og det var ikke kommet et eneste brev til ham fra dem. Hun visste de var hos moren i denne tiden, alle fire. Derfor hadde han vel ikke villet snakke om dem . . .

«Vil du ha mer kaffe?» spurte hun og holdt den lille, todelte lerkanden frem mot ham med begge hænder.

Han tok øinene væk fra bordet der borte.

«Hun ligner Annik litt — og ikke saa lite,» sa han. «Det slog mig straks.» Nu saa han paa Eli og

smilte — som bad han om undskyldning.....

«Annik har ogsaa slik en liten stubnæse og slike viltre øine . . .»

«Du kan skjønne du maa snakke til mig om smaapikene dine — og om guttene, Roar. Det har du da gjort før . . .» Hun kom til at skjænke koppen hans for fuld. «Du maa ikke la være for min skyld.»

«Det er for min egen skyld jeg har latt være . . .» Fortænkt rørte og rørte han omkring i koppen, saa kaffen fløt over randen — «Denne tiden har været en tid — utenfor . . .» Han smilte og saa op. «Hvordan det saa blir siden, den har vi hat, Eli. Og — og jeg er jo tryg for dem, Anna er svært paapasselig som mor.»

Ubevægelig, med en cigaret mellem de røde læ-bene, sat hun midt imot ham — blikket blev bare litt mer aapent, da han nævnte sin første hustrus navn; flinkt holdt øielaakkene sig stille.27

Litt efter var han i fuld gang med at fortelle —

Igrunden vilde han helst beholdt Annik — hun var den det kunde være risikabelt at sende ind til en stor by som Oslo. Hun var impulsiv og egenraadig — vakker var hun ogsaa og akkurat i back-fisch-alderen. Hun trængte at tæmmes . . . Men det var ikke noget at gjøre ved det. Og Per var der jo til at øve hustukt, Per hadde et godt øie til sine søstres feil. Desuten hadde Annik et lyst sind, hun var ikke sær og nærtaken som Ingrid . . . Ingrid stakkar —

Det flakket en uro gjennem blikket, han slog asken av cigaren og blev sittende og se paa den røde gloen . . .

«Øinene og tændene er det eneste pene paa hende, ser du; men naa har hun faat en betændelse i øie-laakkene — jeg blir vist nødt til at ta ut øiehaarene paa hende. Men jeg kvier mig — hun la sig flat og tutet saa gammel hun er, da jeg nævnte det for hende her i vinter.»

Det kom et gjellt hyl fra de unges bord, fulgt av latterbrøl. Alle i restauranten snudde sig og saa den veien. Den unge, brunhaarete piken hadde fiket til en av de andre damene — nu laa hun næsegrus fremover bordet og graat.

«Regningen!» Roar slog hardt paa glasset med kniven.

Men før tjeneren kom tilstede, hadde han reist sig — med nogen lange steg var han borte hos urostifterne. Han satte de stærke øinene i gutten med den lyse haarluggen.28

«De er norsk?» spurte han.

«Ja —» gutten reiste sig uvilkaarlig.

«Da tar De og følger Deres dame hjem —» han pekte paa den graatende piken.

Uten et ord slåp gutten sig ned i sofaen igjen. Men en anden av de unge herrer tok til gjenmæle:

«Hvad raker det Dem? Vi er et sluttet selskap.»

Uten at svare ståk doktor Liegaard en arm under skulderen paa piken og fik reist hende op.

«Vil De jeg skal kjøre Dem hjem?» spurte han.

Med svømmende øine saa hun op paa ham — det rykket til i det opløste ansiktet, saa neiet hun pludselig.

«Ja tak,» hvisket hun.

Det vesle knikset gjorde det av med Roar. Harmen i ham slog om i noget andet — det var som alle barnene hans mindet sig i ham, samtidig. —

Arm i arm med den fremmede piken saa Eli ham gaa ut paa fortauget foran kaféen.

Hun gjorde op med kelneren, drog paa sig hanskene og gik.

Utenfor hadde Roar faat tak i en bil, han hjalp netop damen ind.

«Naa, er du der?» sa han og snudde paa hodet, — «nu skulde jeg hente dig. Hun bor like herborte.»

Eli satte sig foran hos vognstyreren. Det blev ikke snakket de minuttene, kjøreturen varte. Da han hadde fulgt smaapiken op i privathotellet hvor hun bodde, og kom ned paa gaten igjen, hadde Eli sendt væk bilen.

Han la haanden i armen hendes.29

«Naa gaar vi til elven,» sa han. «Kom.»

De gik raskt. En næsten sommerlig varme hadde velsignet byen de siste dagene, dørene ind til spisestedene stod aapne, stadig passerte de zoner med løkmættet matlukt; gatene var stille og søndags-tomme.

Roar sa en sætning nu og da — tankene hans arbeidet med det som var hændt. Eli tidde for det meste; men i det lyse ansiktet kom og gik farven. Hun strævde med at komme i likevekt — men hvorfor var hun kommet ut av balance da? Hvorfor slog hjertet slik? Hvorfor kunde hun ikke snakke? Han hadde brutt ind i en kreds av unge og berget en liten fremmed pike fra skandale — som hun hadde været hans egen, aa hun forstod det nok. Han hadde en verden, han, en hun ikke visste noget om enda — som levde og var til indi ham hver dag. En tankekreds

utenfor hendes . . .

Endelig fik hun makt med bruset av følelser, som hadde reist sig derinde i den lille, mørke kaféen — redelige tanker hjalp hende. Sakte trykket hun armen som laa i hendes ind til sig:

«Det var snildt av dig, Roar,» sa hun.

Undren saa han ned paa hende, skjønte ikke straks hvad hun mente.

«Visste forældrene til den lille piken hvad du hadde gjort, vilde de takke dig,» sa hun og smilte befrid. —

Nede ved Seinen var det et vaarlig liv. Smaa, bollerunde baater tøffet frem og tilbake, fuldstappet

3 — Prisopgaven.30

med glade mennesker, paa bænkene under trærne sat unge par ømt omslynget; og ute paa stenbalustraden, med de nakne læggene dinglende over muren, var smaagutter optat med at fiske. I rad og række sat de — lange bambusstænger stod urørlig side om side, nede paa det graa, oljete vandet laa korkene og duppet, straks én gik under blev snøret slengt iland, sat der en liten simpe paa kroken kom det rop og bemerkninger fra hele fiskerlaget.

Roar gik frem til muren, heldte sig utover og saa ned i floden. Eli stillet sig ved siden av og gjorde som han. Nærmest dem sat en fillet gutunge med en stor skjærmlue skakt drad ned over ørene; interessert fulgte Roar alle guttens manøvrer. To—tre smaafisk laa paa stenkanten mellem dem. Da gutten triumferende løftet den fjerde op av vandet, snudde Roar sig til Eli:

«Spør ham om jeg kan faa laane stangen hans en liten stund! Si han skal faa en franc —» de brune øinene lyste gutaktig — «Jeg faar slik fortærende lyst til at holde i en stang igjen!»

Leende forhandlet Eli med pjokken; og et minut senere sat Roar paa hans plas. Sid hang frakken hans ned mot asfalten paa indsiden av murkanten, bortover balustraden bøide de andre sportsmænd sig frem, og saa paa de lange benene hans, vitset og lo. I over en time blev han sittende dér, gjorde flotte smaa kast med bambusrøret, drog op fisk og satte paa ny agn. Han var saa optat, han glemte at snakke — med hatten i nakken og frakken aapen mot solen og det svake vinddraget sat han litt frem-31

bøiet og fulgte korkens minste rørsle dernede i strømmen.

Alt i ett skottet Eli op paa ham — nu var det brune ansiktet hans som før, avspændt og sorgløst — smaa ivrige uttryk skiftet i det . . . Hun syntes hun kunde se hvordan han hadde været som gut.

Da de gik hjemover sammen, var det guttedagene han snakket om, ogsaa. Historie paa historie fortalte han om livet paa vestlandet, dengangen han hadde faat være med faren paa lange doktorreiser, paa jakt og paa fiske. Dengangen gik det an for andre end rikfolk at ta laks derborte — faren hadde været storfisker, han, kjendte laksens og ørretens liv, som skulde han været fisk sjøl! En gang som ung hadde han drad op fire store fanter paa rappen, akkurat ved samme stein i elven — vilde* hun vite hvorfor? Elven var klar, faren hadde kunnet se ryg paa laks langt nerefter — men ikke én fisk slog uten akkurat ved den store steinen. Det har sig slik, hadde faren forklart, at laksen har som en formand — straks den ene blir varpet ind, tar en ny hans plas. Det er bare formanden som faar lov til at æte, bare han tar fluen paa den tiden av aaret. «Det er det rene anarki i vort samfund imot dyrenes, ser du, Eli!»

De gik opover mot Montmartre, krysset sig frem mellem mennesker langs place Clichy — men nu var de langt nordpaa, begge to, dur av fos, lukt av pors og bjerk kom for dem. Og pludselig la Roar armen om livet paa hustruen: «Du mirakels som jeg glær mig til at reise dit med dig en dag, jente!»32

Inde i deres egen stue stod blomstene, han hadde hat med sig hjem til hende igaar. Hun gjemte et nu ansiktet hos dem ... De skulde klæ sig om — spise paa en fin restaurant for engangs skyld — gaa i teatret efterpaa ... Da kjendte Eli sig med ett saa træt og skjælv, som hadde hun tat et spreng-tak og var færdig med det . . . Litt skamfuld maatte hun staa ved: hun vilde heller bli i ro iaften.

Roar lo godt. Trodde hun han vilde noget heller da?

Mens hun laa inde paa sengen og sov en times tid sat han med snadden foran den vesle kaminen. Men ret som det var maatte han op og paa taa ind i sovekammerset for at se paa hende der hun sov med den ene armen under nakken, trygt som et barn. —

Nogen dager senere sat Eli ved vinduet og rettet paa en kjole. Foran hende paa bordet laa en buket violer. Av og til bøiet hun sig og luktet paa dem — en gang tok hun dem op og holdt dem foran sig, saa paa dem og fra dem ut paa den høie, sølvgraa himlen. Violer og Paris, akkurat paa en dag som idag, med et aldrig saa lite skjær av viol i selve den lyse luften ... En maaned hadde de været her nu, en maaned hadde de igjen. Tredve dager, tenkte hun, og prøvde gjøre det langt.

Den lette tynde kjolen, hun hadde i fanget, var ny — hun skulde overraske ham med den i kveld. Hjemme hadde hun alt begyndt at dempe farvene, hun33

bar — var vist blit farvesky av arbeidet med alt det svarte og hvite! Hernede var det ogsaa blit anderledes

— han sa, hun var ung; og naar hun saa sig i speilet syntes hun, det sa det samme. Uten risiko kunde hun bruke dette klare blaa . . . hun strøk langs kjolens myke silke med haanden. Forfængelig var hun blit — lat og uvirksom var hun blit — naar de ikke var sammen somlet hun bare med at vente paa ham . . .

Eli la armene bak nakken, rakte sig og lukket øinene. Deilig at være litt alene — deilig naar han kom . . .

Da banket det ute paa gangdøren.

Det var telegrafbudet. Det var et telegram. Hun tok imot det. Et telegram til Roar.

Inde i stuen la hun det fra sig paa bordet. Der laa det . . .

Op og ned drev hun i det lille rummet — vendte tilbake til bordet, snudde paa det lukkete papiret, læste omigjen utskriften. Nei det var ikke til hende

— doktor Liegaard stod det, tydelig . . .

Det kunde være en ven, som telegraferte til ham

— kanske en forsinket lykønskning fra en ven . . . Eller en kjending, som kom til Paris og bad ham skaffe sig logi . . .

Men det var ikke noget hyggelig herinde længer, sammen med det telegrammet.

Fort hængte hun kjolen ind i klæsskapet — ryddet efter sig, tok paa sig og gik ut. —

Da hun efter et par timers fravær nærmet sig huset igjen, saa hun manden i et av vinduene. Han34

var alt kommet ... Og han løftet haanden og vinket til hende. Godt allikevel I Nede i trappen kunde hun høre, han aapnet gangdøren — dernedefra ropte hun op til ham: «Jeg har været i Louvre og set paa tegninger — idag har jeg ingen middagsmat til dig!»

Men han svarte ikke. Døren stod aapen deroppe, selv var han gaat ind igjen. Sakte lukket hun efter sig. Vondt . . . hun tok sig til hjertet.

Han stod midt paa gulvet i stuen med telegrammet i haanden.

«Annik er blit kjørt over av en bil,» sa han. Han var blek som halm, haanden, som rakte hende telegrammet, dirret.

Aa . . .

Hun tok imot papiret, men blev ved at se paa ham.

«Er det ilde, Roar?»

«Læs det,» sa han — snudde sig og drev bort til vinduet.

Da bøiet hun hodet og læste.

Annik overkjørt av bil. Venstre ben brukket. Indre kvatelser befryktes. Bragt rikshospitalet.

Anna.

Langsomt brettet hun papiret sammen.

«Der skal staa kvæstelser,» sa det borte fra vinduet.

Saa gik hun frem til ham, la armen om halsen hans. Han rørte sig ikke.

«Vil du reise hjem, Roar?»35

«Det maa ha hændt paa ski . . . Hun er kommet ned en av de tverveiene deroppe Nils bor . . . Hun har liten øvelse hjemmefra — der er saa sjelden føre . . . Hun er uvørren — og hun har ikke greid at styre unda.»

«Du kan flyve,» sa Eli. «Du kan ta Malmø-ruten, da er du hjemme paa et døgn.»

Han ristet paa hodet.

«Det var min første tanke ogsaa — men vi faar se det an. Hun er jo i gode hænder. Men jeg maa telegrafere — jeg maa skrive til rikshospitalet . . .» Nu vendte han sig mot hende — «Det er best at telegrafere paa fransk, du faar hjelpe mig.»

Saa satte de op telegrammene. Et til fru Anna Lie-gaard; han vilde ha nærmere besked. Et til rikshospitalets direktør. Men det første maatte skrives om igjen — «Anna forstaar ikke fransk, det er sandt» — sa han kort. —

Dagene gik. Der kom nye telegrammer og tilslut brev. Brev fra datteren Ingrid. Han læste det høit for Eli — det hadde gaat for sig netop som han hadde tænkt. Annik var kommet paa ski i fuld fart ned en av veiene i Aker — i svingen ved hovedveien hadde hun tørnet mot en bil. Men det lot til at hun skulde slippe med en hjernerystelse og et brukket ben . . .

Brevet fra den ældste datteren var kort og utilfredsstillende; Roar læste det stadig om igjen og fik hver-gang samme anfald av utaalmod. Make til tosket jentunge, skrev ikke engang hvilket ben i læggen som var brutt — Tibia eller Fibula, kanske begge;36

kanske selve ankelen . . . Skrev, Annik hadde kastet op; men skrev ikke om brækningene hadde git sig!

Endelig fik han besked fra en av sine kolleger, nøiaktige oplysninger om benbruddet og tilstanden. Han blev roligere; men ventet svært paa røntgenbilledet. Det kom — med gelatinplaten mot lyset studerte han det atter og atter — viste Eli den løse bensplinten som de kanske maatte ta ut for at faa bruddet skikkelig lægt. Drev op og ned kveld efter kveld og studerte paa om de greiet lappe det sammen, saa barnet ikke kom til at stikke paa foten. Doktor Pryser paa sykhuset hjemme hadde nylig behandlet et lignende brud — benet var blit to centimeter for kort, det. Men gamle Pryser var ofte en klods, slik.

Saa kom et lite brev fra Annik selv en morgen. Det laa skubbet ind under dørsprekken ved gulvet i entréen — Eli var ute i natdrakt og fandt det; Roar fik det paa sengen. Store skakke bokstaver, skrevet med blyant . . . Øinene hans stod fulde og blanke da han hadde læst det. Han rakte det til Eli.

«Stakkars vesle ungen min,» sa han.

Men Eli vilde ikke læse det brevet. «Det er skrevet bare til dig, Roar,» sa hun.

Han lettet hodet fra puten — hun sat paa sengkanten hos ham, med hændene foldet i fanget og sænket pande.

«Tov!» satte han i. «Her!»

«Nei —» hun skjøv haanden hans med brevet unda. Uten at se op spurte hun:

«Angrer du ikke nu, Roar?»37

Angrer hua?» Han saa hvast paa hende.

«At vi — at du gjorde det.»

Han sat sig overende — lette litt efter ord . . .

«Naar--Spør en mand, som har hat pukkel

og er blit kvit den — spør ham om han savner den! Eli!>

«Barnene —» sa hun bare.

«Barnene! Dem har jeg jo ikke mistet! Det med Annik kunde hændt, om jeg hadde været hernede alene. Det hadde været værre, det.»

Hun svarte ingenting. Han gransket hende — syntes med ett ansiktet hendes var blit saa underlig lite. Og pludselig brast det som en dæmning i ham, pludselig kom det for ham, det var døgn siden han hadde hat hende i armene sine, lange, grusomme døgn . . . Han bøide sig frem og tok om hende, kjendte det myke, faste legeme under silken — lette med haanden op mot brystet . . .

Da stemte hun mot med begge hænder.

«Nei Roar!» Hun slet sig løs.

«Eli!» Han rakte efter hende.

Hun hadde tat et skridt bakover — hun saa forbi ham nu, ind i senggavlen.

«Du vil ikke!» armene hans sank ned paa teppet.

«Jeg kan ikke, Roar — vi ... vi er jo ikke her, vi . . . vi er jo paa rikshospitalet . . .» Ordene kantet ut av hende — saa rømte hun ind bak det store skjærm-brettet ved vaskevandsstolen.

Med hændene bak nakken laa han og lyttet til bevægelsene fra hende som klædte på sig der inde i sit gjemsel.

• •38

«Jeg visste ikke du tok dig saa nær av det, Eli,» sa han stilt om en stund.

«Det er bare for jeg er blit litt søvnløs, Roar.»

«Søvnløs?» Han tænkte paa det . . . Hun hadde ligget saa urørlig her ved siden av ham, nat efter nat . . .

«Jeg trodde du sov?»

«Vi har ikke sovet nogen av os. Men jeg var like flink som dig —» Nu hørte han, hun smilte i ordene.

Han løste fingrene fra hverandre — strøk sig over ansiktet.

«Forsæt at dette skulde hænde,» mumlet han — saavidt hørte hun lyden av røsten.

Enda litt laa han og tænkte, før han svinget benene ut av sengen.

«Jeg min tosk . . .»

Samme formiddag fandt Eli frem tegningene og raderingene, som laa paa bunden av kufferten. Det kunde være paa tide! Om tre uker skulde de reise hjem — men skyndte hun sig, kunde hun enda faa gjort noget . . .

Med bladene i en mappe drog hun avsted til sin gamle lærer oppe ved Pére-Lachaise. Paa veien slåp hun et brev i postkassen, et langt, muntert brev til brorsønnen Tore. Til nu hadde han maattet nøie sig med en hilsen paa kortene til Nils. Saa fik hun vel svar en dag fra den lange gutten sin . . .39

Hun høstet ikke bare godord hos sin professor. Litt motfalden fortalte hun ved middagsbordet resultatet til manden. Den gamle læreren hendes syntes, hun var blit for pirket, for ræd i streken — han hadde raadet hende til at tegne akt den tiden, hun hadde igjen at være her. Saa nu vilde hun ta fat — de fik møtes et sted nede i byen og

spise, naar de begge to kom fra arbeidet.

Roar lysnet da han hørte, hun omsider vilde begynde med sit — og hun maatte ta frem tegningene og vise efter, hvor professoren hadde kritisert. Da blev manden irritert og fik nyver mellem brynene: «Er du viss paa, han fyren skjønner det da, Eli? Jeg for min del synes du er en mester, jeg!»

«Ja du ja, blindebukken!» Hun la kindet ind til ham og gnubbet det mot den rakete haken hans. —

Og nu blev dagene roligere — og næsten som før igjen.

Det gik godt fremover med den syke hjemme; det kom ingen fler telegrammer; brevene blev sjeldnere.

Naar Eli stod bak staffeliet i det lyse atelieret paa skolen og tegnet efter model, prøvde hun faa op i sig litt av den gamle, gode arbeidsfeberen .... Her hadde Kata Sommer og hun staat ved siden av hverandre det første aaret hernede; de samme typer, hun saa vel kjendte fra dengang fyldte det store rummet nu ogsaa, alleslags sprog surret og summet — paanyt gik hun i fristunden fra staffeli til staffeli, maalte og sammenlignet. Men det sat en liten tomte bak panden og skiplet hende — alleslags tanker, som40

ikke hadde noget her at gjöre, trængte sig frem mellem synet og det hun saa.

Det var ikke før hun og Roar møttes paa en liten kafé i nærheten, at den rette arbeidsglæde naadde hende, som hadde den været i hælene paa hende hele tiden.

Roar fik et lite stærkt seiersglimt i øiet nu, naar han snakket om undersøkelser og eksperimenter på instituttet. — «En dag skal vi sitte i aulaen paa det kongelige Frederiks og faa guldmedaljen, Eli! Det skal bli en litt forsinket morgengave til dig det.»

En bedre kunde hun aldrig faa — hun lo. Selv kom hun kanske saa langt, hun kunde stille ut noget næste september, saa kunde de spleise til et fælles laurbærkranselag den høsten!

Straks hun sa det, flakset arbeidsiveren op i hende, med mysende, litt fjerne øine studerte hun Roars snauklipte hode . . . Han hadde hat ret, den gamle grinebiteren av en professor, hun hadde ikke været dristig nok i streken. Men det skulde bli!

Og kom det til at kjendes hardt at si farvel til Paris, og dra nordover, saa reiste de da mot noget, baade han og hun. —

Men for Eli blev det lettere, end hun hadde tænkt, at bryte op.

Et par formiddager arbeidet Roar Liegaard i leiligheten med skrivning.

En dag, Eli kom hjem fra atelieret, fant hun huset tomt. Paa gulvet i soverummet stod gummibaljen, manden hver morgen brukte til kold avrivning. Og gulvet fløt med vand — saape og haand-41

klæ laa utover, alt tydet paa, han hadde forlatt værelset i hast.

Undren og litt beklemt stod hun og saa paa forstyrrelsen, da han kom. Leende fortalte han hende det, som var foregaat:

Saalænge hadde han set sig arg paa denne vesle, svarte gutten til portneren, som bar op ved for dem og sprang erend — idag hadde han bestemt sig til at skrubvaske ham. Gutten hadde været villig til at begynde med — men ikke før hadde han faat ham i baljen, saa var det blit basketak. Og . . .

Roar sat i og storle:

«Tror du ikke han med ett sprat væk mellem hændene paa mig som en anden fisk, Eli! För paa dør splitnaken, satte avsted ut og hjem — bent hjem til moren i paradisdres! Jeg efter med klærne, — og der borte var det opstandelse! Gutten skrek og kjærringen skjældte — jeg forstod ikke et levende ord, men det var ikke nødvendig heller — madamen var saa sint, at hun spyttet efter mig! Det var værre end jeg hadde villet drepe ungen! Men jeg kom da til orde tilslut — jeg fik da forklart hende, jeg hadde handlet i beste mening — og da jeg drog frem en

tifranc-lap slog de sig jo tilro . . .»

Eli maatte le, hun ogsaa. «Kunde du faa hele Paris under grønsaapevand, saa gjorde du det vel, din galning — make til vaskebjø'n! Kan du ikke la folk i fred naar du ser, hvor inderlig de trives i skitten?»

Om eftermiddagen hadde hun nogen indkjøp at gjøre. Paa vei ut møtte hun madame Dupére i42

porten. Da svarte den store, godmodige konen knapt paa hendes hilsen. Eli stanset op.

«De er da ikke vond paa os, madame?» hun rakte frem haanden.

Konen tok den ikke — de smaa, brune øinene gnistret.

«M'sieur gjorde det i den beste mening, madame,» sa hun. «Jeg forstaar. M'sieur har selv sønner.»

«Ja» — Eli blev rød, ærgret sig over det — blev rødere.

«M'sieur er fraskilt» —

«Ja, madame.» — Elis store øine blev mørkere — «Det hænder jo i Paris ogsaa, at folk skiller sig.»

Den tykke konen heiste op skuldrene, foraktelig maalte hun skikkelsen i den lyse drakten.

«De rike kanske,» sa hun. «Ikke honette mennesker.» Fort vendte hun ryggen til damen og trasket videre i kiptøflene.

Langsomt gik Eli bakken ned til bakerens butik.

Roar hadde fortalt madame Dupere om sine egne barn. For at forklare sin handling hadde han gjort det. Han hadde faat spørsmaal og han hadde svart paa dem. For han hadde ikke noget at skjule . . .

Men da hun var færdig med sine indkjøp de kjendte stedene, visste hun at portnerkonen hadde været ute med nyheten — en liten, forbeholden kulde møtte hende allesteds. —

Et par dager før avreisen banket og børstet hun en morgen Roars klær ut av aapnet vindu. Da flagret med ett mange smaa papirer fra frakkelom-mene hans, lik blad dalte de gjennem luften og la43

sig paa grønsværet i haven. Hun maatte ned og plukke dem op — det var telegrammer; de var adressert til L'Institut Pasteur . . .

Det hadde han gjort for at spare hende . . .

Saa var det godt, de skulde reise hjem. For det hastet — det hastet med at bli ett med alt, som var hans. —Hele byen visste at doktor Liegaard og hans nye kone var ventendes med rutebaaten sydfra. De hadde tat over land til Danmark og siden med skib over Skagerak til Kristiansand. Mange av byens fruer hadde denne morgen indkjøp at gjøre hos fiskerne nede paa bryggen.

I anden etage i apotekergaarden ved torvet gik Ingrid Liegaard fra rum til rum og saa for siste gang efter at alt var i orden. Hun rørte sig saa stilt, selv paa det nakne gulvet paa kontoret hørtes de knapt, de lette skridtene hendes; med smaa precise bevægelser rettet hun paa bordteppet i stuen, uten at støie flyttet hun enda en gang litt paa plantene i det store vinduet. Foran blomsterbordet blev hun staaende — «gulerotsbregnen», begoniene med de brede, brune fløyelsbladene, den gamle dypgrønne kaktus — hun kunde se paa dem, de hadde savnet stellet hendes disse maanedene, hun hadde været i Oslo. Bernhardine skjønte ikke, at blomster er som andre mennesker, de er ikke like tørst bestandig . . . Alle nellikavlæggerne inde paa kontoret hadde Bernhardine vandet ihjel.

i45

Ingrid skjøv de tynde fingrene ind under et av bladene paa den ældste begonien — det blev liggende flatt, lik et stort hjerte, med spidsen ind mot den blaa aaren paa haandleddet hendes. Nu glippet hun ikke længer med de saare, rødkantede laakkene — de graa øinene blev dype og fordrømte. Skjær og sølvaktig lyste den fine rosa stripen frem av bladets lodne myrbrune bund . . . Læbene i det bleke ung-pikeansiktet skalv til — det hadde været deilig at være her og stelle for faren og Sverre disse to aarene. Aldrig hadde hun hat det saa godt . . .

Utenfor vinduet laa torvet og glitret i solskin. Det hadde regnet om natten, nu var himlen klar, men alle brostenene vaate ... Og hun kunde se det blinke i fiskekassene langs kaien — makrel, makrel hele veien. Men idag skulde de ikke ha makrel til middag — de skulde ha tosk — det beste, faren visste. Og efterpaa skulde de ha koteletter for «hendes» skyld . . .

Den attenaars piken bøiet hodet litt forover — saa ned i vindueskarmen, saa paa potterosenes spæde løv ... Av alt, faren hadde fortalt, hadde hun dannet sig et billed av Eli Tofte. Den muntre rare damen — anderledes end andre. Hun, som faren var nødt til at elske. Men den, faren elsket, maatte alle elske . . .

En jevn, fin rødme bredte sig over hals og ansikt paa Ingrid Liegaard. Om en halv time skulde det begynde . . .

Sverre var ingensteds at se.

Hun haandskygget øinene — mange folk gik over

torvet, voksne folk: fru Andersen og fru Tiller, fru Sturland og sorenskriverfruen og grosserer Albrecht — men ikke en smaagut nogensteds. Hissig tok hun i vindushaspen og rev op ruten — rakte sig paa taa og strak sig frem over alle blomsterpottene — ingen Sverre saa langt hun kunde se! Kanske han hadde stukket ned paa dampskibsbryggen likevel, han — enda faren hadde skrevet og sagt, de ikke skulde møte frem paa kaien!

Ingrid gik ut i kjøkkenet til Bernhardine.

Den gamle piken stod foran komfyren og rørte i chokolade-gryten. Ansiktet var strengt og lukket. Ytterst paa den lange, skarpe nesen hang en klar draape. Forsiktig tok Ingrid en snip av pikens eget forklæ og fanget draapen i den. Bernhardine lot det ske.

«Jeg skal røre,» sa Ingrid — «du maa springe ned og lete op Sverre, Bernhardine — kanske han er inde hos den nye farmasøiten.»

Sindig løftet piken gryten av ilden.

«Chokoladen er færdig, den. Han Sverre tok med sig seilbaaten. Vi ser 'n vel ikke før til kvelden, tenker jeg.»

«Du skulde ikke lat ham faa baaten,» sa Ingrid heftig, pupillene blev smaa og iltre paa hende.

Med ryggen til hende løste piken av sig forklæet.

«Lat gutten raa sig,» sa hun, «han faar tidsnok én at ly!»

«Bernhardine!» Ingrid slog skohælen i gulvet. «Husker du, hvad du har lovt?»47

Piken svarte ikke høit; men hun svarte — utydelige ord strømmet over de smale læbene, mens hun fik paa sig kalosjer og strikketørklæ.

Med fremskutt underlæbe, saa den vesle runde munden lignet en kandetut, gik Ingrid fra hende. Det blev værst med Bernhardine og den nye . . .

I spisestuen var bordet dækket med kopper og ferskt wienerbrød. I stuen stod døren aapen ind til kabinettet; derinde var det næsten tomt for møbler, der skulde hendes ting faa pias. Det var litt mørkt i kabinettet — men ind gjennem stue-vinduet mot torvet stod solen, de røde plysjmøblene blev saa pene og dype i farven. Det var ikke støvfnug at se paa piano eller hylder, glasset foran alle fotografiene blinket og sken . . . Palmen i kontoret hadde hun vasket med saapevand dagen før — nyt trækpapir hadde hun skiftet ind i piaten paa skrivebordet, instrumentene hadde hun finpusset . . . Sakte aap-net Ingrid døren til soveværelset — gik ikke ind, blev staaende paa dørstokken; her inde var alting nyt, nye bjerketræs senger, nyt toaletbord, nye blaa gardiner. Alt det hadde faren sendt hjem fra Oslo. Og ute i trappegangen stod nogen store kasser til fru Eli Liegaard. Saa fik de kanske igjen et skatol og et sybord istedenfor de, moren hadde tat med sig.

Ingrids eget rum laa væg i væg med soveværelset. Det var langt og smalt og hadde vindu høit oppe — mén det

hadde egen utgang til entréen, og der var rute i døren, saa der var lyst likevel. Og sengen saa ut som en sofa om dagen, og vaskestolen48

stod i en liten nische bak et brodert gardin, saa hun kaldte det «stuen sin» herinde.

Hun lot døren staa aapen efter sig et øieblik — enda en gang vilde hun se sig i speilet før de kom.

Stille stod hun og saa. Øinene blev tomme for uttryk, mundvikene drog sig litt ned. Aa hadde hun vært pen — bare idag . . . Hadde hun hat krøl i haaret — og mørke øiebryn — hadde hun i det minste hat friske øielaak! Hadde hun hat farve!

Hardt knep hun sammen munden, bøiet det hvit-gule haaret frem foran øret, strøk sig over det

snauklipte bakhodet---Pludselig kjendte hun

svie av taarer under øielaakket. Men det skulde bare mangle, hun blev mer rødøiet! Hastig ståk hun armen ind bak gardinet, fandt den fuktige vaskekluten, la hodet i nakken og dækket øinene med dem. —

Bernhardine hadde ikke faat tak i Sverre.

Alene stod Ingrid i stuevinduet og saa faren og Eli komme fra bryggen. Dampfløitens dype brum hadde dirret gjennem huset — siden hadde hjertet slaat vildere og vildere til nu, hun saa dem.

De gik ikke arm i arm.

De gik hver for sig.

Faren hadde faat ny hat. Lysegraa. Den sat i nakken naturligvis.

Der kom han — hjem igjen — paa de lange benene, med den lille kufferten i haanden; han selv . . .

Nu kunde datteren ingenting mer se. Alting løste49

sig op og fløt ut — en mørk flek, som var faren; en lys en, som var hende . . .

Graatblind gjemte hun hodet i gardinet.

Inde fra spisestuen sa Bernhardines skrubbete røst:

«Han Sverre kommer borti Strandgata; naa faar han svinte sig, skal han naa att brudeparret, naa . . .»

Utenfor gangdøren, paa trappehvilen med de store pakkassene, møtte Ingrid faren og hans kone.

Forvirret, med skakt hode, tok hun haanden, damen rakte hende — næste nu hang hun om halsen paa faren, skjælv og het klemte hun sig ind til ham, saa han nær hadde gaat bakover — kysset haken hans og sa bare det ene om og om igjen:

«Aa far — aa far . . .»

Roar Liegaard lo, klappet hende paa ryggen og lo — spænding og lykke tok røsten fra ham, over Ingrids skulder rakte han efter Eli.

Da nappet nogen ham i frakken —. Datteren slåp ham.

«Der er Sverre,» sa hun. «Bak dig, far!»

Den tolvaars gutten stod med en liten, fuldrigget seilbaat i venstre arm. Det lyse ansiktet var spreng-rødt, luggen stod stri frem under luen og sveden perlet paa den fregnete panden.

«Goddag, gutten min —» Roar bøiet sig og tok ham op til sig, løftet ham fra trappesteget og stillet ham foran Eli.

«Her har du Sverre, Eli!»

Forsiktig la gutten baaten ned paa gulvet, strøk av sig luen og bukket dypt.50

Eli boiet sig litt og klappet ham paa kindet — med det samme saa hun paa Ingrid, stort og blaat. Saa gik hun

foran dem ind i den indre gangen.

Da de hadde faat av sig yttertøiet og var i stuen, hang Ingrid i farens arm, baklængs gik gutten foran ham og stirret op i ansiktet hans, mens spørsmaal, han ikke fik svar paa, tomlet over hverandre: «Har du husket at kjøpe fiskekroker til mig da, far? Saa du den nye trawleren til Gunderud, far? Har du hørt Annik gaar paa krykker, far?» Men Ingrid var nærmere farens øre —. De nye møblene til soveværelset var kommet, og de var saa nydelige at. Bernhardine hadde hat værkefinger, doktor Pryser hadde skaaret den. Alle nellikavlæggerne var døde ..

«Jasaa du — jasaa . . .» Roar Liegaard saa fra det ene ansiktet i det andre, mættet øinene. Saa snudde han sig efter Eli.

Hun hadde stanset fremme paa gulvet.

Lempelig løste han datterens arm fra sin — et nu samlet han ind synet av hustruen der midt i det hjemlige rum; det skinnet av hende, av hende ogsaa skinnet det, omkap med solen ... Og han tok et langt steg, slog armene om hende, kysset hende, holdt hende litt ut fra sig, sa: «Velkommen hjem da, Eli — naa er det min tur!» Kysset hende paa-nyt. . .

Hun gjorde sig ikke fri — hun gjemte sig ind til ham.

Sverre hadde faat tak i farens haandkuffert, slet med at faa op patentlaasen.

Men datteren dreiet sig langsomt om mot de to —51

en tynd haand lette bortefter bord teppet; saa jagde en blodrødme over de blasse, ujevne ansiktsdrag, pupillene videt sig ut . . .

Og næste øieblik flyktet Ingrid ut av stuen, lydløs som en skygge. —

Denne første natten sovnet ikke Eli paa Roars arm, som hun hadde gjort det i Paris. Sengene var for smale, sidefjælens skarpe kant skilte dem fra hverandre; ærgerlig hadde manden opdaget det — en snekker skulde komme næste dag og høvle den forsvarlig av . . .

Med hændene under kindet laa Eli og saa Roar gli ind i dyp og rolig søvn. Selv var hun saa lys vaaken, smil og skygge skiftet i de store øinene. Nei at han bodde i saa grimme omgivelser! Nei at det saa slik ut i hjemmet hans! Rød plysj .... Ogsaa alle de potteplantene!

Fra rum til ruin vandret tankene — saa omigjen pianoet, som stod paa skraa i hjørnet — og den for-krøblete doriske søilen under viftepalmen — og hyldene med fotografirammer i trengsel. Den nakne spisestuen — tallerkener i alle størrelser oppe paa et høit, hvitmalt panel!

Stakkars lille Ingrid hadde vel været alene om at stelle istand heroppe!

Men noget var godt at tænke paa: her hadde Anna Liegaard aldrig sat sin fot. Paa den andre 1 anten av byen hadde de bod, dengang — i et lite hus med have, hadde han sagt . . .52

Eli skuvet sig høiere op i sengen og la sig paa ryggen. Han hadde maattet indskrænke sig, da familien blev delt; det var rimelig. Saa hadde han vel ikke kunnet faa noget hyggeligere end dette . . . Men noget maatte det kunne gjøres ut av denne leiligheten ogsaa!

Og nu blev hun het og varm, mens tankene arbeidet med at rydde og flytte om — bare det blev morgen snart, saa hun. kunde faa slaat op kassene sine og ta fat! Rum for rum tok hun for sig, spekulerte og overveiet. . .

Da for hun overende i sengen.

Det klirret i glas, like indved hende. Nogen pustet . . .

Hun snudde sig.

Et glas blev sat ned . . . Enda et dypt aandedræt paa andre siden væggen . . .

Lammet blev hun sittende, urørlig, med haanden mot brystet.

Saa lydt var det mellem deres og datterens rum . . . Men ikke et fottrin hadde de hørt, da de gik her og klædde av sig. Ikke en lyd siden heller...

For hun derinde, hun visste det jo, hun. I to aar hadde dette været Roars værelse.

Rødmen skyllet over Elis hals og hode. Sakte drog hun sig ut mot sengens ytterside. Dér blev hun liggende urørlig og lytte til hende, som laa skilt fra sengene her med én tynd bordvæg — som laa og lyttet, hun ogsaa . . .53

»

Da et par uker var gaat, og Roar Liegaard fik orientert sig, skjønte han, han hadde mistet en del av sin praksis i selve byen. Alt den første dagen fik han en føling av strømkentring. Han ringte op til kjøbmand Sturlands, en familie han i mange aar hadde set til baade som ven og læge. Fruen kom selv i telefonen, og han spurte efter et av barnene, som før Pariserturen hadde været hans patient. Seig-mælt og omstændelig kom svaret. Da han hængte op mikrofonen, visste han at Sturlands hadde skiftet læge — ikke hans vikar, overlæge Pryser, men den unge, nye doktoren i Storgaten hadde overtat hans bestilling . . .

Fru Sturland hadde været hans første kones nærmeste veninde — en av de mange veninder . . .

Da han litt efter litt opdaget, fler av byens folk hadde fulgt hendes eksempel, kom det ikke længer saa braat paa ham. En opringning fra gamle fru Helvig paa Reistad gjorde ham fuldviss om aarsaken til frafaldet — den syttiaarige vilde bare hilse paa ham: «Og blir nogen her hos mig lagt paa sotteseng, gaar det bud efter Dem og ingen anden, doktor,» sa hun. «Her paa Reistad er De og Deres frue hjertelig velkommen, tvil ikke paa det, kjære Liegaard!»

Roar hadde ikke rukket at tvile — men han takket hende for hendes venlighet, med en liten tørhet i strupen.

All right. Han kunde trængt litt rikere indkomster akkurat nu. Men han trængte arbeidsro til prisopgaven ogsaa. Alt var til det beste!54

Alt var bare godt ... En og anden gang daglig sa han det til sig selv, naar han lukket paa døren til venteværelset og konstaterte, det atter var tomt. Folk fra arbeiderstrøkene, kredssykekasse-patienter meldte sig jo fremdeles; en og anden bonde fandt veien indom ham; kom det skuter til byen, var han sikker paa klienter — sjøfolk hadde altid været hans folk.

Og oppe paa sykhuset hadde Pryser stillet det vesle laboratoriet til hans raadighet — i de lyse eftermiddagstimene arbeidet han deroppe, skrev og mikroskoperte.

Men livet blaanet og strømmet der Eli var. Bare at se op mot vinduene over apoteket, naar han kom fra sykhuset; vite, at derindenfor eksisterte hun . . . Paa bordet et lite gjenglemt lommetørklæ, som duftet viol... Foran sengen to smaa morgensko ... Paa taa ved stuevæggen, med et billed i hændene, hendes egen, ranke skikkelse . . . Hver dag en liten eller stor forandring i hjemmet, som gjorde det mer hendes.

Et makeløst lag hadde hun med barnene — Sverre sat med svarte øiedyp naar hun fortalte om Tore Tofte og alle skøierstrekene hans, da han var smaagut; jentungen gik med røde kinder og hjalp hende dagen lang . . .

Ja alt var bare godt. Og best, naar han og hun gik kveldturen op i heien bak byen. Nu sprang bjerken snart ut, nu fik ospen løv snart — veien indover skogen var tør, gammel barnaal laa langs kanten lik en gylden brem i aftensolen, porsens vesle brune knopper var myke at hite i — ute fra55

sjøen kom brisen salt og lind, naadde Elis silkefine haar og gav sig tid; stæren var i landet, snart skulde de sammen høre maaltrosten.

Han kunde snakke eller tie — snakke om alt, og hun forstod det. Tie — og kanhænde forstod hun ham best da — han visste ikke. Men sommetider møttes øinene deres, naar de hadde gaat slik tause indtil hverandre mot solrøden i vest — og da syntes han at saa nær som nu hadde de ikke været hverandre før.

«Er du lykkelig!» Han spurte hende om natten, naar hun laa paa armen hans. Spurte, naar hun sat bøid over den nye regnskapsboken ved bordet i sit eget lille rum ved siden av soveværelset. Hvisket det, naar de stod sammen og saa ut over sjøen med maanestrimen.

«Ja, ven,» svarte hun. «Hvert minut, Roar,» svarte hun.

Dagene gik og blev til uker. Da var leiligheten blit som Eli vilde ha den, saa pen hun kunde faa den. Trut hadde hun og Ingrid holdt paa, hun i sin gamle, flekkete tegnekittel, datteren i stort blaatøis-forklæ. Og nu var rummene virkelig ikke til at kjende igjen, selv i spisestuen var det blit værendes.

Stuen, den var som ny, den. Møblene hadde faat blomstret overtræk, Elis låve dragkiste med speilet over tronet paa midtvæggen med en av de høie gyldenlærsstolene paa hver side — de værste maleri-56

eksemplarene var sat paa loftet, de andre hadde Ingrid faat ind paa sit nye rum, i «kabinettet» — skisser av Elis kunstnervenner og hendes egne raderinger og træsnit dækket næsten hele tapetet bak sofaen.

Og vinduene var blit ryddet. Paa blomsterbordet stod nu et utvalg av de minst utrivelige potteplantene — foreløbig. Eli hadde nok skjønt, datteren var litt forskrækket over al rumsteringen, men . . . Især hadde hun forstaat, hvor komplet umoden og uutvik-let dette pikebarnet var — aa det blev noget at ta fat paa at lære Ingrid at se: farver, valører, form, skjønhet. Det sprengte paa av alt det, hun hadde at gi baade Ingrid og gutten — men det fik vente litt...

Likevel maatte hun av og til stoppe op under arbeidet og forklare datteren et og andet — hvorfor en ting var styg og en anden vakker. Hvorfor den røde farven paa sofa og stoler og det gule tapetet laget en misklang — hvorfor den store marinen av en fusker kunde gjøre et menneske melankolsk.

«Synes du ikke rammen heller er pen?» hadde barnet spurt.

Da hadde Eli led og lovet Ingrid, de skulde bruke rammen, bare de fik et skikkelig maleri i den.

Med blomstene hadde det holdt haardest. Eli hadde flyttet og ryddet ut mellem dem en eftermiddag, datteren var i syklub. Alle de græsselige bladplantene med det lodne ansiktet hadde hun forært Bernhardine. Men ikke engang hun vilde ha dem. Neinei, saa filt- de kaste dem da.

Bregnen og det andre lysgrønne hadde hun satpaa blomsterbordet, og hele historien hadde hun med pikens hjelp trinset bort i et hjørne. Nu fik de en god bete himmel i stuen gjennem rutene . . .

Men da Ingrid kom hjem, var hun blit staaende som en støtte paa dørstokken. Saa hadde hun maattet forklare hende igjen da, at saanne ulykkelige bur-blomster i saanne stygge lerpotter ikke var til at leve i hus med. Maatte en ikke hele tiden tænke paa smaa krøblinger, som stod og forstrak sig mot en flat lysvæg, sultne efter luft og himmel? Smaa vrængebilleder av det, de var skapt til at bli i et varmere klima?

Ingrid hadde sagt, rosene alt hadde knopper. De kunde ikke springe ut derborte i mørke.

Og virkelig — da Eli saa efter, fant hun nogen smaa tingster i tuppen av de bleke skuddene.

«Men roser skal være store og solmætte, Ingrid!»

«De dufter for om de ikke blir saa store ogsaa — men du bryr dig ikke om blomster, du.»

Da hadde Eli maattet le igjen — hun, som elsket blomster, som brukte fylde stuen hjemme med dem! Men orntlige blomster, mange! Og farver!

Likevel — det var kommet noget frem i Ingrids ansikt; hun kunde ikke riktig bestemme det — tross . . . Eller bent ut sinne ... Da hadde hun git sig. «Er det saameget om at gjøre for dig, kan vi rulle bordet litt frem,» hadde hun sagt.

Sammen hadde de gjort det. Og saa fik Ingrid pusle litt med plantene fremdeles da. Til hun blev bra i øinene og kunde ta sig noget for .. .En lørdagseftermiddag i slutten av april sat Ingrid i det nye rummet sit bak stuen. Døren stod oppe mellem væreisene. Eli kom ind fra gangen med armene fulde av hvitt stof — de nye gardinene; nu

skulde de hænges op, og dermed var stuen helt færdig. Nynnende la hun den lette byrde fra sig og snudde sig mot den aapne døren —

Med føttene opunder sig sat pikebarnet i «sofaen» derinde og læste. Mot lyset fra vinduet for enden av rummet tegnet den ufærdige profilen sig som streket op med tusj . . . Over skikkelsen med den krumme ryggen var det noget hensunket og opslukt — læbene rørte sig svakt, som i trance . . . Men det Ingrid læste var siste muntre side i et ukehefte.

Eli hadde lagt mærke til det før: slik sat jentungen, henført, naar hun fik det bladet i hændene.

Da hun nærmet sig døraapningen, saa Ingrid op, smilløs og fraværende.

«Hvad er det for noget gripende du læser?» spurte stedmoren.

Hjælpeløs og som forundret saa ungpiken ned igjen, paa den kolorerte bladsiden.

«Knold og Tott,» svarte hun.

«Men du ler ikke, Ingrid?»

«Jeg behøver vel ikke le —» hun la heftet fra sig.

«Jo, det syns jeg. Det er vel laget for at folk skal le?»

Ingrids mund blev rund og liten.

«Jeg kan vel gjøre som jeg vil.»

«Naturligvis, Ingrid!»

Paa det lille bordet foran vinduet laa boken, hun59

for nogen dager siden hadde laant datteren. Det var Benvenuto Cellinis selvbiografi.

«Du skulde heller gjøre det, jeg sa — læse noget orntlig, Ingrid. Læs Cellini — den er spændende ogsaa. Og du faar vite noget, alle folk skulde ha greie paa — om Florentz og renaissansen.»

Ingrid lutet, med hændene støttet mot madrassen.

«Det er ingen som vet om det her i byen. Men alle læser om Knold og Tott. Fru Sturland ogsaa.»

Eli lo, sakte og klart.

«Ja du Ingrid, du er e rar lita skrue! Kom og hjelp mig med at hænge op gardiner da — hent trappen er du snil!» Hun dreiet sig paa den høie skohælen og gik mot stuevinduet.

Litt senere stod hun et stykke oppe i den spinkle trappen — Ingrid hadde naalebrevet cg rakte hende knappenaalene, én for én, eftersom hun fæstet kappen langs stokken. Da lød det et knæk, trinnet under Eli brast i den ene siden, hun kastet sig frem og prøvde faa tak i stokken, mistet likevækten og faldt bakover med trappen over sig.

Hun besvimte ikke, men skrækken fjetret hende et øieblik — skulderen og armen hadde tat støten, det gjorde heftig vondt ... Et sekund eller to blev hun liggende urørlig — saa møtte hun Ingrids blik. Datteren stod der, hun hadde staat, med det gule naalebrevet hængende i haanden.

Eli reiste sig paa albuen og rørte prøvende den andre armen.

«Jeg gik ikke istykker!» Hun smilte.60

Da først slåp Ingrid naalebrevet, skyndte sig bort og hjalp hende op.

Saa drak Eli vandet, datteren hentet til hende, i smaa super. Siden fulgte hun, litt fortænkt, hendes sikre, forte bevægelser — nu stod Ingrid oppe i trappen og fæstet kappen.

«Vær forsiktig barn,» mante hun. — Og litt efter spurte hun: «Blev du ræd, da jeg faldt ned?»

«Jeg vet ikke» — svarte det knapt hørlig deroppe fra.

Da gardinene hang paa plas og de sammen hadde beundret dem, gik Ingrid ind til sig selv og lukket døren. Straks indenfor blev hun staaende — haanden fandt veien op til munden, hun bet sig i knokene.

Nei — hun var ikke blit ræd, da farens kone faldt. Hun trodde, hun hadde slaat sig ihjel. Og da--

Hodestupe kastet hun sig ned paa madrassofaen og begravde ansiktet i puten.Sammen hadde Eli og Roar Liegaard ikke møtt nogen av byens folk uten tilfældig, paa torvet og gaten. Et par ganger hadde Roar ymtet om, de kanske burde gjøre nogen visitter? Men Eli hadde slaat det bort — kunde det være nødvendig? Ikke riktig enda, hva? Ham kjendte jo alle, han hadde jo sin praksis nu som før!

Litt svævende hadde han svart at ja, naturligvis, for praksisens skyld skulde det ikke være nødvendig ....

Og for deres egen skyld hastet det jo ikke! Kunde de ikke la sommeren gaa? Saa fik folk se sig mæt paa hende paa gaten først — de var forresten noksaa umættelig! Og saa kunde det komme, saan av sig selv, med dem, han brydde sig mest om? Naar han var godt i gang med dét store arbeidet sit? Et par av hans kolleger hadde Eli jo alt trykket i haanden — fru Sturland hadde været indom hende en formiddag, meget liketil, og laant et vaffeljern, hun lot til at være kjendt med ... En liten dame, som kaldte sig fru Tiller hadde selv forestilt sig for hende, svært venlig, i en butik.

i

Naturligvis hadde de det best, saalænge de fik være i fred hos sig selv . . . Roar maatte medgi det. Og de bevilget sig en sommer uten visitter. —

Da kom det en dag høitidelig, skriftlig indbydelse til souper hos overlæge Pryser og frue. Og en lys maikveld var Eli klædt i sin blaa Pariser kjole, færdig til at følge Roar til det første møte med byens mennesker.

Inde i stuen ventet hun paa ham. Han var kommet sent hjem fra et sykebesøk ute paa en av øene; men hun hadde lagt stivskjorten og alt det andre frem til ham paa sengen — ti minutter hadde han at gjøre sig færdig paa; og hun hadde bestilt bil.

Det var saa stille i leiligheten — barnene var ute paa hver sin kant; kveldsolen kom skraa ind gjennem vinduene.

Hun sat i en av de låve lænestolene, paa sin nye, blomstrete kretong. Hun strøk med hændene over sidelænet — saa ned over sine nakne armer; den ene var litt blaaflekket enda efter faldet fra trappen, men hun hadde pyntet den med créme og talkum . . .

Hun sat og tænkte paa siste gang, hun hadde været klædt som nu — i den lille middagen, Roar gav for et par av sine franske kolleger paa en restaurant i Paris. Aldrig hadde hun set ham saa løssluppen munter som da . . . enda kunde hun høre den store, gode latteren hans, naar han pludselig fanget pointet i franskmændenes lystige anekdoter. Og hans fortryllende riddergeste, da han tilslut tok alle rosene ut av den store jardinieren paa bordet og63

begravet fanget hendes i dem ... Da hadde de ropt bravo, de unge franskmændene, og den gamle hvit-skj æggen hadde løftet glasset og takket for han hadde faat se et glimt av lykken i skikkelse av to væsner fra det høie nord, to som klædte hverandre saa henrivende . . .

Nu hørte hun mandens skridt inde i kontoret — sprang op og stillet sig foran skyvedøren. I det samme den gled tilside, løftet hun armene mot ham. Gjenskin av festmindet hadde tændt det blonde ansiktet, øinene straalte i sit overskud av glæde.

Et nu stoppet Roar op, som rammet av hele hendes vaarlige skikkelse — saa tok han hende om livet og løftet hende høit, med de myke armene hendes om halsen.

Litt efter drog hun ham med sig bort til speilet over dragkisten.

«Bare et sekund, Roar!»

Tæt ind til hverandre saa de paa sit eget billed — den slanke, mørke manden i svart og hvitt, damen med de blaa øinene og det honninggyldne haar smilte tilbake mot dem . . .

Eli pekte: «Nei se paa de to deroppe i det fjerne nord, som klær hverandre saa henrivende!» sa hun paa fransk.

Roar hadde snud paa hodet, han saa nedover hende. Da flyktet et nyt uttryk over profilen hans derinde i speilet, saavidt skygget det over bryn og øie — saa var det borte. Men hun hadde fanget det.

«Er du ikke fornøiet med Eli?»

Hun tok et skridt bakover cg blev staaende med64

hængende armer — til godkj endelse. De lyseblaa ben, saa slanke fra ankel til knæ, stod givakt som paa en soldat.

«Du er saa bar paa bryst og ryg, Eli — det er altid koldt i de store rummene oppe hos Pryser.»

Han sa det ubesværet; men han blev rød.

Hun slåp ham ikke med øinene. Nu rakte han efter hende.

«Forsæt vi ikke skal ut alene — paa boulevardene, » sa han.

«Roar, Roar!» Hun løftet en pekefinger og ristet den foran ham. «Du staar og gruer for at vise mig frem for dem i denne kjolen! Ikke si imot, ikke si imot! Aa din feige usling! Skulde jeg kanske gjøre mig anderledes end jeg er? For deres skyld? Akkurat som jeg er faar de ta mig, Roar — eller vrake mig!»

Fort dreiet hun sig rundt paa hælen — nede fra gaten tutet bilen paa dem. —

Sent paa nat gik de hjem fra selskapet, den brede, maanelyse vei med stabbesten-raden mot sjøen. De var de første, som hadde brutt op — Eli hadde brutt op, det var hendes ret, siden selskapet var til hendes og Roars ære. Men skulde hun sittet der i stuen med alle damene ett minut længer hadde hun maattet skrike . . .

Roar Liegaard var oprømt. Lyksalig holdt han hustruens arm tæt ind til sig. Pryser var en kjerne-65

kar — talen, han hadde holdt for Eli, det velkommen, han hadde sagt til hans lille kone, kom fra hjertet. Likevel snakket han ikke om selskapet før de kom ned mot byen — om dette at gaa hjem med hende snakket han. Hele den siste timen deroppe hadde han tænkt bare paa det; inde i spisestuen hos herrene, ved bordet med whisky og sodaen, hadde han sittet, saa han kunde se hende gjennem de aapne dørene, dér i dameklyngen. En blaa blomst hadde hun lignet, en blomst midt i svarte skogen.

«Da du reiste dig og gjorde tegn til mig, Eli, blev jeg svimmel, jente! Det var mig, du vinket paa — det var jeg, som skulde gaa ut i natten alene med dig. Med ett blev det som utrolig altsammen — blev et eventyr. Eventyret mit . . .» han bøiet sig og kysset kindet hendes. «Men — fryser du?»

«Nei da, Roar . . .»

Aa for et maaneskin. Med mysende øine saa hun ut over den tause sjøen, som laa og tok imot himlens sølv og skyenes skygge.

«Og — de var saa venlige allesammen, saa livlige — det var en vellykket aften, Eli.»

«Grotesk,» sa hun.

«Grotesk?» Forundret stoppet han op, maalte ordet — «Ja — ja det er jo rare folk i blandt — men det er bra folk, Eli, bra de fleste.»

«Du kjender dem.»

«Ja jeg kjender dem.» Han rettet sig op — vagt, ikke bestemt, men som i ett minde om besøk i stuer og ved sykeseng tok sindet ind hele gruppen av dem, som snart i tretten aar hadde været hans66

omgangsfeller. «Folk i smaa byer blir snevre — litt, ja litt groteske, om du vil. Men inderst er vi alle like — inderst er det ikke stor forskjel paa mennesker, Eli.»

«Kvindene var værst,» sa hun.

«Naa — ja, du kan ikke vente, de skal ligne dig. Dig ligner ingen» — han tok hende tættere ind til sig. «Og de var ældre end dig allesammen.»

«Ikke hun med perlebaandet om haaret; ikke fru Tiller.»

«Nei ikke fru Tiller» — han sopte fort over navnet. «Men fru skriver og tykke fru Pryser er snille, bra koner. Og fru Sturland er en udmærket mor, hun har ni barn.»

Eli prøvde lytte, mens han fortalte videre om disse damene. Hun maatte aapne skindkraven litt i halsen. Alt, hun hadde oplevet disse fryktelig lange timene, vilde op og frem; men en haand, en usynlig men aa saa stærk haand holdt det tilbake. Onde øine — de hadde hat onde øine næsten allesammen . . . Det kunde hun ikke si til Roar. Og den fete konsul Albrecht, som vilde ha hende for sig selv i en krok efter middagen for at snakke liderlig . . . Men hun kunde ikke si det til Roar. Og fruen med de ni barnene, som hadde talt til hende om morskj ærlighet. Hvordan kunde hun si det til ham, som gik der og ingenting skjønte? Det var mellem disse menneskene de skulde leve.

«Du fryser Eli!» Han saa ind i ansiktet hendes, i skinnet fra lykten foran deres egen gatedør.

«Ja, jeg skulde hat med mig et sjal — et stort,67

graat uldsjal minst! Det var iskoldt deroppe! Du hadde ret, du!»

Dagen efter selskapet sat Eli inde i sit eget rum og skrev til sin brorsøn Tore.

Nu hadde hun faat oplevelsen igaar paa avstand — omkap med muntre tanker gik pennen; hun og Tore hadde altid hat et lite frimureri sammen, alt som var pussig og komisk saa de paa samme vis — til Tore kunde hun fortelle om selskapet hos den gamle Dovregubben, doktor Pryser. Det var bare til at le av altsammen! Her kommer et lite troll, Tore, like fra berget og karvekaalen hos de andre trollene . . .

Da lukket Bernhardine paa døren og sa at fru Marietta Tiller vilde hilse paa fruen.

«Jeg er ikke hjemme,» sa Eli.

«Jeg vet ikke, aa frua er henne,» svarte piken, «men fru Tiller sitter i stua.»

Det selvraadige, ufordragelige mennesket! Fort ordnet Eli haaret sit foran speilet; indi hodet lette hun frem det lille hun visste om denne fremmede dame: Gift med den tynde, skjeløide herre, som var toldembedsmand og ikke likte sig her sørpaa — hun hadde snakket nogen ord med ham igaar . . . Ett barn, hadde Roar sagt. —

Fru Tiller stod og saa ut av vinduet mot torvet, da Eli kom ind. Straks hun snudde sig, møtte Eli det underlig sugende blik, som hadde gjort hende saa nervøs igaar hos Prysers . . .68

Og de hadde ikke vekslet mange ord, før hun skjønte, fru Tiller var ute i et eller andet vanskelig erend; de smaa fuktige øine søkte uavladelig hendes som i nød, hændene i graa hansker fandt ikke ro. Ikke før var de til sæte — gjesten i sofaen, Eli i en av lænestolene — saa brast det ut av den lille tykfaldne frue:

«Jeg tror det er Vorherre selv som har sendt Dem i min vei, fru Liegaard!»

«Aanei da, fru Tiler —» Eli blev ilde ved — «Jeg er da kommet hit av mig selv!»

«Jeg har ikke sovet i hele nat — jeg har ligget og tænkt paa Dem i den deilige blaa kjolen i hele nat — De saa ut som en engel fra Paris. Jeg har ikke et menneske at betro mig til, fru Liegaard — men første gang jeg saa Dem i Andersens butik blev jeg saa rar; og siden igaar har jeg ikke hat rist eller ro — jeg syntes aldrig det blev morgen, saa jeg kunde gaa til Dem! Jeg vet, De vil hjelpe os, De er den eneste, som kan forstaa os.»

En kulde krøp over huden paa Eli — med foten skjøv hun stolen sin litt unda.

«De har selv trodset byen og menneskene, fru Liegaard! De vet, hvad kjærlighet er.»

Eli reiste sig halvt i sætet — øinene blaanet til paa hende:

«Men vi kjender jo ikke hverandre, frue!»

«Vi, som elsker, vi kjender hverandre, bare vi møtes, bare vi motes i en baker butik, fru Liegaard!»

Taarene sprang frem i de brune øinene —

«Vi er én stor familie, vi. Og De maa ikkç støte69

mig bort, jeg er saa grænseløs fortvilet!» Hun dækket ansiktet med hændene.

«Jeg mener bare —»

Irritert over skjælven i sin egen røst tok Eli fast om begge stolarmene —

«Vort private liv kommer jo ingen ved, fru Tiller.»

«Jeg har ikke noget privat liv længer — her i byen har ingen noget privatliv! Hele byen vet, at jeg og Lars — at Lars Bensen og jeg elsker hverandre. Har ikke Liegaard fortalt Dem det? Det har vart i fire aar nu.»

Stum stirret Eli ned paa gulvteppet — gult og dødt laa solskinnet over det graaternete mønstret.

«Det fik enda være med mig, men Lars gaar til grunde, han har tat av tre kilo disse siste maanedene — han har ikke fred i sit eget hus hverken nat eller dag. Hun tar livet av ham, hun og de voksne barnene. Aa, fru Liegaard, De skulde se Lars og mig sammen, vi er som skapt for hverandre. Jeg har lært dobbelt bokholderi i vinter, for at kunne hjelpe ham paa kontoret.»

Eli hadde styrtet op av stolen — hun stod fremme paa gulvet, brystet gik paa hende, læbene skalv:

«Hold op, menneske!»

Nu reiste den andre sig ogsaa:

«Ja jeg vet jeg gjør noget . . . noget saa uhørt! Jeg ber om noget saa — saa umaadelig stort! Men kunde ikke De gaa til fru Bensen og snakke med hende? Si hende, hun plikter at gi Lars friheten! De eller Liegaard — dere, som vet, hvad det er/»70

Gulvet rørte sig under Eli, løftet sig sakte, sank og sank . . . Damen foran sofaen hadde bare et halvt ansikt . . .

«Jeg blir syk. De maa gaa . . .»

Langt unda hørte hun sin egen røst — saa brøt brus som av en foss ind over hende og alt blev mørkt. —

For første gang i sit liv hadde hun besvimt. —

Da hun kom til sig selv laa hun paa sofaen — over hende stod Bernhardine med et vandglas i hændene. Etsteds blev en dør lukket.

«Er hun gaat?» hvisket hun.

«Naa gik a,» svarte piken.

«De kan gaa, De ogsaa. De maa aldrig slippe hende ind mer. Aldrig mer.» —

Alene blev Eli liggende i den tomme, solfyldte stuen.

Hvad var det Roar hadde sagt igaar? Inderst er det ikke stor forskjel paa menneskene . . .

Hun ynket sig sakte. —

En formiddag i mai reiste doktor Liegaard med dampbaaten til Oslo. Arbeidet, han holdt paa med, gjorde turen nødvendig — han vilde gjerne se til sin yngste datter ogsaa og forvisse sig om, at det var iorden med benet hendes.

Et par døgn hadde Eli vaklet: skulde hun følge manden eller ikke? Se igjen Nils og Tore og vennene sammen med Roar — fristelsen var stor. Men71

høvet til at være alene med barnene en ukes tid, burde hun kanhænde nytte — at vinde Ingrid var ikke gjort paa en dag, merket hun. Og Sverre trængte hjelp til leksene, han var kommet av tur de maanedene i Oslo, han hadde hospitert paa skolen, hvor morbroren var overlærer. Da hun nævnte for manden, hun kunde ha lyst til at bli hjemme hos de to, tændte det sig et dypt glædesglimt i de mørke øinene hans. Saa var det avgjort. —

Hun og Ingrid stod igjen paa bryggen, da skibet la ifra. Det regnet fint og tæt, men Eli slog ned paraplyen — han skulde kunne se hende tydelig saalænge han kunde . . .

Saa gik de to kvindene tause sammen hjemover langs torvet. Regnet stod lik en flimrende, sølvgraa hinde mellem sjø og himmel, det silret i rendesten og takrenner; forlatt stirret rutene oppe i leiligheten ned paa dem. Eli ståk haanden ind i Ingrids arm — da stanset steddatteren:

«Jeg stikker op til Sturlands, jeg,» sa hun — «Mor'n saalænge.» —

Ingrid blev hos sin veninde Beate hele dagen; alene med gutten spiste Eli middag. Om eftermiddagen var Sverre ute, siden læste hun leksene med ham. Om kvelden fortalte hun ham det store eventyret om Nansen og Hjalmar Johansen alene i pol-vinteren.

Det var slikt fint, graat halvlys i rummet; Sverre hadde spikket fliser, de hadde tændt op i kakkelovnen, foran den aapne ovnsdøren sat de — et lite ildskjær flakket over guttens runde ansikt og speilte72

sig i de dunkle, opmærksomme øinene; blikket vek ikke fra Elis læber.

Da hun sluttet fortælle, drog han et dypt, skjælv suk — saa gjespet han høit og la sig paa maven utover gulvputen, han hadde sittet paa.

«Naa er du søvnig, naa er det best du gaar og lægger dig,» sa Eli.

«Har du set dem?» spurte gutten.

«Nansen har jeg set mange ganger paa gaten.»

«Jeg tænker han har muskler, get!» Han bøide begge armene opover, med albuene mot gulvet. «Vil du kjende paa mine?» tilbød han.

Eli tok om de smaa, harde overarmene.

«Fine,» sa hun.

Han blev litt rød.

«Fortæl mer,» bad han.

Saa fortalte hun om dengangen «Fram» kom til Kristiania — «Moren min var der og saa det,» sa hun — «Hun saa den vesle slitne skuten komme ind fjorden med alle dampbaatene i følge, hun saa Fram-folkene komme i land, de rodde ind til bryggen gjennem en sjø av blomster, for det var tusen mennesker ute i baater, og de kastet rosene sine paa vandet. Og solen skinnnet og himlen var blaa, og alle plasser og knauser var svart av folk, som skrek hurra.»

«Jeg vilde været der,» sa Sverre langt.

Før ilden var brændt ut fik hun ham ikke i seng. Da var klokken ti og selv var hun like het i kindene som gutten.

Hun gik ind til ham i kammerset bak spisestuen73

for at si godnat til ham — det var Roar, som ellers gjorde det.

Han laa paa ryggen med hændene under nakken — det strie, rødlige haaret var mørkt langs panden efter ansiktsvasken, øinene smaa og søvntunge.

«Godnat da, Sverre,» sa Eli — tok mot til sig, bøiet sig og rørte kindet hans med læbene.

Da fik hun armene med de gode musklene om halsen — et kort, fort tak. Straks efter kastet gutten sig rundt, ind mot væggen.

Et lite tøv av noget vaatt gjorde synet usikkert da hun gik mot døren; stilt lukket hun den bak sig.

Ved middagsbordet næste dag reiste Ingrid hodet et par ganger og saa paa broren. Munden stod ikke paa ham, han pratet og snakket med farens kone om skolen og lærerne — om seilet, hun skulde sy til baaten hans og om den nye farmasøiten nedenunder . . . Eli — du Eli, sa han i ett.

Men selv fik ikke Ingrid sig til at nævne navnet hendes for aldrig det.

Det rykket litt i mundvikene paa hende, de lyse øinene tindret hissig —

«Vil du være med paa kino i aften, Sverre?» spurte hun og brøt ind i snakken mellem de to andre.

«Med dig og han Adolf?» Gutten lo.

Ingrid blev sprutrød.

«Det er ikke Adolf som spanderer. Beate har faaf fribilletter av konsulen.»74

«Hvem er Adolf?» Rolig og spørrende saa Eli paa datteren.

«Kjæresten til Ingrid,» kniste gutten.

Pludselig for en serviet over bordet bent i ansiktet paa Sverre.

«Din motbydelige klad!»

«Men Ingrid!» Eli reiste sig halvt.

«Æ!» Gutten rak ut tungen — «Tror du ikke jeg vet det kanske, at du og han Adolf gaar paa Kjær-lighets-stien om kvelden? Jeg skal skrive det til mor, saa faar du!»

«Sladderpurk!»

«Hysj!!»

Begge barnene saa op — lyden kom saa stærk og høi ... Og da Ingrid møtte stedmorens blik, saa hun til siden, fort og sky.

«I aften blir vi hjemme, alle tre» — Eli held te sig litt frem, saa hun fik støtte mot bordet — «Jeg har kjøpt nøtter — iaften skal vi ha det hyggelig og spille et morsomt spil, jeg kan.» —

Efter kveldsmaten sat de ved det runde stuebordet og spilte spillet. De hadde hver sin haug med nøtter, hver sine kort. Mut, med blekt og lukket ansikt fulgte Ingrid med — des mer de andre lo, des fastere klemte hun munden sammen.

Til slut greiet ikke Eli det længer — hun la ned kortene.

«Hvad er det som feiler dig, Ingrid?» Hun vendte ansiktet mot datteren.75

Ingrid slåp kortene; nogen av dem faldt paa gulvet.

«Jeg synes ikke det er morsomt at ha det morsomt,» kom det, dirrende. «Vi bruker ikke ha det saan, vi. Vi pleier sitte og hekle om aftnen. Eller saa læser vi.»

«Men far sier, du skal hvile øinene dine om kvelden, Ingrid.»

«Jeg kan høre i radio. Far kunde heller gjøre mig frisk, sier fru Sturland!»

«Sverre, du kan gaa og lægge dig» — Eli sopte sammen kortene — «Du kan ta med dig nøttene ind.»

Gutten lystret. Han fyldte trøielommen med nøtter, saa rakte han frem haanden. Sky saa han op i Elis hvite

ansikt.

«Godnat» — han bukket dypt, som den første gangen ute i trappegangen . . .

Da de blev alene støttet Eli albuene mot bordet, lænte hodet paa de foldete hændene og saa op paa Ingrid, som hadde reist sig.

«Hvad er det i veien, Ingrid? Er det nogen jeg kan rette paa saa si det til mig!»

«Nei.» Datteren presset læbene sammen, saa den korte, veke haken rynket sig.

«Du vil ikke si det?»

«Du kan ikke rette paa det, saa . . .» Pludselig kastet hun sig ned paa stolen, ind mot den stoppete ryggen gjemte hun ansiktet. Og under den tynde kjolen skaket skuldrene i graat.

«Lille Ingrid . . .» Eli hvisket det bare. Saa gav76

hun sig til at rydde paa bordet; for hver lyd, som kom der borte fra stolen jagde hjertet fortere.

Da bøker og hefter laa paa plas paa den blanke bordplaten snudde hun sig — Ingrid hadde sat sig op, sat og laget en liten tull av lommetørklæet.

«Kan jeg slet ikke hjelpe dig, Ingrid?»

«Jeg er saa styg, jeg er f ei og styg» — kom det brutt — «Jeg er styggere end alle.»

Eli strøk sig over panden — det var noget andet, hun hadde ventet at høre . . . Uroen i hjertet stilnet, hun nærmet sig datteren, vilde ta omkring hende — lot det være, drog en stol nær Ingrids, satte sig.

«Ingrid,» sa hun — «du er ikke mer styg end du kunde bli pen, bare med lite grand hjelp.»

Ungpiken saa op, et tomt, hjelpeløst blik under de rødrandete laakkene.

«Jeg har ofte sittet og set paa dig — jeg har fundet det ut altsammen — men jeg turde ikke si det, Ingrid!» Et lite nervøst smil flyktet over Elis drag. «— Du er saa godt skapt — hvis du vilde la mig greie med kjolene dine . . .! Og hvis du vilde la mig lage en liten mørk strek paa dig til øiebryn!»

«Tror du jeg vil male mig, kanske?»

«Hvorfor ikke, Ingrid?»

«Da skulde far bli bra rasende, da!»

Nu lo Eli.

«Far vilde ikke mærke det engang. Jeg dytter litt rødt paa læbene mine naar de er for bleke, jeg — det har han aldrig opdaget.»

«Tror du jeg vil bedra far?»

Eli saa ned paa hændene sine.77

«Du tar alting saa høitidelig du, Ingrid! Mændene vil ha os pene — de spør ikke, hvordan vi blir det!»

Blek og tørøiet stirret Ingrid paa Elis mund. Hun saa det nu — stedmoren farvet læbene sine — det var derfor tændene hendes altid lyste slik. Fru Sturland skulde visst det!

«Du kan be far gjøre mig god i øinene,» sa hun. «Det er det eneste du kan hjelpe mig med.» Hun tok efter hekletøiet, som laa paa bordet — den vanskelige blonden med rosemønstret — rullet den sam-mén over naalen.

«Godnat og tak for idag,» sa hun stilt.

Dagene gik ikke fort, men de gik.

Piken Bernhardine hadde fundet ut de skulde nytte tiden, mens doktoren var borte, til storrengjøring i kjøkkenet.

Det stærke, arbeidsvante menneske greiet selv vægger og tak — Eli og Ingrid ryddet alle hyllene i det store, lyse spiskammerset, vasket dem, skiftet ind nytt, hvitt papir paa dem, tørket over krustøi og porselæn, som ikke var daglig i bruk.

De smaasnakket, mens de arbeidet — men Eli tok sig i vare for at se paa datteren; utbruddet den kvelden hadde gjort hende usikker: var det i pine over sit uheldige ydre Ingrid hadde faat dette stutte, fjerne i sit væsen? Men det var noget saa vel overlagt i maaten, hun passet at holde avstand imellem dem, noget saa bestemt i ord og mine, naar hun pa-

rerte alle forsøk, Eli gjorde paa at komme nærmere . . . Kunde det være natur, det? Like let og sikkert, som Ingrid førte arm og haand under arbeidet, like sakte og presist svarte hun utenom, naar Eli prøvde naa ind til fortrolighet . . .

Litt efter litt kom det over Eli en følelse av underlegenhet — en pussig kjensle av at bli sat paa plas .. Om det saa var i arbeidstempoet var Ingrid foran — Eli gjorde sig flid for at være rask, hun strævde saa haaret faldt frem over pande og kind, likevel kom hun til kort. Hun knuste til og med en melke-mugge . . .

Mens hun plukket op skaarene, kjendte hun med ett graaten i halsen. Alle disse tingene, disse blaa skaarene ogsaa, hørte hjemme her i huset, akkurat som Ingrid og Bernhardine . . .

Da hun rettet sig op med forklæet fuldt av krus-brott, kastet hun et blik paa hyllen, hvor Bretagnestellet stod — det hun og Roar hadde kjøpt og brukt i Paris. Litt efter hentet hun ned et av laakfatene med den rødkindete frukt paa toppen.

«Jeg syns vi skulde begynde at bruke dette — om søndagene ialfald,» sa hun. «Er det ikke nok fater, kan vi skjøte paa med de andre.»

Ingrid svarte ikke.

«Det er saanne glade tingster — syns du ikke?» Hun holdt fatet med de naive rosefarvete ornamenter frem foran datteren — «Er det ikke muntert, du?»

«Jo,» sa Ingrid, «det er pent.»

«Hva har du lyst til at bli, Ingrid?» Eli løftet paa fatlaakket og saa ned i den gulhvite bunden, for-79

ventningsfuld, som laa svaret dér, færdig til at fly ut.

«Det har jeg ikke tænkt paa.»

«Jeg hadde en gang slik lyst til at lage saanne fater og tallerkner — male og brænde dem.»

Nu saa Ingrid paa fatet en gang til. Saa ristet hun paa hodet.

«Nei,» sa hun, «det hadde jeg ikke lyst til.»

«Men hva har du lyst til da, Ingrid?» Elis røst dirret av et ørlite utaalmod — denne store piken skulde vel ikke evig gaa her i huset og være sur!

«Jeg var ute og saa paa barnekrybben til søster Marie i vinter,» sa hun — tok fort et ark papir og la det paa nærmeste tomme hylde, nøiaktig kant i kant med hylden.

Eli hetnet til i kindene. Nu hadde Ingrid svart

— svart paa det dumme tankeløse spørsmaalet hendes næsten uten at svare . .. Smaabarn vilde hun ha

— mand og hjem og barn — bakerens Adolf for-montlig. Hvad ellers skulde hun ville?

«Det er det første jeg skal snakke med far om naar han kommer hjem, Ingrid — om øinene dine! Nu maa det gjøres noget orntlig saa du kan bli bra!»

Søndagen var den længste dagen at komme gjennem.

Da brukte Roar gaa omkring i rummene og se litt mer paa alt det nye paa væggene; imens sang han med dyp, falsk røst:80

Sörj ei den gryende dagen forut! Njut af den flyende hvarje minut! Rosornas doft drufernas ånga skynda att fånga, yngling, de visana, du själf är ett stoft!

Borte ved vinduet sat Eli og mindtes det —; over torvet gik folk til kirken.

Længer inde i stuen stod Ingrid — med ryggen til vinduet og blomsterbordet stirret hun paa dragkisten med de blanke beslagene. Adolf Andersen hadde bedt hende møte ham ved den store eken. Men det blev vist regn , . . Fru Sturland hadde bedt hende være med i kirken. Men i kirken var det enda tristere end her.

Saa kom Sverre staakende gjennem spisestuen, i storstøvler og sydvest. Han skulde ned til sjøen og prøve det nye seilet, Eli hadde syd til ham. Og Eli holdt litt paa ham med spørsmaal: vilde han ikke ha mer hyssing at surre med? Vilde han ikke ha en stump silkebaand til vager? Den lyse gutterøsten og de blanke øinene gjorde saa godt, her inde . . . hun la haanden paa skulderen hans, tok av ham sydvesten, strøk ham over haaret. Det blev til, de sammen skulde ta ut en baandstump i æsken inde i Elis rum.

Da de var gaat snudde Ingrid sig mot vinduet. Idag kunde Per og Annik og hun tat med sig niste81

og reist op i Torsbudalen med motorcyklen og fisket . . .

Hun drev bort til blomsterbordet. Langsomt gik øinene fra skud til skud — hvitgrønne, akkurat som de hadde bleksot stod plantene her langt fra ruten . . . Ingrid tok om en liten spæd roseknop — saa knep hun pludselig til med to fingre. Hun grøsset litt med det samme hun fik den spæde knoppen i haanden; men det kom som et raseri op i hende, fort nappet hun av knop efter knop til det ikke var fler igjen. Nu hadde hun haanden fuld. Et øieblik saa hun ned paa dem; de var saa smaa, saa smaa — hun vilde bare led av dem, hadde de faat springe ut . . .

Et nu gjemte hun dem ind mot kindet sit før hun kastet dem i ovnen. —

Stuen var tom, da Eli kom tilbake. Hun lukket paa døren til datterens rum — tomt der ogsaa. Saa var begge barnene gaat sin vei . . .

Men inde paa sit eget værelse hadde hun faat en idé: hun kunde ha lyst til at tegne litt i formiddag . . . Tegne utsikten her fra vinduet, overraske Roar med det, naar han kom hjem.

Hun sat op det lette staffeliet, fandt frem papir og tegnestifter. Saa stod hun en stund og fyldte sindet med det der utenfor. Den var vakker, den store, stensatte plassen — morsom husrække ogsaa, nye bygninger og gamle, låve om hverandre. Kirketaarnet i vest tegnet sig fint mot den graa himlen . . .

Da hun kom igang fik hun den gode feberen i kroppen — hun plistret sakte mens fingrene med82

kulstiften ventet litt foran papiret, rørte det, slåp det igjen og atter biet, mens øinene myste ut paa motivet. Pludselig smilte hun: det kunde staat smaabord derute . . . paa fortauget foran Sturlands butik . . . Stripete solseil paa væggen . . . Hun var i forstaden til en stor verdensby . . . der kjørte en bil indover mot Paris ... Og under solseilet sat folk med sin aperitif .. . den lille brune fru Tiller og den tykke kulhandler Bensen — hun og Roar — par, som ikke kjendte hverandre ... De tok sig bare et lite glas og lot vaaren sige ind over sig i sølvtonen fra skyer og gatesten, fra luften og det spæde asketræet . . .

Det ringte ute i gangen.

Bernhardines mandige skridt over ganggulvet.

Bernhardines fjæs i dørsprekken.

«Fru Sturland er ute. Ska' jeg slippe a ind?»

Hun tænkte sig om et sekund. Damen i gangen maatte kunne høre alt, som blev sagt herinde . . .

«Bed fru Sturland komme, Bernhardine.»

Uvilkaarlig søkte Elis blik til speilet over dragkisten. Den mørke kjolen hendes var høihalset. Haaret nyvasket og i orden. —

Hun var en stor og venlig kone, fru Sturland, moren til de ni barn; men hatten sat for høit paa toppen av de graa fletninger, og drakten var for snau til de svære former. Alt dette kunde Eli ikke la være at se — enda gik øiet kulstiftens gang langs den fremmedes linjer. Men hun tok den hanskeløse, fremstrakte haand med et ærlig smil — fru Sturland var saa god mot Ingrid. Og det takket Eli hende for, mens hun bød hende plassen i sofaen.83

Det var netop Ingrid, fru Sturland var kommet for at snakke om . . . Litt kortpustet sa hun det straks, mens hun langsomt lot blikket gli over Elis pikelige skikkelse. I byen hadde hun hørt, at den nye fru Liegaard var med barn — hun hadde det med at besvime, hadde hun hørt. Men beroliget løftet hun øinene og saa bent ind i det blonde, friske ansikt — det ryktet hadde ikke noget paa sig.

«Ingrid er som en av mine egne ser De, fru Liegaard» — hun la haanden med den trange, slitte guldringen foran sig paa bordet — «Og hendes mor er min kjære veninde. Jeg lægger ikke skjul paa, det gjorde Sturland og mig grulig ondt, da hun blev fortrængt fra sit hjem. Men det er ikke det, vi skal snakke om. Jeg lovte Anna, jeg skulde ha et øie med barnene, fru Liegaard, og det har jeg holdt. Og nu syntes jeg, jeg maatte ta paa mig og gaa bort til Dem og snakke litt om Ingrid. Jeg hadde som en tanke at gjøre det den dagen, jeg var her efter vaffeljernet, men jeg kom mig ikke til.»

Eli sat paa en steilrygget stol litt ute paa gulvet. Hun hadde drad benene ind under sig og foldet hændene. Nu aapnet hun læbene, men lukket dem straks igjen.

«Jeg liker ikke Ingrid om dagen, jeg liker hende slettes ikke. Barnet er ute av sin vei, fru Liegaard.»

«Ja,» sa Eli tonløst.

Da gik det som et mildvær over fru Sturlands aapne træk, de blakke, rolige øinene fæstet sig for godt paa Eli.

«Det er ikke rimelig De, som er ung og uerfaren,84

skal greie alting med detsamme heller, frue — det er ikke saa at forstaa! Men jeg tror, De gjorde en stor uret mot barnet, da De tok ifra hende værelset hendes.»

«Har Ingrid sagt det?» En heftig rødme slog ut over Elis lyse hud.

«Nei sagt det har hun ikke. Men Beate, smaa-piken min, har skjønt det, sier hun.»

Eli ståk hændene ind under sig, mot stol-sætet.

«Det er ingenting at gjøre ved det. Det var nødvendig. For Ingrids egen skyld.»

«Saa?»

«Det er ikke mer at snakke om — det maa være som det er. Vil De se Ingrids nye rum, saa De kan berolige hendes mor?»

«Ja tak, naar jeg gaar, frue. Men saa var det øinene til Ingrid.»

«Hendes far skal gjøre en liten operation, straks han kommer hjem. Ta ut de syke øiehaarene. Det er for at spare Ingrid for det, om mulig, han har ventet, saa længe. Hadde draapene og omslagene kunnet hjælpe, hadde det jo været fresf.»

Fru Sturland nikket.

«Det var godt at høre,» sa hun med vækt — «Men saa er det denne gutten til baker Andersen. Han er ikke selskap for Ingrid. Og Anna forbød hende at være sammen med ham.»

«Er det en daarlig gut?»

«Det er ikke no' selskap for doktor Liegaards datter» — tok hun igjen — «Han var en doven85

slabbedask paa skolen, han driver det ikke længer end til at staa over deigen, han.»

Telefonen inde paa kontoret kimte — Eli for op.

«Undskyld et øieblik, fru Sturland, det er vist en rikstelefon til mig.»

Hun lot skyvedøren mellem rummene staa aapen efter sig.

Det var rikstelefon fra Oslo. Det var Roar . . .

«Ja Roar — det er mig! Hører du mig?» Eli kjendte det, som fløi sjælen ut av kroppen paa hende

— fulgte røsten, ind i mikrofonen, ut av huset, mil og mil frem til manden . . .

Han spurte om det, han altid spurte om først: «Har du det godt?»

«Fru Sturland er her, Roar,» ropte Eli — «hun sitter her og snakker om Ingrids øine og om noget andet, du maa komme hjem, saa du kan greie med os allesammen!»

Og han spurte. Og hun svarte. Og da samtalen var slut, skalv hun som et løv.

I den aapne døren ind til stuen stanset hun — hun holdt sig i karmen.

«Jeg skulde hilse Dem fra min mand — jeg skulde si, De maatte være snil mot mig —» hun smilte og det kom som dug over øinene paa hende.

— «Han kommer hjem imorgen, alt imorgen!»

Rolig og værdig reiste den store, massive konen sig.

«Jeg har ikke nogen grund til ikke at være snil mot Dem, fru Liegaard,» sa hun stilt; «men jeg er trofast av natur, og Anna er min veninde.»86

«Ja naturligvis — ja naturligvis . . .» Eli gik nogen skridt — og nogen nye skridt, mot staffeliet nu. «Imorgen,» klemtet det «imorgen,» klemtet og sang det fra tak og vægger . . . Hun løftet kartongen fra staffelikanten, satte den ned igjen. «Vi ventet ham ikke før onsdag,» sa hun.

«De er konstner? Ja, jeg har jo hørt det.» Fru Sturland stod med maven ut og saa paa papiret med de svarte strekene. «Det er vel ikke saa greit for saanne som Dem heller.»

«For mig?» Elis. øine straalte mot hende. «For mig er det ingen sak!»

Og hun tok fru Sturlands haand og trykket den hjertelig til avsked. Ingrids rum viste hun hende paa veien ut — og hun lukket ikke gangdøren, før hun hadde set hende vel nede av trappen. Men da rakte hun begge armene op i været — glæden stod som en søile i hende, en søile til himmels. Imorgen kom han hjem!Nogen dager senere sat Ingrid ved vinduet i stuen og ventet paa faren; naar han blev færdig med patienten inde paa kontoret skulde de gaa op paa sykhuset; saa skulde han dra ut øiehaarene hendes.

Det blaaste en kuling fra syd; langs bryggen laa de smaa fiskeskøitene og hoppet paa sjøene. Gid det vilde storme og regne og være slikt felt vær alle dager til hun fik øiehaar igjen!

Hun snudde sig braat mot stedmoren, som sydde ved det store bordet.

«Jeg gaar ikke ut av en dør før jeg har faat dem igjen, saameget du vet det,» sa hun hissig.

Eli saa op.

«Far sier, det vil ta omkring tre uker — du maa da ut i luften, Ingrid!» Elis tætte, brungyldne øiehaar løftet og sænket sig foran det blanke blik.

«Hvorfor sier du bestandig «far». Han er da ikke din far!» Ingrid kastet sig i en stol.

«Nei, du har vist ret i det . . .» Hun bøiet sig over sytøiet — «Det er affektert. Jeg skal la være.»

I det samme skjøv Roär op døren mellem rummene. Han saa datterens slanke ryg og hustruens88

lyse profil; og han slog ut med armene, som vilde han ta dem begge ind til sig.

«Dere er som to unge veninder» — Hvitt og lykkelig smilte han — «Det var det beste, jeg hadde at tænke paa mens jeg var i Oslo, ogsaa — at dere to gik herhjemme og pratet og ruslet.» Han la haanden over datterens tynde nakke — «Du har været heldig du Ingrid, som har faat selveste Eli til kamerat!»

«Ingrid sitter og gruer,» sa Eli.

Datteren for op.

«Nei, jeg gruer ikke, jeg bare venter paa, vi skal komme avsted! Kom da, far!» Foran ham sprang hun ut i gangen. —

Saa var det Eli, som stod ved vinduet og saa ut paa de hvitfaksete bølgekammer, som bruste ind fjorden.

Det var vaarens eget, vilde ridt — det var stormen, som fylder blomstrete gevanter som seil og brer viltert pikehaar ut lik faner — stjæler brevet av haanden og tar det med sig langt bort over syngende trætopper . . . Været for spændte sind, for flukt og motstand og overgivelse — de unges eget vær! Aa den vesle glædesløse piken, som gik med vaaren susende omkring sig nu — gik bakken op til sykhuset og hadde ikke bruk for vaar . . .

«Bernhardine!» ropte Eli og sprang gjennem spisestuen med de klirrende rutene — «Bernhardine!»

Den gamle piken ståk næsen ind gjennem dørsprækken.

«Men hva skal vi finde paa for at gjøre Ingrid gla naar de kommer hjem da, Bernhardine?»89

Næsen sænket sig litt.

«Frua skulde gi hende igjen potteblomstern hendes. Det var livet hendes, det.»

Potteblomsterne!

«Men det er jo noget tull, Bernhardine, det er jo netop ikke livet, det!» Eli slog sammen hændene. — Men virkelige blomster skulde hun hente til datteren — bjerkeløv — og balsampoppel!

Hun tok paa sig lue og regnfrak og skyndte sig ut i stormen. —

Da Ingrid et par timer senere kom ind paa rummet sit, stod det en liten sky av nysprunget løv paa bordet — og i sofaen laa røde og gule tulipaner, en hel flok.

Skræk og smerte sat enda og skalv i nervene. Hun gik frem til speilet og saa. Lyse, vilde øine mellem røde, opspærrete saarflater . . .

Og værelset fuldt av blomster som til en brud.

De kunde ikke faa datteren til at forlate huset dagen lang. Hun hjalp Bernhardine med morgenstellet, hun sat i stuen og heklet, hun bladet i bøker og hefter. Et sykt, nakent blik fulgte Eli, hvor hun stod og gik . . .

Men om kvelden blev de tre paa turene op i heien. Om aftenen fik Roar endelig Ingrid med. Med klokkehatten dypt ned i panden hang hun i farens arm og slåp den ikke.

Litt væk fra dem, paa andre siden veien, skrittet Eli ut — litt foran dem som oftest. Far og datter90

snakket sammen om byens folk, om gamle og nye hændinger; saa ropte Roar og fik hustruen til at saktne farten: hun skulde høre om barken, som forliste her ute i skjærene for seks aar siden. Hun skulde høre om gamlekonsulens død den høstnatten paa Reistad . . .

Roar Liegaard gik uten frak nu; det første pust av sommer drev i luften. Granene blomstret med smaa, purpurrøde blus, bjerken var grøn — maal-trosten sang, og oppe paa den store myren hørte de en kveld viben. Han tok det ind, altsammen; bak ham laa dagen med patienter og sykebesøk og det intense arbeide oppe paa laboratoriet — beregninger og kurver og mikroskopering . . . foran ham bevæget Elis lette skikkelse sig, saavidt rørte de smaa

føttene jorden; hatten holdt Ijun i haanden, kveldsolen gyllet haar og nakke. Og i armen hadde han jentungens arm, — nu kom det litt klang i den veke røsten hendes, nu fik det blasse ansikt farve . . . Det gik ikke lykkeligere kar end ham her midt i vaaren!

En kveld tok de en anden vei end vanlig hjemover. De brukte komme ned forbi sykhuset, langs fjorden. Nu foreslog Ingrid, de skulde gaa stien over Byaasen og snarveien forbi den store eken, «Kjærlighetsstien».

Her var alt nyt for Eli — far og datter pekte og viste hende utsyn og fremmede hus. Ret nord for byen, paa den øvre veien, holdt Ingrid faren igjen, vilde stanse litt foran en hvit trævilla inde i en have. Men Roar løste armen fra hendes og gik videre, op paa siden av Eli.91

«Hvem bor dér?» Eli snudde hodet og fulgte datterens blik.

«Bensen — kulhandleren,» svarte Roar.

«Det er det gamle huset vort,» sa Ingrid. «Far, ser du, de har hugget epletræet?»

Nu stanset Eli ogsaa. Var det dér de hadde bod . . .? Var det derfor, Roar aldrig hadde gaat denne veien med hende . . .? Hun dunklet til i øinene.

«For et yndig hus,» sa hun.

Ingrid hadde hektet sig fast i farens arm igjen. Ivrig fortalte hun Eli om rummene der inde, om spisestuen med glaskarnap og soveværelset med balkong. Om auriklene i haven og eplene paa det huggete træet.

Utaalmodig brøt Roar av:

«Det er en gammel, raatten kasse — Jeg var sgu gla, da jeg fik kjøper til den.» —

Men om natten søkte Elis tanker til balkongen og den store, overgrodde haven . . . En balkong at gaa ut paa — en have at gjemme sig bort i . . . Kunde det være mulig, han ikke lengtet tilbake dit da? Fra disse firkantete rummene i denne murgaarden, hvor det luktet apotek i gangene? Nu, det var vaar . . .

Næste kveld skilte hun sig fra sit følge; oppe paa aasranden, derfra de saa havet, sa hun pludselig til Roar og Ingrid at hun vilde gaa længer, ta sig en tur skoglæns, alene.

Alene? Roar saa stort paa hende.

«Jeg vil springe og fly mig træt skjønner du.»92

Han vilde følge hende. Ingrid kunde gaa hjem, vilde hun.

«Nei, nei!» Nu hadde Eli netop lyst til at finde frem uten kjendtmand — tulle sig hort kunde hun ikke, fjorden synte sig fra alle haugene heromkring.

«Gaa hjemover dere!» ropte hun og hadde alt git sig ivei — «Kanske tar jeg dere igjen!»

Men hun kom ikke hjem før over midnat.

Det var lyst paa jorden og oppe under himmel-skaalen. Hun sprang ikke, hun «fløi sig ikke træt»

— hun gik bare og drev i den hvite vaarnatten. Likevel maatte hun stanse og hente pust sommetider; det var noget iveien med hjertet — det var tungt og stort og vilde ha mer rum.

Hun lengtet vist . . . Langt tilbake tænkte hun

— paa barndommen og mor og far. Men det var ikke dem.

Nils og Tore da, prøvde hun sig. Hjemmet og haven oppe i Aker, trærne, hun hadde tegnet, trær og busk hun kjendte til minste kvist . . . Bokrum-met med den blinde Homer og med Nils, langt borte i arbeidet med boken, blindøid han ogsaa. Men det var ikke dem . . .

Ungdomsaarene, aa de fri, glade aarene i Paris

— atelieret; kameratene; Kata Sommer oppe paa et bord, med en blomst bak øret, mestersanger og talent nummer én!

Men det var ikke Kata — ikke ungdomsaarene — ikke dem heller.

Eli stirret op paa den lille maanebaaten, som laa93

svøpt i lys lang, langt ute i ætheren. Da gled en tydelig, ørfin straale ned, bent ned til hende, gjennem sølvklar himmelverden. Og hjertet slog et hardt slag i brystet og ett til . . .

Det var Roar, hun lengtet efter.

Han sat oppe, da hun kom hjem. Sat alene i maanelyset ved vinduet og saa hende komme over torvet. Lik en fange, som bryter lænken, sprang han op — ute i gangen møtte han hende og tok hende ind til sig.

«Jeg lot være at følge dig, Eli — men jeg trodde du aldrig kom igjen til mig mer!»

«Men Roar!» Hun stemte hændene mot brystet hans, saa hun kunde se ansiktet, det hvite forstyrrete ansiktet. «Det er jo til dig jeg gaar og gaar — er du gal, du!»

«Ja —» han slåp hende og snudde sig væk — «Siden du blev væk for mig deroppe har jeg været litt gal, Eli! Hvorfor gjorde du det?» Braat vendte han sig imot hende igjen.

«Det er vel vaaren vel —» hun gjemte sig ind til ham — «Roar, si det store, gamle ordet, du vet — si det nu/»

Inde paa Ingrids rum sat bror og søster og trættet. Det var søndag morgen, Sverre hadde travelt, men

7 — Prisopgaven.94

Ingrid pukket paa sit: han kunde gjerne gaa ut med de andre guttene og sætte op drager, gjerne for hende! Men først skulde han gaa til Sturlands og telefonere.

«Frit om jeg gjør» — Sverre furtet, med sint trut. Han var lutelei fru Sturland, han ståk sig hort bare han saa hende paa lang lei, altid maste og herjet hun for han skulde komme og ta rikstelefon til moren i Oslo. Men det var ikke noget gjildt at snakke med moren og svare paa alle spørsmaalene; og sommetider kom Per i telefonen, han ogsaa, og brukte sig paa ham for han ikke skrev brev.

«Jeg gaar ikke til Sturlands!» Han sparket til en stol med støvlen.

«Du gaar!» Ingrid trampet i gulvet. «Du gaar og telefoner og sier til mor, at naa kommer haarene ut! Saa faar hun fred.»

Da tok det i døren — det var Eli. Hun var klæd i tyk kaape og hadde skilue paa hodet. Ansiktet hendes var blidt og lyserødt.

«Er det her dere holder til!» Hun lo til dem — «Naa skal dere høre: Roar og jeg kjører ut med motorcyklen, vi blir borte i hele dag, for naa er veiene fine, sier han — og han skal se til en bonde oppe i dalen. Og saa kan du be Beate Sturland til middag, Ingrid, og du kan be en kamerat du ogsaa, Sverre, og jeg har sagt til Bernhard, hun skal gi dere mye godt.»

Sverre kniste — naar Eli sa «Bernhard» maatte han knise.

«Og det staar appelsiner i skapet.» Eli gik frem95

og bøiet sig over Ingrid, som hadde sat sig i sofaen — let la hun haanden mot ungpikens pande og bøiet hodet hendes bakover. «Men Ingrid! Vet du, at nu kommer øiehaarene dine?»

«Ja det vet jeg vel» — hun vridde hodet unda.

«Saa fine, Ingrid — saa fine og tætte! Gratulerer!»

«Tak,» sa Ingrid.

Det var søndag morgen og fridag saa langt øiet rak. Eli sat i «badekaret» paa cyklen; ved siden av hende, høit

oppe, ruvet Roar — sommetider hadde han bare den blaa himlen bak sig. Han kjørte uten briller, for de kjørte langsomt; skindhjelmen fulgte hodeformen, profilen med den rette næsen og den stærke haken stod i slik fin relief mot mailuften — de brede skuldrene bar hodet saa ledig og trygt. Nu var det noget nyt over ham igjen — en pionér, en friluftsmand, som førte hende bort over alle berg . . .

Lysgrønne marker, lange, muldsvarte plogfurer drog de forbi — kom ind i skog, op paa runde koller med utsyn over andre koller og andre marker — kjørte over gaardstun og langs skigard. Saa bar det ned mot blaa, tindrende sjø; saa fulgte de sjøen; klare, smaa bølger vasket opover hvit sandstrand, en og anden alvorlig gammel ek bredte knutete grener ut over dem; hvite bjerkestammer stod i flok, saa helgedags-klæd.

De hadde kjørt en time, da Roar stanset motoren. Enda litt durte den videre indi hodet — saa naadde elvesusen øret, og bak den skogstilheten — og bak den igjen en svak lyd av kirkeklokker langt borte.96

I »

De var blit røde og værfriske i ansiktet begge to, de saa paa hverandre og lo. Nu skulde Roar fiske

— her i strykene og opunder fossen hadde han drad op ørret før, like tidlig paa aaret som nu.

Eli sat paa en stor stein og fulgte ham med øinene; saa ham sætte sammen den smækre stangen, saa ham i dype funderinger over flueboken, der det lyste i smaa, hissige farveflekker mellem brune og graa fjærtuster. Han gik barhodet ned mot den klare, brusende elvestubben, saa gjorde han det første kastet, snøret suste gjennem luften med en langelig, munter svepelyd.

Da syntes Eli med ett hun hadde oplevd dette før . . . Den bitre, stærke duft av nysprunget bjerkeløv — fosseduren — solspillet i rindende vand

— vaarbrisen mot huden ... I Paris, midt i menneskemyldret, hadde hun oplevd det! Dér hadde hun første gang set Roar slik han nu stod, midt i ung, norsk vaar, med alle sanser fyldt bare av den.

Het og øm knuget hun om sine egne armer — mot ham, som hadde det i sig, var det hun, bypiken, hadde higet alle dager . . . Dét var det, hun hadde lett efter hos alle de kloke mændene . . . Roar var blit selve naturen for hende, han!

Hun slåp sig ned av steinen — balanserte paa tuer og morkne tømmerstokker ut til ham — kom paa ham bakfra og fik ikke fluekroken i sig, saavidt det var. Midt i et fint kast slog hun armene om livet paa ham.

«Kom saa reiser vi til de store skogene og bygger os e lita stue ved elven og blir der, Roar!» ropte hun97

gjennem fosseduren op mot den brune nakken hans.

Han tørnet rundt — fik tak i hende. Det skinnende, kalde drivet fra fossen, med solspektret flimrende i millioner ørsmaa draaper, stod ind over dem, ind mellem læbene, som møttes . . .

«Ja Eli, det gjør vi» — og han kysset øinene og næsen og altsammen — «Naar vi blir gamle og /ri,» lo han. —

Om en stund sat de ved veikanten og spiste av nisten sin. Tre smaa ørret laa blanke og sørgelig døde i græsset bak Roar.

«Fri.» Det lille ordet, han hadde sagt saa fort, drog og nappet i hende.

«Roar, da du var i byen — saa du hende da?»

«En gang,» svarte han. «Hun kom til mig paa hotellet. Det var økonomien, hun vilde snakke om.»

«Hvad følte du da du saa hende igjen, Roar?»

«Ingenting.» Han tømte støpet med vin.

«Kjente du dig aldeles fri, Roar?»

«Fri for hende?» Han lo og saa stærkt og klart ind i Elis øine — «Det var jeg før jeg møtte dig, jenta mi! Det

hadde hun selv sørget for, til siste trevl.»

«Men du gjorde dig ikke fri før du —»

«Det er noget andet. Godt mulig jeg hadde traak-ket videre i myra hadde jeg ikke raakt dig. Men den sjansen lot jeg ikke gaa fra mig!»

«Hadde du det felt?»

Han tok sig et nyt stykke mat.

«Det har vi jo snakket om før,Eli. Færdig med det!»98

«Men hver dag . . .?» Hun saa ut over elven.

«Jeg hadde fundet op en god mikstur. Jeg tænkte stødt paa folk, som hadde det værre. Jeg tænkte paa han stømperen Tiller. Og paa en snekker i Elve-gaten, som har klumpfot og kjærring, som drikker. Det døvde bra.»

«Saant er farlig,» sa Eli. «Saan maa ingen tænke. Da er det, vi synker.»

«Jeg hadde barna, faar du huske.»

Hun tidde litt.

«Kommer de hit til sommeren, de andre?» spurte hun let.

Han ristet paa hodet.

«Nei — moren reiser til en gaard, overlæreren, bror hendes, har i Gudbrandsdalen. Hun vil ha Sverre og Ingrid og Annik hos sig. Per skal paa fottur.»

Nu blev det med ett saa varmt og gyldent der Eli sat. Dager og uker kom seilende — en hel sommer kom i fanget paa hende . . .

Aa, alt hun skulde gjøre før ferien, til tak! Læse med Sverre, læse med ham hver dag, saa han skulde faa en makeløs eksamen! Og — kunde hun ikke hjelpe Roar med at farvelægge planchene hans?

Det spurte hun om.

Naturligvis kunde hun det, sa manden — det vilde være storartet!

At hun ikke hadde kommet paa det før! Og — trodde han ikke, de skulde be Tore ned i juni, da hadde Ingrid faat øiehaar — og saa kunde Ingrid faa litt moro!99

Roar lo —

«Ja — for saa blir vi kvit han ekle, tykke baker-gutten ogsaa, som gaar utenfor og plistrer paa hende om kvelden, Roar!»

«Saan en jevli utspekulert liten kvindfolk-fan!» Roar veltet hende bakover i gragsset.

Der laa de i solen. Mange timer hadde de enda foran sig — en lang, halv søndag. Træt av at virke la Eli sig ind i mandens arm og lukket øinene.Juni kom, de første sommerdager kom, litt nølende paa juni-vis. En og anden graa morgen sang nordøsten op, stagget ekeløvet i sprettet og fik syrenene til at bie. Men næste dag lo solen kulden væk, næste dag blikket violene i syd-hallet blaat op mellem fjordgammelt løv — hveten spirte av svart muld, tang-randen i fjæren fik nye, ørsmaa blærer, en fremmelig gran oppe i aasen sendte den første sky av guld-mel nordover med søndenvinden —

Og Ingrid Liegaard saa altsammen under en rad med nye, blanke øiehaar.

De hadde det travelt i huset, en gjest var ventendes — Elis brorsøn, student Tofte. Han skulde ligge i det vesle kammerset hos Sverre. Det var næsten ikke pias til to senger der inde — én vaskestol maatte de ha, og tøiet i samme komode. Men naar Eli ikke vilde høre, saa . . . Ingrid syntes, Tore Tofte skulde hat hendes rum — saa kunde hun ligget paa sofaen i spisestuen og vasket sig ute hos Bernhardine. Men det vilde ikke Eli høre om . . .

Enda Eli selv hadde fortalt, han hadde alkove og stue med bøker og eget badeværelse hjemme . . .101

Ingrid gjorde istand paa Sverres hybel — men tankene flakset hit og dit og sinket hende i arbeidet; ret som det var maatte hun se paa sit eget ansikt i det vesle speilet over komoden . . .

En ekkel, overlegen Oslostudent naturligvis. Hadde hun enda hat Annik til at hjelpe sig!

Men inde i stuen gik Eli og sang — Ingrid hørte melodien, og hun kunde ordene —

Du vaarens milde, skjønne barn tag vaarens første blomme, og kast den ei fordi du vet, at sommerens roser komme. . .

Sangen om Maria Nøklebaand — det visste nok ikke Eli! Men hun kunde synge, hun . . .

Ond og hissig slog rødmen frem i det unge pike-ansiktet, læbene tok til at skjælve — gid hun kunde rømme tusen mil til en øde ø!

Da hun var færdig og ikke kunde finde paa mer at pynte op med, kom hun ind til stedmoren — blev staaende med slappe armer og lut ryg og sa, at nu var det istand derinde.

Eli holdt paa at ordne bøker ind i den nye bok-hylden, hun selv hadde malt — hun hadde en op-slaat perm i haanden.

«Naar du blir kjendt med Tore, skal du be ham læse vers for dig, Ingrid — naar dere blir godt kjendt. Her i første hylden staar alle dikt-bøkene mine. Tore er en nar efter lyrik, ser du — jeg mistænker ham for at ha prøvd litt selv ogsaa, men det maa du ikke si!»102

Øielaakkene gik næsten igjen paa hende — slik glædet hun sig til at faa gutten i huset, at hun blev het og kold —. Nu snudde hun sig og saa paa datteren.

«Ingrid! La mig faa lov til at sy en kjole til dig! En lys, lys blaa kjole, hva?»

Hun tindret saan til i hele ansiktet, at Ingrid maatte se væk. Men likevel kjendte hun noget — kjendte med ett som en føhn av fremmed, forvirrende varme stryke hen over sig . . . Hun drog ned mund-viken, tok med den ene haanden efter fingrene paa den andre — vendte sig bort og sa med en liten skjælv i røsten —

«Naar du endelig vil saa. Men heller rød da, Eli.»

Eli sa hun. Stedmoren blusset.

«Nei, nei, ikke rød! Akkurat blaa som øinene dine, de pene øinene dine, Ingrid!»

Litt efter fortalte hun datteren, det var kommet bud fra fru Helvig paa Reistad — Roar skulde dit ut og se til en av gaardsguttene. Fru Helvig hadde spurt, om ikke hun og Ingrid vilde være med og drikke té hos hende.

Men nei! Ingrid rettet sig op, en liten, spænstig travlhet ranket pludselig det høie, svaie legeme — Nei — skulde hun ha ny kjole, vilde hun gaa i byen og se paa tøi og ta med sig hjem prøver. Naar det ikke var mer end nogen dager til han kom, saa . . .

Fru Helvig hadde sendt kaleschevognen med de brune vallakene efter doktor Liegaards. Paa bukken sat den tykke Reistadkusken, i gammelt, blaat103

livré med nye, brede sølvtresser, litt ruklet syd paa av kvindehaand.

Da de kjørte avsted maatte Eli reise sig i sætet ved siden av Roar ret som det var og kike paa de blanke, kraftige hestelændene, paa muskelspillet under haarlaget; det var første gang hun kjørte med to hester. Og hestene — og kusken med de store, hvite traadvanter — og selve vognen var et eventyr fra for længe siden . . . Hun saa op paa Roar og smilte. —

I utkanten av byen stanset de ved en arbeider -brakke — doktoren skulde se indom til en patient. Saa blev Eli sittende alene i solen; hun tænkte ikke, fulgte bare med øinene leken til nogen smaaunger i solvæggen — lot lyden av hestenes gumling paa bidslet, lyd av barnerøstene risle over sig sammen med solskinnet.

Gjensynet med brorsønnen var alt begyndt langt inde i hende — det baaret indunder alt hun hørte og saa denne blanke sommertimen.

Saa kom Roar og kastet sig ind i sætet — kusken smeldte med den lange svepen, hjulene tok til at rulle. Da saa Eli paa manden og blev vår, ansiktet hans var blekt og dr ad.

«Hvad er det, Roar?» spurte hun.

«Jeg kan ikke berge ham. Han stryker med.»

Eli bøiet hodet — prøvde mindes, om hun hadde hørt noget om denne patienten; husket ingenting — en lysskodde laa enda og heftet tanken.

«Er det en arbeidsmand?» spurte hun.

«Ja, han er arbeider —» Roar strøk sig over an-104

siktet —. «Han har kone og seks barn. Han er ikke mer end syv og firti aar. Jeg har gjort hvad jeg kunde. Og han vil ikke dø . . .»

Syv og firti aar ... Saa gammel som Roar, tænkte hun. Kanske det var derfor, det tok ham slik — derfor ogsaa . . .

Hun stirret ut paa den grønne, frodige grøftekanten langs veien. Dø nu, alting skulde til at blomstre . . . Saa snudde hun sig mot manden igjen

— fjern i øinene sat han der, med læbene saa tæt sammen. Og med ett kom det for hende, i et lite grøs, alt dette, han saa og var med paa, hver dag, mens hun . . .

«Jeg har bare set én dø, mor —» sa hun sakte. «Og hun sovnet saa stille, for hun var saa træt.»

Nu saa han ned paa hende, læsket blikket i det skjære, lyse ansiktet, myknet til i dragene, kysset hende fort paa kindet —

«Det er vondt at være vanmæktig, skal jeg si dig, Eli. Han ligger der, hard av muskler og kropskraft

— var stimende fuld av livsdrift bare for nogen dager siden. Maa dø — inat eller imorgen — kanske greier han det en uke . . . Jeg sa til konen, hun fik sende bud efter presten, trodde hun, han kunde hjelpe dem. Jeg kan ikke faa mig til at si, at alt er saare godt. Jeg kunde bare be hende styre graaten sin — for mandens skyld —.»

Han kulset.

Mens de kjørte gjennem duftende skog, snakket de sakte sammen om døden. Eli spurte — manden prøvde at svare. Tæt ind til ham sat hun — minut-105

tene var med ett blit saa dyre og korte, hun hadde ikke raad til at ta øinene fra ansiktet hans.

Ute paa trappen foran den lange, hvite hovedbygningen paa Reistad stod en høi kvinde, da vognen kom op gjennem alléen. Eli skjønte, det maatte være fru Helvig selv. I graa kjole — en slags fotsid kittel — stod hun dér — rundt halsen fulgte en smal, vid linkrave, opret som de, én ser paa Peruginos mandsdrakter. Ansiktet var blekt, det hadde ingen furer, men huden var overstrimet av et ørfint rynkenet — lik gammel, sprukken fajanse. Det sølvgraa haaret var strøket glat tilbake fra panden — det var halvkort og blev holdt sammen i nakken av en spænde.

Men øinene saa ikke Eli, før hun og Roar steg ut av vognen — da slog fru Helvig dem op, underlig braat, som hadde hun staat med dem lukket her i solen. Aapent vand i snedækt landskap — tænkte Eli. Store og klare blikket de mot hende — med gjemt liv dypt indunder en speilflate, som skiftet fra brunt i graatt ... Og med ett følte hun det som møttes tanker fra samtalen, hun og Roar hadde hat paa turen, med dette stille aasyn, hvor bare øinene levde.

Fru Helvig ønsket dem velkommen; saa gik hun foran dem ind i huset.

I den store gangen tok de av sig yttertøiet — stoler og bænker i hvitlakert bonderokoko stod langs væggene. Saa gik de gjennem flere stuer — rum med gamle mahognyting, skatol og konsolspeil — engelske møbler i den rene, solide stil, saamange106

rike handelshus utstyrte sig med i midten av det nittende aarhundrede. Roar rørte ved Elis arm, vilde hun skulde lægge mærke til skapsofaen med de lyse træornamentene og maleriet av Cappelen i bred ramme. Men Eli lot sig ikke forstyrre — flyttet ikke øinene fra den graa skikkelsen, som rørte sig foran dem som i langsom, litt ustø svæven . . . Rummene saa hun uten at se — dette var et hjem, som snart ikke skulde være mer; det var alt sovnet, det aapnet bare øinene et nu i undring mot hende og Roar, mot de fremmede, som fulgte husets aand med saa hørlige skridt . . .

Og de kom til stuen, hvor de skulde være. Den lignet de andre men der stod friske blomster paa bordene, der laa et strikketøi, der stod en blank vandkjel og suste og sang.

Mens fru Helvig skjænket té og bød dem, snakket hun med Roar. De var godt kjendt, ordene gik frit og let mellem dem, en fortsættelse av andre samtaler. Eli lyttet bøiet over koppen, hun holdt i fanget.

Saa spurte fru Helvig:

«Og Ingrid vilde ikke være med?» Hun dreiet hodet og saa fuldt paa Eli.

«Nei — Ingrid har faat det saa travelt, fru Helvig!» — Roar Liegaard rakte ut haanden og naadde saavidt stolen, Eli sat i —. «Hun her har sat slik fart i hende, ja det skjønner De, naar hun ikke hadde tid til at være med til Reistad engang! Og min hustru har drevet Sverre frem til «meget godt» i to skriftlige fag til tentamen — ja, De kan nok se paa hende, fru Helvig!»107

Elis blik møtte den gamles; læbene hendes sa ingenting til Roars ord; men de store, blaa øinene bad for sig —.

Og Roar fortsatte:

«De hadde ikke trod, hun saa slik ut, fru Helvig?» Han skubbet frem stolen og naadde Elis arm med haanden.

«Nei, jeg trodde ikke, De var saa ung —»

«Jeg er ikke ung!» Eli drog sig, litt hastig, unda Roars haand — pludselig var det noget i hende, som krævet at staa alene, uten hjelp . . . «Jeg er fyldt tre og tredve for længe siden!»

Fru Helvigs blik hadde hele tiden hvilt paa Elis ansikt — i blid, rolig venting; nu steg det noget op i det, dypt fra bunden, og brynene dirret litt til foran makten i det.

«Tre og tredve — ja da er vi blit menneske. Og hvad vil nu De da?» spurte den låve altrøsten.

Roar lo høit. Den gutaktige latteren jagde nuprer frem i huden paa Eli — det var ikke noget komisk ved det spørsmaalet, det var som hadde hun ventet det siden hun kom ind her. En akkord i mol klang enda i hende — den tok til i fylde for hvert minut. Hun virret litt med det lyse hodet.

«Jeg syns — jeg syns, vi skal holde paa glæden med begge hænder,» sa hun.

«Hørte De det, De Liegaard!» Fru Helvigs skikkelse ranket sig op langs stolens ryg — alle rynkene hendes tok til at leve —. «Hun er av mit folk, hun! Ikke skjænde paa livet, saalænge vi lever108

det — er det ikke det, jeg altid har sagt? Nei men er det saan De er, da?»

«Fru Helvig deler folk i dem som lyser og dem som kaster skygge, ser du, Eli.»

Straks han hadde sagt det, maatte Roar Liegaard op og gaa — han var blit tyk i halsen, da fru Helvig sa: Hun er av mit folk . . .

Litt væk fra tébordet og de to drev han i stuen — velsigne te menneske, som tok Eli ind til sig! At én skulde gjøre det — det hadde han visst ventet paa alle disse ukene . . .

Men Eli rørte ved fru Helvigs kjole — holdt fast i en fold av det bløte stoffet.

«Jeg har da kastet skygge, jeg, fru Helvig,» hvisket hun. «Det skjønner De vel?»

Da reiste den gamle damen sig —

«Han dér —» hun pekte paa manden — «han har faat taarn siden sist, han!» hun smilte. «Taarn/»

Straks efter bad hun doktoren gaa over i borgstuen og se paa drengen. «De faar kurere paa ham saa han ikke gjør mig det peket at bli liggende midt i slaatten, doktor,» sa hun.

Da de blev alene, bad hun Eli sætte sig hos hende i sofaen — gjennem de smaa rutene i tre låve vinduer kunde de se epletrærnes blomsterskyer og en blodbøks røde skud. Helst vilde hun gaat i haven med sin gjest, sa hun, men hun var for træt. «Naa lukker jeg øinene — men jeg sover ikke, jeg hviler bare litt. Og imens snakker De til mig. Det er godt for mig at høre en ung stemme herinde kan De tro, barn!»109

Det var litt vanskelig; Eli kom sig ikke til med det samme. Stuen her inde lyttet, den ogsaa — alle de andre rummene lyttet, langt bortefter stod stil-heten ....

Hun saa ned paa sine egne hænder; saa begyndte hun at fortelle om brorsønnen, som skulde komme paa besøk til dem — om Tore, hun hadde stelt med siden han var fjorten aar; nu var han to og tyve. Han var saan en munter gut, saant let hode — litt for let, ikke grundig som sin far, som hendes bror professor Nils Tofte — heller lik hende selv! Men nu var det snart fire maaneder siden hun hadde set ham — kanske hadde han forandret sig paa den tiden, det var hun saa spændt paa. Ja, hun glædet sig saa ustyrlig til at se ham igjen!

«En av deres egne —» sa det ved siden av hende. Hun saa op paa ansiktet med de klare, hvite øielaak

— tidde litt, mens tankene tok en anden vei.

«Det er saa underlig at vite at min mand gaar slik — fra dødsleie til sykeseng — og ser saa meget vondt, fru Helvig — og kommer hjem til os

— og der gaar Ingrid og Sverre og jeg —» pusten glap litt for hende, saa stærkt nævnte hun navnene paa disse, som ogsaa var hendes — «gaar og steller med vore smaa, daglige ting.»

«Ja de mændene!» Fru Helvigs øine aapnet sig, det gullige ansikt fik paanyt liv. «De gaar hjemmefra hver dag, godgjør sig med store bekymringer, kommer op i alleslags skjæbner og tildragelser, laster av sit eget i andre folks saker, spekulerer og eksperimenterer og faar hodet sit luftet i blæst og

S — Prisopgaven.110

storm — de ja! Det er et folkefærd for sig selv det, lille ven! Har de ulykken i huset, kan de ta sig en fristund, har de lykken, saa smaker hun dobbelt søtt, naar de tyr tilbake til hende! De svir ikke vingene, de — de surrer ikke omkring den samme praasen, de — nei, de slipper det, de. Aa ja, jeg har nok tænkt over de tingene dengangen jeg tænkte. Det skal kraft til at være ret kvinde, vennen min. Og Vorherre var snil, da han gjorde nogen av os litt trangsynt — det er en slags styrke i det ogsaa, for hende, som har smaat om plas. Lite skal te sig stort for os, av traadstumper væver vi vort liv — det er ikke like let bestandig, nei.»

Eli hadde sittet og set ut paa himlen, det drev nogen smaa hvite skyer gjennem blaaet nu.

«Men det er da ikke saa vanskelig, fru Helvig!» Hun snudde sig og smilte — «Har De hat barn, fru Helvig?»

«Men jeg har da barn! Fire pikebarn, ja fire fruer, gift allesammen, gift inde i Oslo. Gaarden og jeg gjør hvad vi kan for dem — men vi rækker ikke saa langt nei. Vi gir barnebarnene sommerferier og døtrene renter. Men ikke nok — ikke nok av nogen av delene. Jo, jeg har da barn, saavidt det er.»

«Men sine barn beholder en da, fru Helvig?»

«Ja en gjør vel det; jeg hører, folk sier det. Jeg tror nu, det er en overdrivelse, men —. Den største tjeneste, jeg kunde gjøre mine steddøtre var at dø, litt fort. Ikke saa de sier det — det er pene, velopdragne fruer.»111

Eli stirret paa hende — tok sig i det, slog øinene ned og sa sakte:

«De er stedmor, fru Helvig?» Idetsamme flyttet hun sig litt nærmere skikkelsen i sofaen.

«De visste ikke det, fru Liegaard?»

«Nei. Jo — ja, det vil si . . . Da De saa paa mig mens Roar snakket om barnene og mig, da syntes jeg, De maatte være det!»

Den gamle nikket. Borte i sit eget blev hun ved:

«Men jeg er ikke færdig enda. Sytti aar og ikke færdig, det er stor skam er det. Det er opgjøret jeg holder paa med, ser De, og det trækker ut. Og gaardsbruket mit hefter mig, ja det er rent forgalt!» Hun snudde sig og smilte og strøk Eli fort over haanden.

«Ogsaa alt, som er vakkert her!» Eli pekte ut paa de blomstrende trærne.

«Aa, mindre det! Ja, hvis jeg visste det blev frukt av al denne letfærdigheten saa! Jeg synes da, jeg maa leve saa jeg faar se, om det blir epleaar! Nei — jeg bryr mig ikke om det paa anden maate længer.»

«Aajo, vel?»

«Jo da!» Hun rugget muntert paa hodet — «Jo da, jeg har da sværmet og blomstret jeg ogsaa! Men nu er det bare blus langt borte, nu — jonsokbaal ute paa øyene! Joda, jeg skimter dem da enda sommetider, saavidt det er! Og jeg ser paa disse hændene mine imellem — og paa denne masken her —» hun rørte kindet sit med en tynd finger — «Men kan dette være mig da, tænker jeg — for en112

gang var jeg vakker, skal jeg si dig. Og det kommer folk tilgaards, som ikke kjender mig igjen — folk, som ikke har set mig paa tyve aar. Ikke saa de sier det, men jeg ser det paa dem. Men jora kjender mig, jora og trærne her paa gaarden. Det er dem, jeg lever for. Men er det mening i det? Det er det, ser du!»

«Men ...» Elis haand rørte et omsnud hefte, som laa foran hende paa bordet. «De læser da, fru Helvig?»

«Bare ta det og se paa det, du!»

Eli tok heftet og fant titelbladet. «Gjødsel-lære» stod der . . . Hun lo høit og klart.

«Nei —» den gamle damen ristet paa hodet. «Jeg er sluttet med at læse i bøker. Det har jeg ikke raad til længer du! Nu har de holdt paa i aarhundreder for at bli kjendt med tingene og forstaa. Og saa har de da faat skrubbet væk nogen gamle feiltagelser, saa det er blit frisk bund for alle de nye! For en stund siden sloss de om Kristus var Guds søn - nu slaas de om han idethele har vaçret til, nu! Og ikke engang døden er endelig længer — vi kommer igjen i morsliv ret som det er, hører jeg. Nei, bøker læser jeg ikke du — nu prøver jeg finde frem paa egenhaand. Og da er det jora, som hjelper mig til at bli stille.»

Den låve røsten hadde snakket fra sig. Eli syntes, den hadde øket tystheten herinde. Beklemt lyttet hun efter liv — da hørte hun Roars skridt langt borte.

«Nu kommer Roar, fru Helvig!» Hun næsten ropte det.113

Han gik gjennem stuene saa det runget. Ansiktet skinte paa ham, da han kom frem i døraap-ningen.

«Jeg har faat tak i et ypperlig giftstof, Eli!» brøt han ut. «Drengen har en finfin liten forgiftning han, fru Helvig! Det kalder jeg held, Eli!»

Og han satte sig ved siden av den gamle damen og forklarte hende: gutten maatte han ha ind paa sykhuset nogen dager. For han holdt paa med et arbeide, et bakteriologisk arbeide, et vaagestykke! Men det var ikke oplagt, han ikke greiet det, enda hadde han halvandet aar paa sig. Vanskelige ord — spiriller og pneumokokker, saprofyter og streptokokker føk om ørene paa de to kvinder, og da fru Helvig værget for sig med hændene, blev han bare ivrigere og begyndte at snakke om bakteriose — tørraate paa poteter kjendtes hun da ved? Bløtraate og stengel-raate, hva?

Aa, han sat der og var saa levende, at Eli maatte le. Haaret hans ett rot efter fingrene, som ustanselig for gjennem

det!

«Men drengen?» spurte fru Helvig igjen.

«Han er en skatkiste, fru Helvig! Eli skal faa male en fin akvarel til mig av bakteriene hans!»

«Jeg vil heller tegne Dem, fru Helvig!» Eli skakket paa hodet og bad med øinene.

«Saa De hjelper ham?» Fru Helvig saa paa hende, nu kom det slik makt i de graa øinene igjen. «Ja, det er det mening i, barn!» Paa Elis spørsmaal svarte hun ikke.

Litt sky sa Eli farvel til hende. Hadde fru Hel"114

vig trod, hun vilde trænge sig ind her? Men det var ikke det —

De gik hjemover, Eli og Roar. De hadde sagt nei tak til vognen og de to brune — yttertøiet deres skulde melkekj øreren ta med sig til byen om kvelden.

En liten bris førte Elis lette sommerkjole ind mellem knærne paa hende, lekte sig i haaret. Hatten bar hun i haanden, som hun hadde for vane.

Roar holdt hende i armen — de hadde snakket sammen om Reistad og fru Helvig. Nu tidde de begge to. Under grønne bjerketrær gik de, solskinnet danset ned over dem gjennem kvistnettet, som svaiet i brisen — skogbunden var spettet med mai-guld og viol.

«Roar —» hvisket Eli.

Han hadde gaat og set ned i haaret hendes; aldrig hadde han set maken til haar. Det skiftet lét som korn i blæst, sommesteds var det bare honning og guld, under knuten skygget det til og blev næsten som bronce . . .

Han bøiet sig og kysset haaret.

«Du blonde pike,» sa han. «Du blonde, blonde ...»

«En dag er det graat —» hun stanset. Og nær øret hans hvisket hun: «Roar, husker du det, du sa igaarnat?»

«Igaarnat? At du var deilig? Det er sandt midt paa dagen ogsaa!»

«Nei det andre . . .» Hun tok i øreflippen hans og bøiet ham helt ned til sig — «Det om barnet, du ønsket —.»115

Med hændene paa skuldrene hendes skuvet han hende litt ut fra sig. Ansiktet hans blev dypbrunt.

«Du vil, Eli?»

Fort og litt skjælv smilte hun.

«Ja — naa vil jeg likevel ... bli gla, hvis det blir engang.»

For en dag skulde ikke trærne mer blomstre for dem — en dag skulde kanhænde en av dem sitte og ikke faa bud mer . . . Naar alt var brændt ned og blit stilhet og alderdom — da vilde hun eie det eneste sikre pantet paa liv, paa livet med ham —.

Med baaten nordfra ventet Eli brorsønnen Tore — ut paa eftermiddagen. Men enda var det mange timer til det. —

Det tegnet til at bli en god dag — solen skinnet i muntre glimt mellem skyer, som drev for søndenvind. Fem patienter hadde sittet i senteværelset, da hun glyttet paa døren. Bernhardines hodeværk hadde git sig. Alt saa ut til at lage sig!

Og Ingrids nye kjole blev vellykket — Eli sat og sydde de siste stingene paa den; datteren var hos frisérdamen og fik shinglet nakken — og hun hadde lovt Eli, hun skulde la damen krølle forhaaret; Ingrid var blit medgjørlig siden igaarkveld, de prøvet den blaa kjolen foran speilet — det var et lite under, som den klædte hende . . .

Bøiet over sømmen sat Eli, rolig steg og sank tankene — velkomstdagen blev vist slik, hun hadde villet den.116

Da rev nogen op gangdøren. Næste nu stod Ingrid i stuen — de lyse øinene var bare pupiller.

«Han er kommet,» hvisket hun.

«Kommet?» Eli reiste sig. «Tore?»

«Med en baat, en seilbaat. B'ate Sturland og jeg stod paa bryggen, da kom det en baat og la indtil. Det er én til ombord. La gaa, Tore, ropte han. Vi stod og saa paa. Da spurte Tore, om det var nogen fra doktor Liegaards paa bryggen. Da sprang jeg hjem.»

«Du er haabløs!» brast det ut av Eli, en dirr av harme skjævret i røsten — «Han vet jo ikke, hvor vi bor! Nei at han har seilt hit!» Hun får forbi datteren, ned trappen, barhodet.

Et øieblik enda blev Ingrid staaende dér hun stod. Haabløs hadde Eli sagt ... Og hun visste det: Hun skulde gaat frem til bryggekanten og sagt, hun var doktor Liegaards datter, hun skulde rakt ham haanden og sagt velkommen til byen . .. B'ate hadde puffet til hende ogsaa og vilde, hun skulde gjøre det. Men før vilde hun dødd.

Paa taa gik hun over gulvet og stillet sig bak det klare gardinet. Dér laa den nye kjolen paa sybordet. Om hun skyndte sig og tok den paa sig? Nei aldrig i verden! Skulde hun kruse for de Osloguttene kanske? Adolf — tænkte hun. Sa navnet uten lyd, én gang. For ham hadde hun været god nok uten øie-haar og alting; det hadde han selv skrevet.

Styrket snudde hun ansiktet den veien, de fremmede guttene maatte komme. I det samme aapnet faren døren fra kontoret.117

«Eli!»

«Det er bare mig, far — Eli er gaat paa kaien, brorsønnen hennes er kommet.»

«Er han kommet?»

Doktor Liegaard gik frem til datteren og fik besked. Saa la han armen om skuldrene hendes og speidet ned mot havnen, han ogsaa.

Slik stod de sammen og saa Eli komme over torvet i den hvite sommerkjolen, mellem to unge mænd, arm i arm med den ene. Nu skalv ikke Ingrid længer — under farens arm myste hun med skarpe blaa øine mot solen og dem dernede.

«Han ligner Eli, han har akkurat saan næse som Eli. »

«Pene gutter. Hvem er den andre?»

«Det aner jeg ikke.»

Da Eli løftet hodet og nikket op mot vinduet, drog Ingrid sig litt væk.

«Bli her, naar de kommer da, far —» bad hun.

Roar smilte ned til hende.

«Hjerteklap, hva?»

«Hjerteklap!» Fort skjøt hun det spæde brystet frem mot ham. «Værsgo, bare kjend efter, du! Jeg er vel ikke dum!»

Litt efter var stuen som fuld av bare gutter, syntes hun . . . Latter og lange ben og armer — paa maafaa rakte hun frem haanden og kom bort i harde næver.

«Student Sæter — Ingrid, vor datter.»

Alle snakket, Eli høiest — de hadde seilt helt fra Oslo, guttene — baaten var Sæters, Sæter skulde118

videre . . . «Men kunde ikke Tores ven bli over et par dager da?»

«Naturligvis maa De bli,» sa faren.

Og Tore Tofte tok tak med kameraten for at holde paa ham. Saa de ikke ut som indianere? Og se paa Reidars næse da get! Pas din egen, get!

De hadde seilt nakne forbi Jomfruland, i jevli solsteik.

Hvor skal han ligge hvis han blir her? tænkte Ingrid og stod som forstenet bakom faren. Hvor skal han ligge og hvad skal han ha over sig — og hodepute?

«Ingrid, bed Bernhard sætte frem brød og smør og ost. — Saft og vand, vil dere ha øl eller saft og vand, gutter? Straks, Ingrid, de er sultne som kraa-ker!»

Hun kom sig da over gulvet; to høie gutteskikkel-ser vek til side for hende; men i dør stokken ind til spisestuen snublet hun og var nær gaat paa hode.

Haabløs . . .

Den første dagen gik som den kunde for Ingrid. Hun slåp at snakke, noget videre — med bøiet hode sat hun ved maaltidene og hørte paa de andre. Siden holdt hun sig mest ute i kjøkkenet og hjalp piken med opvask og bortrydding.

Før middag spurte Tore Tofte hende, om hun vilde være med ned og se paa baaten — de skulde beslaa seilene og hente kuffertene. Men nei tak, hun hadde ikke tid . . .119

«Vist har du tid Ingrid, for noget tøv!» ropte Eli.

«Naar jeg ikke har tid saa!» Hun saa stivt paa stedmoren. «Du kan gaa, du.»

Efter kveldsmaten sat hun og heklet ved siden av farens stol; hun sat flyvefærdig, for om de fremmede skulde trænge noget — en ny cigar, kold selters . . . Under sænkete laak voktet hun paa dem. Da sa stedmoren: «Men da skal da ikke varte op guttene, Ingrid — tvært imot!»

Siden blev hun sittende som fastgrod paa stolen.

Endelig blev det sagt godnat og tak for idag og sov godt . . .

Eli og Ingrid ordnet op i stuen — begge de fremmede skulde ligge i Sverres kammers, paa sofaen i spisestuen var det blit gjort istand til Sverre. Derinde holdt alle tre guttene stort leven. Ingrid kunde høre, broren gjorde alle kunststykkene sine, gik paa hænder og plistret signaler gjennem fingrene. Rørte paa ørene gjorde han vel ogsaa . . .

«Uff» — hun trampet i gulvet der hun stod, med et fuldt askebæger i haanden — «Altid skal Sverre kjække sig saa væmmelig!»

Eli snudde sig — glans av dagens glæder laa over pande og øine paa hende.

«Hvorfor er du saa gretten, Ingrid? Vet du hva Tore sa til mig i eftermiddag? At han syntes du hadde saan vakker kvindelig holdning.»

«Han kalder dig bare Eli.» — Ingrid tømte asken fra skaalen i ovnen — «Men du er vel tanten hans?»

«Vi har bestandig været kamerater og busser, Tore og jeg. Syns du ikke, han er pen?»120

«Han har utstaaende ører,» svarte Ingrid. —

Men sove kunde hun ikke; nei sove kom hun aldrig til at kunne saa længe de var i huset!

Med armene under nakken laa hun paa madrassen sin og stirret op i taket. Ord og uttryk, guttene hadde brukt, kom tilbake — fremmedord, hun ikke skjønte, iblandt. Imorgentidlig vilde hun slaa op i konversationsleksikonet.

Stukkenteppet blev for tungt, hun skubbet det unda; laknet var for varmt — uten overbredsel blev hun liggende i

den tynde natsærken urørlig. Hjertet bultet og slog — hun hadde vel drukket for stærk te . . .

Næste formiddag sat Eli en times tid alene med brorsønnen. Vennen var nede og pusset baaten, de skulde seile en tur med Liegaards barn.

Elis spørsmaal kom som draaper paa en streng — det ene randt efter det andre saa fort, at det knapt blev rum til svar. Alt skulde hun høre og ha greie paa — hvordan det gik i huset hjemme og med Nils? Nyt om deres bekjente, nyt fra teater og konsertsal.

Paa en stol litt fremme paa gulvet sat Tore Tofte — de lange benene i hvite lærretsbukser strakte han godt ut fra sig, hændene holdt han i lommen. Føttene var nakne i seilskoene, skjorten stod aapen over brystet, det store, blonde hodet slang litt paa den smale halsen — øinene spillet av liv.

Men bak svarene, han lirte av sig, gik tankene121

sine egne, litt fundersomme veier, — han kunde ikke riktig komme til rette med Elis nærvær her i denne kultne leiligheten . . . Gift med en halvgammel fyr; stedmor til to store unger. Kunde det være sandt da, at hun var lykkelig? Men provinsiel var hun ikke blit — ikke enda. Og raderingene sine hadde hun faat op paa væggen, saa han, og bøkene. Men de hørte ikke hjemme her, syntes han — ikke de heller.

«Længes du aldrig til byen?» spurte han pludselig.

Hun sat frembøiet i en lav stol, støttet mot knærne, med underarmene i kors — kunde liksom ikke komme gutten nær nok med øinene . . .

«Ikke ofte. Og ikke saa det gjør noget, Tore. Men det var deilig du kom, gut!»

«Er de snille mot dig, ungene hans?»

«Bare snille,» sa hun fort. «Tore, kan du ikke gjøre litt kur til Ingrid mens du er her?»

Han sat i og lo — skuvet sig ut over sætet, saa han blev halvt liggende paa stolen, med hodet mot ryggen.

«Jo er du gal, hvad skulde jeg ellers gjøre her i fjorten dager!»

«Nei» — Eli lo, hun ogsaa. «Og hun er da ikke værst?»

«Neida! Fint benstel — søt mund.»

Nede i bukselommen snudde han litt paa et fotografi, han altid hadde paa sig for tiden. Hadde saa smaat tænkt at vise det til Eli . . .

«Øinene hendes ser saa snodig nyslaatte ut,» sa han.

«Men det er de!» ropte Eli. Og saa fortalte122

hun længe og nøie om alle de plagene, Ingrid hadde gaat gjennem med øinene sine.

Paa slutten brøt han hende av:

«Nei Eli, den gaar ikke! Jeg er ikke nogen samaritan! Jeg syns, pika er søt, jeg! Ogsaa er hun litt sky — det er nyt av aaret!»

Han sprat op og stod i fuld høide.

«Men svigersønnen din blir jeg ikke, Elimor!» Han bøiet sig og gav hodet hendes en liten skub med panden.

Hun tok tak i den lyse luggen og røsket til.

«Nei, du kan bare prøve! Tror du kanske, du er god nok til Ingrid, din rundbrænder!»

Tore drev bort til vinduet og studerte sky-draatten.

«Solgangsvind —» bestemte han. «Naa seiler vi.»

«Ingrid!» ropte Eli og aapnet døren til spisestuen. «Ingrid!»

Datteren kom fra guttenes rum — hun hadde red op sengene derinde.

«Skynd dig og ta paa dig, naa skal dere ombord!»

Hun hadde husdrakten paa sig — det store randete forklæet med ærmer og dype lommer. Men haaret var blankt og velflid, krøllene over ørene rammet ind ansiktet . . . Ingen morgenbuster idag! Og nu smilte hun til Tore, fort, fra siden.

«Jeg kommer straks, jeg skal bare bytte paa mig, De kan gaa i forveien, De»

«Dere maa da bli dus,» sa Eli.

I detsamme fik hun Ingrids arm rundt halsen.123

«Eli,» hvisket datteren — «spør om jeg kan ta med B'ate!»

«Kan du ikke spørre selv, jaala? Ingrid vil gjerne ha med en veninde, frøken Sturland, Tore.»

Tore kalkulerte litt — det var snaut med plassen ombord. Men Sverre fik sitte forut. «Ja, du kan gjerne ta med dig en dame,» sa han. «Mor'n saalænge!»

Da de blev alene, snurpet mund og hake sig paa Ingrid.

«Uf, han hadde ikke lyst at ha B'ate med!»

«Joda, joda!» Eli la haanden paa den tynde ryggen og fik hende igang. «Bare skynd dig og byt!»

Nogen minutter senere kom Ingrid ind i stuen igjen. Hun hadde tat paa sig den nye kjolen.

Eli slog sammen hændene — men i siste liten fik hun stanset et utbrud. Ingrid fik gaa tilsjøs i bestekjolen — i himlens navn — bare hun var gla, saa . . .

«Iformiddag lægger jeg op de andre skjørtene dine minst tre tommer, Ingrid — du er nydelig med lange lægger!»

Og hun fulgte datteren helt ut paa trappen. —

Fem ombord krysset de ut fjorden mot de første plaffene av sydvesten.

Tore Tofte styrte, han sat til luvart oppe paa dækket, med benene dinglende over cockpitrammen; ved siden av ham sat Ingrid, lyseblaa og barhodet, enda. Ved nedgangen til rummet stod Reidar Sæter124

og passet skjøtene, og bak ham paa den smale cockpitbænken sat veninden Beate. Hun var klæd til reis, i velknappet regnkappe, med lærretshatten godt ned over ørene. De pigge øinene fulgte alt, som gik for sig paa denne nymodens baaten — det var første gang, hun var ombord i en racer. Men hun var likegodt helbefaren — kjøbmand Sturland hadde seilsnekke og motorbaat, hun hadde seilt og tøffet tilhavs mange ganger, hun, været med paa at pilke torsk og dorge makrel — været med paa alke-jakt ogsaa siste høst. Munden stod ikke paa hende, hun underholdt hele selskapet, sørlands-r'en hendes skarret muntert i ustanselig pratputr. — Ytterst i baugen laa Sverre paa maven, stum av fryd.

De voksne guttene vekslet smaaord om manøvrering og væraspekter — ellers var de tause, de ogsaa, denne første halvtimen — holdt bare liv i frøken Sturlands historier med et og andet enstavelses-ord.

Ingrid hadde sittet opret, længe — alle nerver i stræk; haanden holdt, saa knokene hvitnet, om en av de tynde staalbardunene. Men da hun sammen med Tore hadde byttet plas et par ganger under bautene, blev det til hun sat med ansiktet vendt mot ham. Og nu myknet ryg og lemmer, kroppen blev god og slåp, nakken bøiet sig litt, som den brukte . . . Han saa ikke paa hende, han saa utefter sjøen og opefter seilet — det skar til, blaat og kvast, i de store øinene, den brune næven drog rorpinden nærmere og skudde den sakte utover igjen — i skjortesplitten paa brystet skinte det i nogen gyldne, krøllete smaa-haar . . .125

Da snudde han sig og saa paa hende, braat og pludselig; hun fik ikke tid til at gjemme blikket.

«Du sitter og fryser, du —» sa han. «Reidar, ta kappen min til frøken Liegaard.»

Før hun kom sig til at protestere — hadde hun ikke sin egen kaape nede i rummet? — sat hun knappet ind i en stor, gul olj efrak. Tore drog selv igjen en spænde paa halskraven. Saa tok han seil-luen sin av hodet og satte den paa hende.

«Saa krøllene kan holde til kvelden, for da skal vi danse. Dere har vel grammofon?» spurte han.

«Nei dem har ikke grammofon,» ropte Beate Stur-land, «men vi har! Vi kan hente vor, Ingrid!» Og hun klappet i hændene — «Igaar fik vi ny char-lestone-plate, gid saa heldig!»

Med én finger ut av det forlange ærmet løftet Ingrid litt paa lueskjærmen — da tok Tore i den og snudde den ned over øret paa hende.

Ja nu saa hun vel ut som et godt spetakkel! Hjelpeløs skottet hun paa studenten der skraas under hende i cockpitten. Da lo han op mot hende —

«Naa er De forbanna søt, frøken Liegaard — naa skulde jeg hat kodakken min!»

Ingrid glippet med øinene — det blev saa hett i oljehyren —

«Uf jeg blir vist for varm jeg, Tore —» saavidt kom hun nær navnet hans med lyd.

Beate Sturland hadde reist sig i baatén — hun pekte:

«Naa ser vi Torungen,» ropte hun — «Se paa sjøen, hvor glat han e'!»

«Glat da get!» Guttene lo.

Det var lang, fin dønning derute; men det kunde bli vask lel. Sverre blev kommandert akterut.

Og nu blev de fler til at prate. Smaagutten fik staa nedenunder, hodet med den strie haarluggen og den fregnete næsestumpen rakte op gjennem , lukeaapningen — øinene gik rundt i skolten paa ham, presset av alle spørsmaalene, han skulde ha svar paa — kapseilas og baatbedrifter. Og de store guttene kom ut i regatta-minder, lo i kor, naar de kom paa alt det rare, de hadde været med paa siste sommer. Men Beate Sturland tok bort paa Reidar Sæter for at faa ham til at se: ret forut laa en styg grunde, der hadde motorbaaten deres staat paa en gang!

Og sjøen blinkte og blaante saa langt øiet rak — seilet over dem var blændende hvitt, himlen saa tindrende blaa; baaten ridde paa lange, slake bølger, bommen rikset mot masten, — snart la en stor skygge sig ind over Ingrid, men straks igjen flømte det med sol over ansiktet. Og guttenes snak om seiling i natbris og i kuling, om luffing-matcher og om vaagale manøvrer — om turer til andre smaa byer, om dans paa brygger og trækspilkvelder gjorde verden stor og underlig —: det var bare veninden Beate som sat der og nappet hende hjem igjen med alle de dumme ordene sine!

«Ikkesandt da, Ingrid?» sa hun, naar de andre ikke vilde høre.

«Ti stil med dig!» hvæste pludselig Ingrid, hissig og rundmundet. Og hun blev sittende og stirre paa127

Beates tjukke kinder. Ingen gutter likte hende — ikke én engang! Bare hun saasandt aldrig hadde tat hende med!

Hun vrængte av sig oljehyren.

Været var stor-fint. Guttene vilde i land paa en holme og bade. Saa fint var været, at de kunde vaage baaten, med dræg ute og taug i land. Vinden hadde spaknet, det var saavidt de seg, nu. Paa holmen kunde de vente til den kom friskere.

Sverre blev rent vild — han satte hændene mot bundtiljen og slog føttene tilværs, saa de fik hodets pias.

«Jentene kan passe baaten,» ropte han og kom til rette igjen — «Dem har ikke badedrakt!»

«Vi kan vel bade for det,» sa Beate. «Vi kan bade paa baksiden, vi.»

Baksiden var godt. Guttene lo.

«Du kan passe dig selv,» sa Ingrid til broren.

«Vi' du bade! Han Adolf skulde visst det!» ropte Sverre.

Da skokket det sig i halsen paa Ingrid — hun blev purpurrød. Med foten vilde hun sparke til veninden, som sat der og storlo — men hun traf Tores ben. Hun gjemte ansiktet i hændene.

«Hvem er Adolf?» spurte student Sæter.

«Han som stod indpaa bryggen, da vi seilte.»

«Han feite med sixpencen?» spurte Tore og tændte en cigaret.

«Kjæresten til Ingrid!» skrek Sverre, dukket sig og blev væk under dæk.

Da sprat taarene ut av øinene paa Ingrid.128

«Men Ingrid da!» satte veninden i.

«Ta roret, Reidar!» Med cigaretten i munden slængte Tore Tofte sig ned i cockpitten — næste sekund drog han smaagutten frem efter luggen, sekundet efter hadde han dyppet hele karen i sjøen, en haand om nakken, en om læggen paa ham — han kjørte ham under vandet i læ, kastet ham ind i baaten igjen saa vasspruten stod.

Saa raskt gik det for sig, at pikene ikke helt sanset det, før det var gjort. Da hvinte Beate Stur-land i rædsel, men da var Sverre alt velberget nede i rummet.

«Det ligger en gammel bukse om ba'bord,» ropte Tore efter ham. «Skift! Naa tænker jeg, du lar bli at være lompen mot søster din en anden gang, din smaadævel!»

Ingrid sat urørlig; bare øinene løftet sig og møtte Tores. Svimmelt og maktstjaalet sank blikket i hans — langt inde brast noget, løste sig ut av dunklet, steg gjennem brystet, naadde læbene, skilte dem.

Tore Tofte saa væk, op, paa seilet. Aldrig hadde han set make til lykke-smil . . .

Tores ven blev hos Liegaards en uke. Og hver dag hadde de solgangsbris, seilturer og dans i spisestuen om kvelden. Programmet var det samme; men Beate Sturland var blit byttet ut med en pike fra Oslo, student Sæter hadde møtt paa torvet — en Oslopike, han kjendte og som var paa sommerbesøk i byen.129

Ingrid blev besteven med den nye piken — arm i arm gik de til og fra seilbaaten midt for vinduene paa Sturlands hus. Samvittigheten sov i hende, alle tanker og minder sov — i en gynge av lys drøm svev hun fra morgen til hveld. Og naar hun stod op om morgenen, tegnet hun øiebryn paa sig med Elis lille tusj stift . . .

Lampeskaalen i spisestuen hadde hun og Eli løftet av kroken — i steden hadde de hængt op en stor, japansk papirlykt. Sverre passet den nye grammofonen, stod og hang i hjørnet mellem buffeten og kjøkkendøren, fulgte Tore Tofte med øinene, dér han jazzet og steppet med Ingrid i armen . . .

Kveld efter kveld lød musikken ut mot torvet — bakerens Adolf kunde se tre par danse forbi de aapne, udækkete vinduene deroppe . . .

For Eli og Roar danset sammen med de unge; med flid og taalmodighet og hustruens hjelp lærte doktor Liegaard charlestone og nye trin og sving. «Ikke sleng saan med overkroppen, Roar —» mante Eli. «Hold dig stram, rør ikke andet end føttene!» Og hun klemte den myke skulderen ind mot ham, lo og arbeidet og blev borte i øinene av moro og lykke.

Faren nikket sommetider til Ingrid, naar de passerte hverandre. Og i datteren blandet de sig, dunkelt og uvirkelig, billedet av faren for mange aar siden og synet av ham nu. Dengangen han gik taus gjennem værelsene oppe i villaen, dengangen han sat og læste aviser hele kvelden og aldrig svarte moren, alt det hun spurte . . . Med blikket op mot Tores130

ansikt sanset hun farens ogsaa, ansiktet med smilet, som dirret etsteds inde i de brune øinene dagen lang. Og en

ny fryd, uten navn, blandet sig i det salige, hun selv var midt i. —

Natten før student Sæter skulde skilles fra dem og seile sørover, gik de unge til «utsikten» oppe i aasen for at se solopgangen. To og to gik de, arm i arm, det ene parret utenfor høremaal paa det andre. Men Tore Tofte kunde se vennen og hans dame der forut i den lyse juninatten — ikke vanskelig at se, hvad de to hadde for sig heller. De kysset hverandre temmelig uforskammet ofte, ja.

Han drog Ingrid Liegaards arm bedre ind i sin.

«Hvad skal vi finde paa, naar vi blir alene da, Ingrid?» spurte han.

«Vi tar motorcyklen og kjører op til Logum-vandet og fisker,» svarte Ingrid. «Der er det pent.»

Aa aldrig stod hun fast længer — letpaataa kom alting til hende i rette øieblik.

«Ja det gjør vi —» Tore saa ul over myr og bjerkeholt, det kunde bli syv nye præktige dager, det! Saa bøiet han sig fort: «Det gjør vi, Ingrid —» tok han op, myk i røsten; og han kysset hende paa munden.

Hun lukket øinene.

En skymt av en tanke snertet ham, enda mens læbene hendes hvilte mot hans: det var vist første gang for hende . . . Straks efter kysset han hende engang til, men let og flyktig. —

Oppe paa utsikten sat de alle fire og saa straale-bundten fra solrenningen stange mot himmelranden131

og splintre natblaaet — straks efter synte solens isse sig over sjøens bene linje.

Sæter laa med hodet i sin veninde Veras fang.

«Følg mig et stykke paa vei da,» bad han og saa paa de andre to, som sat side om side, skulder ved skulder.

«Ja,» sa Vera, «ja vi følger Reidar et stykke og tar rutebilen hjem dere!»

«Følg ham du,» svarte Tore. «Vi skal ikke forstyrre dere, vi skal paa fisketur imorgen.»

Ingrid skalv og tidde.

Og de nye dagene kom.

Eli hadde travelt med at gjøre istand tøi til søn og datter — de skulde reise nordover med Tore, til sin mor. Snart hadde de hat to uker sammen med de unge, hun og Roar, glade, lyse uker. Men bortenfor dem laa sommeren, de skulde bli alene om — oppe paa laboratoriet skulde hun hjelpe manden med at tegne og farvelægge plancher; herhjemme skulde de stelle selv, Bernhardine hadde hun git ferie fra samme dag, huset blev tomt for ungdom. Saa skulde de leve livet paa Montmartre om igjen — bare hun og Roar. Fri til at komme og gaa, naar de vilde, bade ute paa skjærene, fiske i vandene . . .

Elis hjerte slog og sang sin egen melodi, mens hun sat ved maskinen og sydde blaatøisklær til Sverre og vindbukser til Ingrid.

De fik aldrig liv paa kroken, Ingrid og Tore — likevel kom de blussende glad hjem fra turene sine.132

Ingrid hadde begyndt at synge inde paa rummet sit ogsaa — saa lik faren i røsten, saa i beste mening bort i væggene umusikalsk! Karrig hadde naturen været mot det pikebarnet — men kanske hadde hun faat saa hun greide sig likevel! Eli begyndte næsten at tro det. Øiebrynene var da ialfald kommet paa plas. Ja den Tore!

Og Eli nynnet selv en stub, der hun sat i den stramme blaatøislukten og sydde.

En av de siste dagene før avreisen blev de unge buden paa dansemoro til overlæge Pryser.

Men da Eli og Roar gik og klædde av sig ved ettiden om natten hørte de det gaa i gangdøren. Eli kastet paa sig kimonoen og møtte Ingrid i stuen. Datteren var alene.

«Er det alt slut? Hvor er Tore?» spurte Eli.

«Jeg fik saan hodepine —» Ingrid snudde sig mot sin egen dør.

«Da skulde Tore fulgt dig hjem!»

«Han hadde saa travelt med at danse, han mærket ikke jeg gik,» svarte Ingrid. Hun stod urørlig i halvskumringen, nær væggen — nu var ryggen saa lut igje$ og skuldrene saa skraa . . .

«Vil du ha litt aspirin, Ingrid?»

«Nei tak, jeg har selv.» Og pludselig vendte hun sig mot stedmoren, kom og kastet sig om halsen paa hende, boret panden ind mot Elis bryst.

Eli strøk hende over haaret.

«Hvem danset han med?» spurte hun lavt.

«Ragnhild Pryser, Hun er kommet hjem fra Paris,»133

Aa dette fryktelige Paris!

Varsomt kysset Eli datteren paa haaret. —

Om natten skrev Ingrid et brev til Tore Tofte.

«Min elskede Tore!

Jeg kan ikke legge mig, alle mine tanker er hos dig, og naar jeg skriver synes jeg at jeg er dig nærmere. Du vilde nok straffe mig i aften du Tore for at jeg var saa knibsk igaar i skogen, men naar kjærligheten aldeles holder paa å sprænge mig, blir jeg redd mig selv, men naa angrer jeg saa Tore.

Kjæreste Tore, det er saa vidunderlig å faa være sammen med dig, men du faar mig aldeles gal, jeg tror, du har forhekset mig, jeg ønsker du var hos mig nu, alt i mig roper efter dig Tore. Jeg vil legge mig og drømme om vaar kjærlighet og naar jeg vaakner imorgen da skal jeg møte min elskede igjen. Jeg kysser og elsker dig.

Ingrid.

Dette brevet la hun paa Tores hodepute. —

Næste morgen overrasket Eli brorsønnen, mens han holdt paa at pakke kufferten sin inde paa Sverres hybel.

«Hva' skal dette bety?» spurte hun — hun stod i døraapningen, rynket brynene og vilde ha besked.

Han rettet ryggen og lo:

«Jeg rømmer,» sa han. «Eller vil du heller jeg skal si, jeg har hat telefon fra far, han vil ha mig134

hjem pr. omgaaende. Den har jeg tænkt at servere ved frokostbordet.»

Elis blik gled over den høie, smekre skikkelsen

— vakker som en ung gud stod han der, med det gyldne, solbakte haaret og det skjælmske ansiktet . . .

«Uf, Tore.»

«Ja du har ret i det, Eli. Men det har vært slik jevli fin sommer hver dag. Naar gaar baaten?»

«Baaten gaar om en time den.»

«Som bestilt!»

Enda litt blev Eli staaende. Men hun bad ikke brorsønnen bestemme sig om igjen, bad ham ikke bli, til han og de andre to kunde reise ifølge. En kvass liten klo av en selvbebreidelse holdt ordene tilbake. Noget var hændt — noget hun hadde villet, men ikke skulde villet . . .

Med hvitt, lukket ansikt tok Ingrid imot nyheten. Stedmoren selv fortalte den til hende før frokost.

Men hun fik si farvel til Tore paa tomands-haand, inde i sit forrige værelse, i Elis lille stue.

«Snille, søte Ingrid,» sa han og holdt hende ind til sig.

«Lov at du ikke glemmer mig, Tore, lov det!»

Og det lovte han. For det var forbandet sikkert

— aldrig hadde han møtt en pike saa troskyldig, saa hengiven, saa komplet kvindekjøn. Han kom ikke til at glemme hende.

Han sa:

«Du er for god for denne verden, du Ingrid. Tak for isommer. Vi har hat det fint.»

«Skriv til mig til Gudbrandsdalen da, Tore!»135

Han skulde prøve. Men han var ingen brevskriver. Hun kunde heller si fra, naar hun kom til byen i august, saa kunde de gaa paa kino sammen.

Ingrid kysset ham — lukket øinene og kysset ham for siste gang.

«I august da,» hvisket hun.

Det vilde hun tænke paa hver dag, hver dag til alle dagene var gaat.n vaat og stormfuld høst fulgte den blanke — 4 sommer.

Det passet Roar og det passet Eli.

I fem ferie-uker hadde doktor Liegaard kunnet ofre sig næsten helt for sit videnskapelige arbeide; vanskeligheter taarnet sig, eftersom han maatte dypere ind i problemene; men da var døgnene saa fredlyst, at han dagen lang kunde forfølge de samme tankene, enten han stod over reagensglas og mikroskop, eller han drev med hustruen i baat eller oppe langs elven. Han kunde til og med snakke høit med sig selv, med Eli som tilhører — litt av det fattet hun intuitivt nu, hun hjalp ham paa laboratoriet. Patienter var det smaat med midt paa sommeren — han tok det som en venlig tilskikkelse — opgaven krævde al hans evne.

Eli syntes, at uværet og regnskyllet, som stødt stod mot vinduene denne høst øket trygheten bak rutene. For det var blit trygt og underlig hjemme herinde nu.

Midt i august var begge barnene kommet fra opholdet hos moren; og de var kommet med slik fryd, selv Ingrid hadde været næsten høirøstet i gjensyns-137

stunden. Det var ikke til at tvile paa, at baade hun og Sverre hadde lengtet tilbake hit . . .

Ingrid skulde begyndt paa husholdningsskole i høst. Men i steden blev det til, at hun og Eli tok over hele husstellet i hjemmet. Og det kunde jo være skole nok for datteren, mente Eli og Roar.

Piken Bernhardine hadde faat mavesaar og laa paa sykhuset. Da hadde Eli foreslaat, de ingen ny pike skulde fæste, for det første. En dag midt paa sommeren var det pludselig gaat op for hende, at manden hadde ondt for penger.

Regningen paa alt sommertøiet var kommet fra kjøbmand Sturland. Hun hadde bedt budet vente og hadde gaat ind paa kontoret med den kvitterte T notaen. Da var Roar blit saa underlig i ansiktet, rar og sky i øinene . . . Før han fik sagt et ord, hadde hun forstaat.

«Men Roar —» hadde hun hvisket — «hvorfor har du ikke fortalt mig det?»

Og han hadde vedgaat, at han ikke hadde orket si det . . .

Saa hadde hun spurt og faat greie paa altsammen. Han sendte fru Anna Liegaard otte hundrede kroner om maaneden. Og han hadde ikke indtekter som før.

Mat og nedfor hadde hun kommet sig ind i stuen før graaten tok hende. Det var skamfølelsen — over at hun ikke hadde skjønt nogeriting. Men det var andet, ogsaa. Han hadde to koner at forsørge, han ...

Paa forskjellig vis hadde hun faat skrapt sam-138

men penger til at dække gjælden hos Sturland. Broren hadde git hende forskud paa rentene av et lite familielegat, hun hadde. Og Tore hadde solgt nogen raderinger for hende til en kunsthandler, for spotpris.

Men nu skulde her spares. Hun var ikke flink til det — hadde levet saa latterlig sorgløst først hos forældrene, siden i professorhuset hos Nils . . .

Hun betrodde sig til Ingrid, da hun kom hjem. Og Ingrid var flink. Fra den dagen, Bernhardine blev kjørt paa sykhuset, var det Ingrid, som gjorde alle indkjøpene til huset — det var et rent under saa billig hun fik alting — hun hadde rene indgivelser, syntes Eli.

Fra morgen til kveld arbeidet datter og stedmor sammen; Eli kokte, hun hadde et lite forsprang dér. Rengjøringen delte de sig imellem — Eli arbeidet med vanter paa; men enda hadde hun stort stræv med at holde hændene nogenlunde skikkelig. De hadde hjelp til storvasken — men tøiet gjorde de istand selv. Og nede i den lyse rulleboden gik smaa-snakken jevnt mellem dem, mens jernene strøk skjorter og linnet.

Ingrid fortalte om ferien i Gudbrandsdalen. Sverre hadde været trollet og Annik hadde været gretten, for deroppe var det ingen gutter, hun kunde flirte med. Men den siste uken hadde Per været der, og da turde ikke Sverre kny. For Per var guden til Sverre, han. — Om turer tilstøls, om kalver og om høionn fortalte Ingrid. Men morens navn nævnte hun aldrig — det var et lite kunststykke av en præstation . . .139

«Og traf du Tore i Oslo da, Ingrid?»

Bøiet over duken, de trak, svarte datteren:

«Vi var sammen paa kino en eftermiddag.»

«Hvad saa dere da?» spurte Eli.

«Det var paa den nye kinoen oppe ved Majorstuen. Den var saa stor at.»

«Var det et morsomt stykke?»

«De hadde musik ogsaa,» sa Ingrid.

Da spurte ikke Eli mer — da skjønte hun, Ingrid ikke hadde set paa stykket.

Men eftersom ukene gik vilde Ingrid bare snakke om Tore, saasnart hun og Eli blev alene. Hvor de begyndte, endte de med ham. Eli maatte fortelle alt fra professorhuset — smaat og stort fra Tores barneaar — om hans mor og far og kameratene. Og det var godt at sitte og snakke om Nils og brorsønnen og gamle dager —; men hun tok sig paa tak og fortalte om alle Tores veninder og forlibelser ogsaa.

«En ekte rundbrænder er han, skal jeg si dig,» sa Eli og saa ikke op fra arbeidet.

«Ja det vet jeg vel, det har han selv fortalt!» Ingrid smaalo — «Han var jo bare gut dengangen, saa!»

Nu skulde Eli sagt: Han er blit værre med aarene. Men fra siden skimtet hun Ingrids profil — det laa et stille lykkelys over den. Og hun nænnet ikke slukke det.

«Vet du, at Tore vil bli teaterkritiker eller journalist, Eli?» spurte Ingrid.

«Vil han det?» Eli drog op brynene — det hadde han betrod vesle Ingrid!140

«Men han vilde aldrig læse vers for mig, enda jeg bad ham. Hvorfor vilde han ikke det, tror du?»

«Vers passer best om vinteren,» sa Eli kort. «Det var vel derfor.»

«Ja det har du ret i,» sa Ingrid. — Ingrid gik sjelden til Sturlands nu og sjelden til de andre venindene. Beate var desuten enda fornærmet for at hun blev vraket for en Oslopikes skyld i sommer. — Og Adolf Andersen hadde sluttet med at plistre nede paa hjørnet om kveldene — endelig hadde han skjønt, det ikke nyttet. Men naar hun gik erend i byen kjøpte hun med sig hjem en chokoladestang eller en avskaaret blomst; gaven la hun paa Elis

skrivebord; den var kjøpt for hendes egne maa-nedspenger. Hun hadde én besteveninde nu, og hun het Eli.

Før jul blev det travelt i huset. Barnene fra Oslo skulde komme paa besøk.

Da gik Eli til manden og spurte, om de kunde faa leie hjelp julen over.

En liten skygge var blit liggende paa bunden av Roar Liegaards øine siden den dagen, Eli kom med regningen, han ikke greide at betale. Nu hun stod foran ham i det store husforklæet sit, med kinder røde av stræv, vokste den og fyldte blikket.

«Men Eli!» Han reiste sig fra skrivebordet og slang sig ned paa voksduksbænken midt i værelset. — «Du maa da ikke komme og be om slikt! Du kan141

da ta den hjelpen, du trænger! Jeg er da ingen slavefoged!»

«Men Roar!»

«Nei, det er ikke jeg, som forlanger du skal slite dig ut! Jeg klarer vel at holde hjelp til dig for pokker! Det er bare at komme gjennem et knipetak akkurat nu! Naar jeg faar fra mig denne prisopgaven og» — han hævet røsten — «guldmedaljen skal jeg ha — saa skal jeg ta knækken paa dem allesammen! Det er jo bare at holde ut, hva? Men jeg trodde, du hadde glæde av at greie huset alene sammen med Ingrid! Jeg tvinger dig da ikke!»

Hun tidde litt. Hvorfor var han saa oprørt? Og sa han ikke to ting — som ikke forliktes? Bare, at holde ut — ja det var det. Men greie at lønne en pike aaret rundt, det gjorde han jo ikke. Og med ett ståk en liten ond tanke hende: Han kunde heller foreslaat at sende nogen hundrede kroner mindre til Oslo nu i december — naar hun derinde slåp alle utgifter til julen . . .

Næste nu dækket rødmen Elis lyse hud.

«Det værste er at vi aldrig har tid til at være alene sammen længer, Roar» — hun fløi om halsen paa ham og gjemte ansiktet. «Ogsaa at jeg sovner, straks jeg lægger hodet paa puten.» —

Spændingen laa og ulmet i hele huset den december-dagen, de to fra Oslo var ventendes.

Den første sne var kommet — et vaatt slaps, som

10 — Prisopgaven.142

straks blev spettet av svarte fotefar ute paa torvet. Ved middagstid fyldte skumringen alle rummene i leiligheten. Sverre hadde travelt til siste minut med at gjøre det fint til broren inde paa hybelen sin — alt i ett ropte han paa Eli, hun skulde komme og se. Over Pers seng hadde han hængt fiskestangen og under den smaa amatørbilleder i rad, sat fast med tegnestift — fotografier, Tore hadde tat av hele familien i sommer, i alleslags stillinger.

«Jeg vædder, Per kommer til at like sig,» sa han og stirret fra -dekorationene op paa Eli.

«Sikkert!»

Og Eli prøvde enda en gang at skille haaret paa gutten og børste den stri luggen glat med litt av Roars pomade. —

I de andre væreisene drev Ingrid og faren — kikket ut efter baaten — flyttet paa en og anden gjenstand, de ogsaa. Roar Liegaard ranket av og til ryggen enda et grand, ståk hændene i ærmgapet paa vesten og smilte ut i luften. Det var akkurat et aar siden, han hadde hat alle fire barna her i stuen. Per skulde ta første avdeling i medicin til vaaren — de fik litt at prate om, han og hans søn doktoren!

Da dampskibet blev meldt i sikte fra ekspeditionen, ruste Roar og de to unge avsted og fik paa sig tøiet. Eli tændte alle lampene og skyndte sig ut i kjøkkenet til den vesle hushjepen.

De hadde alt faat ytterplaggene av sig og var samlet i stuen allesammen, da hun kom ind til dem, blussende av komfyrvarmen.143

Annik, den femtenaars jentungen, tok straks et fort skridt mot hende og rakte frem haanden — i det samme knak

hun litt forover og lo forfjamset: det var paa nære nippet hun hadde sagt det, hun altid brukte si, naar hun besøkte folk — «Jeg skulde hilse fra mor.»

Eli smaalo, hun ogsaa — slik en ekte liten framslenge! Og saa vakker!

«Velkommen her da, Annik,» sa hun hjertelig.

Roar maatte ta av sig lorgnetten.

Den voksne gutten hadde ikke rørt sig. Han stod ved siden av faren, med begge hændene i bukselommen. Nu tok han den høire ut, og bukket let.

«Jeg haaber, De ikke har ventet paa os,» sa han. «Vi fik snetykke utenfor Tønsberg, det sinket os.»

Faren gav ham en klask paa ryggen.

«Eli og du er dus, gut.»

Likesælt rolig snudde sønnen sig.

«Vi kan vel vente, til det blir naturlig for os, far?» Røsten var knap og behersket, som paa en ældre mand.

«Nei pinedød!» Roar rødmet — «Det er ikke noget at somle med, Per.»

Fort bøide Ingrid hodet fremover, saa ned paa fingrene sine.

«Jo — vi maa faa lov til at bli kjendt først!» Eli lo skjørt. «Det har din søn ret i, Roar!»

Og nu saa hun paa den unge manden, blaat og stort.

Han møtte blikket med et fort, vinterlig øiekast — saa bøiet han sig og tok om Sverres overarmer.144

«Har du brukt manualene, som du lovte i sommer — eller har du fusket unda?»

«Hver evige kveld, ikkesandt da, Eli?»

«Hver eneste aften,» sa Eli.

Per slåp taket i broren og slentret bort til vinduet. —

Da Eli litt efter hjalp piken med at bære ind maten, skalv hun saa snodig . . .

. . . Denne Roars ældste son hadde egentlig et merkelig ydre! Han var liten og spæd av vækst, litt hulbrystet, ja konkav av skikkelse . . . Men kroppen var baade ledig og spænstig, det syntes naar han rørte sig. Hændene nervøse og levende ... I det magre ansikt under det mørke haaret strammet huden over trækkene — munden buet sig som Roars, men var nedvikt i læbehjørnet — næsen hadde krumning som et rovfuglneb. Øinene raadet i ansiktet, de var store, brunblaa, med heftig glans.

Hun aapnet sakte døren til stuen, hvor alle sat samlet om det runde bordet, i mangestemmig snak.

«Værsegod og kom og spis!» sa hun og saa ut over de mørke og lyse hodene.

Ogsaa du, min fiende — hvisket det i hende, da hun streifet Pers snauklipte bakhode med blikket.

Til langt paa nat var det lyst inde paa soveværelsene hos de to søskendpar.

Annik hadde endeløst meget at fortelle og betro145

den store søsteren, fra dansemoroer, kjelketurer og skole. Desuten vilde hun nu med det samme se alt, Ingrid hadde faat av nyt dette siste halvaaret: sko og strømper, kjoler og brevpapir . . .

«Gid saa raaflot hun er,» sa hun — «alt hun gir dig! Fru Sturland har skrevet til mor, hun er den eleganteste damen i byen.»

«Hun syr alting selv,» sa Ingrid. «Til mig ogsaa.»

«Du er lur, som holder dig til vens med hende,» sa Annik. «Det vilde jeg ogsaa gjøre i dit sted, selv om Per

språk.»

«Han kjender hende ikke,» sa Ingrid.

«Han! Tror du, han vil bli kjendt med hende da? Han kalder hende bare jomfruen. Og snart blir det vel en jomfrufødsel her i huset, sier han!» Annik kikset og lo og holdt Ingrids nye pull-over op langs brystet sit foran speilet.

Den store søsteren var blit sprutrød. Ingen var saa fei i munden som Per! Likevel snurpet det sig i angst ind ved hjertet — noget mindet sig — noget fryktelig fra den første natten inde i det gamle rummet hendes. Siden den natten hadde hun bedt til Gud hver gang hun var i kirken med fru Sturland: «La det ikke bli barn, kjære Gud, la dem ikke faa barn.»

«Du kan vel skjønne, far ikke vil ha fler unger!» sa hun hissig.

Annik hørte ikke — forelsket betraktet hun sig selv inde i speilet.

«Byt jumper med mig da, Ingrid! A? Min er rød.»

«Aldrig i verden!» Ingrid nappet til sig den blaa pull-overen sin. «Eli sier, jeg klær ikke rødt!» —146

Inde hos guttene stod Per paa hoselæsten i sengen og tok fotografi efter fotografi ned av væggen — løsnet de smaa stiftene med pennekniven. Naar én faldt ned, maatte Sverre ind under sengen og lete den op — graaten sat tyk i halsen paa ham. Den store broren blev ved at skjælde.

«Din julebuk! Hænge op fotografier av far og dama over sengen min! Maken til paafund da, get! Her!» Han kastet billed efter billed bak sig ut paa gulvet. «Idyl i skogen! Far med hodet i jomfruens fang, hr. Sverre paa knæ ved siden av — har du ikke skam i dig? Og en levende mor inde i byen, din judas? Naa brænder du hele stasen mens jeg staar her og ser paa!»

Smaagutten graat — iltre taarer sprang ut av øinene paa ham.

Per rakte frem fyrstikæsken.

«Aapn ovnsdøren! Det av dig og Ingrid paa brygga kan faa bli staaende.»

Sverre hikstet, men han mukket ikke. Oppe paa askehaugen inde i ovnsgapet blev fotografi efter fotografi fortært — smaa gule luer slikket sig ind i sommerens lykkelige minder og gjorde dem til intet.

Med hændene i siden stod Per Liegaard og fulgte baalfærden. Læbene lukket sig beslutsomt i det smale ansiktet. Her var arbeide for ham at gjøre. Men før han pakket sammen og skilte lag med broren igjen skulde det være gjort.147

Næste dag tok doktor Liegaard sin ældste søn for sig inde paa kontoret.

«Hør her, Per,» sa han og satte sig til rette i stolen — «Du skjønner vel saapas, gut, at du ikke kan ture frem med at si De til Eli? Her — vil du ha en cigaret?»

«Nei tak — jeg er sluttet at røke» — Per skjøv unda et stetoskop og hang med det ene benet over kanten av skrivebordet.

«Godt gjort,» sa Roar og tændte sin cigaret. «Jeg vilde ønske, jeg kunde gjøre det samme.»

«Det er bare et pengespørsmaal for mit vedkommende,» sa Per. «Mor har det snaut nok lel.»

Roar Liegaard blev blek.

«Naa —» sa han langsomt —« Gagen kunde vel strække til cigaretter til dig.»

«Tværtimot.» Pers øine glitret uforfærdet. «Jeg antar, jeg blir nødt til at ta et studielaan til vaaren. Oslo er en jevli dyr by.»

Roar vridde paa sig, det rykket nervøst i brynene hans.

«Din mor har altid været en daarlig økonom.»

«Du er vel ikke uten skyld i det. Vi hadde det flust herhjemme de siste aarene.»

Det blev stilt et øieblik. Roar kjæmpet ned ord, som vilde frem. Saa tok han papirkniven og slog et let slag mot bordplaten.

«Du forstaar, det er mit ønske, du kommer paa en god fot med min hustru, Per. Du og Annik vil ha utbytte av omgangen med Eli. Liksom Ingrid og Sverre. Hun er ikke som folk flest.»148

Et lite dulgt smil drog guttens mundvik mer ned. «Jeg kan ikke tjene dig i at si du til en fremmed dame, far.» Og røsten steg: «Ikke tving mig, far! Du maa prøve at forstaa. La din kone og mig i fred — det staar vi os paa allesammen.»

Roar Liegaard svarte ikke. Per slåp sig ned av skrivebordet.

«Si til naar du gaar op paa sykhuset da,» sa han. «Jeg glæder mig kraftig til at se præparatene dine.» Og han slentret ut av kontoret. — Om kvelden — de laa vaaken ved siden av hverandre, han og Eli, sa Roar:

«Det er kommet noget hardt over Per. Han ender med at bli den rene bolsjevik, han.»

«Jeg laa netop og tænkte paa ham, jeg ogsaa, Roar. Han er liksom bare vilje, den gutten.» Eli ståk hændene under teppet. «Han kommer til at drive det langt, han. Han er mand alt. Meget mer mand end Tore for eksempel. Jeg laa netop og tænkte paa det.»

Blodet jagde til gjennem Roar — med ett smeltet ank og otte i ham, han rakte sig i sengen og kastet sig om paa siden med ansiktet mot hende:

«Det har du naturligvis ret i, Eli! Alting har nok været til det beste for gutten — hærdet ham ... Og det trængs sgu i livskampen!» Med ett lo han: «Nei han, han viker ikke en tomme han — han er kar. Kom i armen min da!»

Straks efter laa hun der. Alt var godt igjen. —149

Juleferien gik — festaften blev fulgt av festdager.

Roar og Per var uadskillige, des mer de snakket sig ind i medicinske spørsmaal, des mer blev det at snakke om. Sønnen vilde bli kirurg, og det mente faren, han hadde gode betingelser for. Der vilde hans koldblodighet komme ham tilgode. Og i farens arbeide gik Per tilbunds saa langt han klarte det — sat bøiet over papirer og plancher og studerte med svarte, tænksomme øine; hvitnet av beundring i det magre ansiktet naar han saa op og sa: «Det er godt gjort av dig, far, at gi dig ikast med alt dette, her i denne avkroken.»

Hjemme i leiligheten la Annik hele huset under sig — alt den første dagen prøvde hun de nye stolene til Eli, kikket i skuffene i dragkisten, beundret speilet, stod paa taa i sofaen og studerte alle raderingene — fik lov til at undersøke Elis klæsskap og klædde sig ut i den blaa Pariserkjolen. Saa drog hun i byen sammen med Ingrid og Sverre og siden fyldte hun dag efter dag stuen med venner og veninder. Dans til grammofon, juletræ-høsting og nøtteknækking gik for sig til alle tider paa døgnet. I førstningen ropte smaajenten gjennem aapne dører:

«Eli, a ta ind godter til os da, vi er like mange idag ogsaa!»

Og Eli gjorde, som hun blev bedt, et par ganger. Men tredje gang, ordren kom, sa hun med et lite smil:

«End om du selv vartet op selskapet dit, Annik?»

«Ja det har du jamen ret i,» svarte den uforstyrrelige Annik og drog avsted til kakeboksene med Sverre i hælene.150

Undren, litt fortapt, konstaterte Eli, at hun var en bekvemmelighet, denne yngste datteren plaserte som husinventar paa allernaturligste vis . . .

Sverre var ikke mer at faa tak i — saalænge Per var utenfor rækkevidde, hang han efter Annik. Roar var opslukt av barnene, ansiktet hans hadde gjen-skin av deres latter og paafund, veknet og lyste hver gang de kom til ham

med bøn om penger til kino eller lov til aketurer i maaneskin.

Da vokste det en ømhet for Ingrid i Elis sind — Ingrid, som hadde heklet krave og mansjetter til hende til julebordet og som enda hver dag hadde smaa nyheter at betro hende i enerum: om søsknene og om hændinger i byen. —

Anden nytaarsdag gik det første selskap av stabelen hos Liegaards — aftenselskap med koldt bord og mange lækre smaaretter, Eli og Ingrid hadde laget. Da Roar like før de fremmede kom hadde spurt sig for om trakteringen og faat vite, der ikke skulde serveres andet varmt end nogen posteier, var han blit svært betænkt. Her i byen brukte de altid varme retter i selskaper. «Grisekoteletter og surkaal kunde du naa spandert, Eli,» hadde han sagt og stirret melankolsk paa festbordet. Da hadde det bristet for Eli — hun var blit heftig og hadde sagt dumme, stærke ord om mangel paa mat-kultur og noget om at sætte tæring efter næring. Manden var blit taus og forstemt.

De var fire og tyve tilbords, saa mange spisestuen kunde rumme; men trangt sat de. De fleste av Roars gamle kreds var buden og en del unge. Eli151

hadde foreslaat, de skulde be fru Helvig ogsaa — hun kom ikke, det var klart, men de kunde vise hende den opmærksomheten. Og da kusken fra Reistad bragte fru Helvigs avslag og en stor kurv fuld med roserøde «juleglæder» fra drivhuset deroppe, jublet hun: «Der ser du, Roar, gamle folk liker at vi ikke glemmer dem!»

Med blomstene fra Reistad var bordet pyntet, i brusende papirhylstre stod de langs duken lik smaa baldamer. Eli lot ofte blikket hvile paa dem under maaltidet: her var noget til stede, som vilde hende bare godt . . .

Og eftersom stemningen steg rundt bordet og en og anden roste maten, saa hun at Roar kom i kulør. Selv sat hun noksaa faamælt mellem den skjæggete kjøbmand Sturland og konsul Albrecht. Det hadde været Roars bestemte ønske, hun skulde ha denne blek-fete konsul paa venstre side — han var en av det gamle klientel, som ikke hadde sviktet. Og han led av en indbringende diabetes.

Gjestene selv var alt andet end faamælt, nede fra ungdommens bordende klang latteren alt i ett — oppe rundt værtskapet gik samtalen livlig om byens lokale problemer, om fælles minder, om sport og politik.

To ganger hadde konsul Albrecht komplimentert Eli for hendes toilette — hver gang gled hans glas-aktige blik over hendes skuldre og bryst. Hun hadde parert med smaa, flinke ord, og hun prøvde holde en samtale gaaende med kjøbmand Sturland. Men det var faafængt arbeide — Sturland var lidenskapelig152

skytter, og han nyttet hver pause til at snakke jakt med værten over bordet.

Saa helder konsul Albrecht sig til høire, saa hans skulder rører Elis — og sier lavt:

«En forbandet kjedelig by denne her, fru Lie-gaard, hva? For saan en liten kunstnerdame — tænker jeg mig. Hva?»

«Aa—» Eli drog sig unda, saavidt gjørlig. «Jeg har jo ikke meget med byen at bestille, konsul.»

«Jeg var nylig i Oslo,» hvisket han videre — «Der var jeg en kveld paa en atelier-fest — død og pine, det var fest det! Kunstnere, de kan det, de! Hva!»

I det samme kjendte Eli en stor fot smette ind mellem anklene paa hende — næste nu blev hendes ene ben drad ind mellem konsulens.

Lynsnar — klar i tanken av raseri drog hun ut en av knappenaalene, som holdt en dusk av fru Hel-vigs blomster fast oppe paa skuldren hendes. Med venstre haand ståk hun den ind i konsulens Iaar. Saa drog hun den til sig igjen, strøk den av mot duken og fæstet paany blomsten til skuldren.

Han gav ikke lyd. Men han sprat til paa stolen og slog overende vinglasset, han netop hadde rakt efter. Rødvinen flommet ut over duken.

«Fan i hete —» mumlet han.

Gjestene lo — ropte muntre ord. «Nei men konsul! De som er en saan verdensmand!»

Eli slog indholdet av et saltkar over rødvins-dammen.

«Gjør De aldrig værre ting end at søle til en duk,153

kan de dø med rolig samvittighet, konsul!» sa hun høit og muntert.

Roars blik møtte hendes — han rakte den ene haanden over bordet mot hende, med den andre løftet han glasset —

«Skaal Eli!»

Sekundet blev saa bredfuldt for ham — Elis øine flammet, i dette heftige indvendig-fra, som gjorde hende saa trolsk vakker. Et nu følte han hendes levende hud mot sin haand, saavidt rørte hun den — og barnenes latter naadde ham som berøring, den ogsaa. Svimmel av lykke tømte han sit glas. —

Da gjestene var gaat, blev familien sittende litt i stuen; de snakket om selskapet. Borte fra sofaen, hvor han sat ved siden av faren, sa Per:

«Tjukke konsul Albrecht fik et lite attak ved bordet. Mærket du det ikke, far? Han blev blaa. Jeg trodde sgu, det var første tempo i et sukkerslag.»

«Da han veltet glasset?» Roar saa paa sønnen.

«Jeg ståk ham med en knappenaal,» sa Eli. «Han var nærgaaende mot mig.»

«Hvad sier du?» manden for op.

«Med benet —» sa Eli.

«Gid, fortæl —» ropte Annik.

«Fy!» skrek Ingrid.

«Han vilde vise, han kan omgaaes kunstnere,» sa Eli.

Roar Liegaard var blit hvit:

«Den gamle uthaleren! Den fordomte kvindfolkjægeren! Jeg skal gjøre ved ham!»154

«Det behøver du ikke —» Eli strøk sig træt over ansiktet. «Det har du jo ikke raad til heller, Roar. Og jeg har knappenaaler nok.»

Per hadde ikke tat øinene fra faren. Da han nu saa rødmen skylle over det brune ansiktet, reiste han sig i sætet:

«Det er jo ting, vi mandfolk ikke kan la os by, fru Eli,» sa han — «Jeg holder med far.» —

Inde paa gutteværelset ståk Sverre sig fort 1 seng. Da broren hadde slukket lyset, sa han:

«Jeg ska skyte med knallert utenfor haven til han Albrecht, da blir han saa sinna, at han faar tarmslyng.»

«Hva skal du gjøre det for?» Per lo i mørket.

«Naar han er sjofel imot Eli.»

«Denslags damer er ikke født igaar, gut. Tror du, hun hadde greid at ta far ifra mor, var hun nykonfirmert? Hva?»

Sverre mumlet bare til svar.

Men han laa vaaken længe efter at Per var sovnet. Det var noget, som var saa vondt, at det værket.Vinteren drog paa sin siste skitne sne, vaaren tok fart i bakkene, i veiskj æringen mot syd aapnet den første lerfivel sin lille sol mot den store paa himlen.

For Eli Liegaard hadde de været lange og træge, de siste maanedene.

Piken Bernhardine skulde aldrig komme tilbake til tjenesten, med sine stærke armer og sit ukuelige arbeidsmot. Hun hadde kræft og var blit sendt hjem til sin egen bygd for at dø. Og Eli og Ingrid hadde bestemt sig til at holde

ut til 14de april — da skulde «Bernhards» brordatter ta fasterens plas.

Ingrid hadde smaa anfald av humørsyke nu paa vaarparten. Aldrig var det brev til hende i posten. Kortene, Eli sommetider fik fra Tore, hadde saavidt en hilsen «til allesammen». Men der kunde ske noget til sommeren . . . «Bare det var juni saa,» sa Ingrid ofte. —

Eli og Roar var kommet med i byens selskapelighet — det hændte, de var ute flere aftner paa rad. Men Eli hadde den lyte at hun ikke spilte kort. Sammen med et par andre damer sat hun oftest156

time efter time og hørte utropene fra kortbordene blande sig i smaasnakken over haandarbeidene.

Det kom noget nyt over Roar, under disse sammenkomstene — eller noget gammelt, som vaagnet til liv var det vel helst. Eli opdaget, de hadde hat sin jargon sammen, disse omgangsfellene — ordvendinger og uslitelige vitser, som lekte indpaa hændelser, hun ikke kjendte. De slåp ut av munden paa Roar, som paa de andre, fulgt av et lite slakt smil.

Hvordan kunde det gjøre saa vondt da? Var hun skinsyk paa fortiden? Nei, nei! Alt hadde han git hende, sorger og glæder fra saa langt tilbake, han kunde huske. Det var ikke fortiden . . . Fremtiden var det, som i slike øieblik aapenbarte sig med noget, hun rygget for. En Roar, smuldret op i smaa-vitsing — i ørkesløst prat om folk i denne vesle, trangsynte byen — tilfreds med det næstbeste — ett med mennesker, som skyr alt, som skaper spænding og uro —.

Spænding og uro . . .

Det hændte, ordene slog ned i Elis sind midt under samværet med den snille fru Pryser og den praktiske sorenskriverfruen, som sat der og lærte hende, hvordan en kan spare paa saapen i storvask og faa en kilo kjøt til at bli ti porsjoner mat . . . Lik fugl fra luften kom de og hentet frem minder fra aarene, hun gik i flammer bak sin ytre ro — i vent paa Roars brev, i angst og i lengt. Og billedet, hun hadde gjort sig av ham dengang, — en mand, bastet og bundet i denne smaaby-praksisen — reiste sig og skygget det, hun saa.157

En nat, de gik hjem fra et slikt kort- og spiselag buste det ut av hende.

«Og jeg, som en gang trodde, du længtet væk herfra, Roar!»

Han stoppet op og saa undren paa hende.

«Ja det kan du bande paa, jeg har gjort! Til overmaal!»

«Men nu?»

«Nu? Nu har jeg dig!» Han lo — «Og nu har jeg dette nye arbeidet.»

«Du liker dig glug ihjel sammen med de der menneskene, Roar.»

Igjen tænkte han litt, før han svarte. Saa nikket han. Og sa som engang før:

«Det er snille, hyggelige folk.»

Da han saa, hun sænket hodet, blev han ved:

«Du faar huske, en mand, som hænger i hele dagen, han trænger distraktion og hvile, Eli. En kan ikke stødt tumle med det, som er vanskelig — slikt et selskap om kvelden er jevngodt med en liten narkose, det.»

«Men Roar —» Nu var det hun, som stanset op. — «Du tænker da ikke slaa dig til her?»

«Nei det tænker jeg vel ikke . . .» sa han langsomt, som lette han efter sin egen bortkomne lyst, syntes hun. «Men — først maa jeg jo se at faa fra mig denne prisopgaven. Siden kommer det problemet.»

En iling av angst skar igjennem hende. Om han ikke fik universitetets pris?

«Jeg pakker dig ned og tar dig med mig, hvordan det saa gaar!» sa hun næsten heftig.

«Synes du, vinteren har været saa lei?» Han bøiet sig og speidet ind i det lyse ansiktet.

«Nei jeg greier mig,» svarte hun kort.

Men vinteren hadde været «lei».

Den eneste lille seier, hun levde paa, var den, at hun greide holde manden utenfor kampen, hun hver dag stred. For den andre seiren, hun vilde vinde, den drog det ut med . . .

Hun hadde tapt Sverre. Straks Per og Annik hadde reist, var det blit klart for hende. Men alt ved nytaarstid, mens alle barnene enda var i huset, hadde hun faat det første varsel.

Da var hun en kveld kommet ind for at si godnat til gutten; han hadde lagt sig tidlig og hun trodde han var alene paa kammerset. Og hele julen hadde hun savnet godnatstunden paa sengkanten, naar Sverre med øine svarte av søvn likevel bad hende sitte enda litt . . . Men gutten var ikke alene — Per sat med ryggen til sengen hans og skrev. Da hadde hun gaat like bort til Sverre. Og hun hadde rakt ut haanden for at stryke pjokken over haaret. Idet samme hadde han kastet sig ind til væggen, med et slikt grin av motvilje i det fregnete fjæset, at hun kjendte det, som fik hun kniven i sig . . .

Siden hadde hun tat sig i vare. Paa nænsom vis prøvde hun sommetider at nærme sig den lille frafaldne. Men omsonst. Stod hun alene i kjøkkenet, for han gjennem rummet lik en rømling. Aldrig saa han bent paa hende mer — vendte sig til

i159

faren og Ingrid med alle spørsmaal. Han hadde til og med bedt Ingrid stoppe vottene sine . . . Hver uke fik han brev fra broren. Det var ikke vanskelig at skjønne, han var under tukt.

Men for hende hadde den friske, troskyldige fortroligheten, den sky smaagutømheten betyd mer, end hun visste. —

Da hændte det i slutten av april, at Sverre blev heftig syk. I fire dager pleiet hun ham. Gutten hadde høi feber — og i feberen skjøv han væk alle hænder uten hendes. «Eli,» ørsket han, «Eli skal gjøre det . . .» Han var sær og vanskelig og smaagraat for ingenting. Men Eli kunde nynne ham til ro.

Roar kom og tok temperatur og puls, med urolige nyver mellem brynene.

«Gaa ikke fra mig,» sa gutten.

«Jeg maa gaa, men Eli blir hos dig,» svarte faren. Da lukket Sverre øinene og smilte. «Han elsker dig, Eli,» hvisket Roar. Og hun rødmet som en ungpike.

Natten til femte døgnet vaaket hun hos ham. Da hadde Roar konstatert lungebetændelse. Næste dag steg feberen og aandedrættet blev kort og uregelmæssig.

Om kvelden vilde Roar snakke med hende — Ingrid fik sitte ved sengen saalænge.

Det manden hadde at si, var vanskelig — han drev nogen slag over gulvet i stuen, før han kom sig til. Han syntes gutten var daarlig.

«Ja,» sa Eli. «Han er daarligere.»

«Det vilde vel være riktig at telegrafere til Oslo, Eli?»160

«Skal hun komme hit?»

«Jeg synes ikke, vi har ret at nekte hende det, vil hun, Eli.» —

Fru Anna Liegaard kom den dagen, de ventet krisen.

Fra kjøkkenvinduet saa Eli hende og Ingrid gaa frem til indgangen paa huset. Den høié, sværlem-mete dame hadde et mørkt slør for ansiktet. I haanden bar hun en liten kurv, fyldt med blaaveis.

Straks efter hadde Eli yttertøiet paa sig — ned baktrappen kom hun sig ut paa gaten.

Hun skulde faa ligge hos overlæge Prysers om natten — næste morgen skulde Roar telefonere til hende. Med nattøiet i en liten pakke under armen hastet hun op den bakkete veien. Men det var længe til kvelden. — Hun gik forbi sykhuset — op i heien. Hun vilde drive om ute en stund først. Den stunden blev til mange timer.

Det var sen vaar det aaret, blaasendes og kaldt. Hun kunde ikke sitte mer end øiebliksvis — videre og videre gik hun, kom ind paa skogstier, enda hardfrosne i skyggen. Kom op paa koller, der vinden bruste i furutoppene.

Nu sat de alle tre ved Sverres seng . . .

Nu spiste vel Ingrid og moren . . .

Nu hvilte kanske Anria Liegaard paa sofaen i stuen . . . Laa og saa sig om, flyttet blikket fra ting til ting; hendes ting; sybordet — dragkisten — speilet...

Elis bryst blev saa trangt. Nu blev aldrig hjem-161

met mer det, det hadde været ... En storlemmet, mørkklæd kvinde vilde spøke derinde . . . Møblene vilde hviske: hun har set oss, hun har rørt os . . .

Eller kanske laa hun med hodet i puten og graat, moren . . .

Eli husket en historie, Roar engang hadde fortalt hende. Den trængte sig op i sindet, hun kunde ikke værge sig mot den.

. . . For at faa kamelen frem den lange vei gjennem ørkenen hadde driveren med sig huden av den nyfødte kamelkalven i skreppen. Naar kamelen stanset og ikke længer brydde sig om slag og stik, men bare stod og snudde hodet dit, den mil og mil tilbake hadde født, da tok driveren frem huden av ungen og lot moren lukte paa den. Og da først fik han dyret til at gaa videre........

Eli tok ikke veien til Prysers i skumringen. Hun snek sig hjem. Vaat og iskold paa føttene, skjælv og forkommen listet hun sig op trappen og laaste sig fra gangen ind i sit eget lille værelse.

Det var tyst derinde. Ingen lyd fra soveværelset ved siden av.

Næsten uten at røre sig slåp hun klærne av sig og krøp op i sofaen — tullet sig ind i aaklædet, som dækket den.

Slik blev hun liggende natten igjennem, urørlig og lysvaaken. —

Ut paa morgensiden hørte hun Roars skridt i soveværelset. Sakte pikket hun paa væggen; pikket paany, da han ikke straks kom.162

«Men Eli!» Hvit og forvaaket lukket han døren til ventværelset bak sig.

«Laas døren! Jeg er ikke her. Jeg er hos Pryser. Hvordan er det med Sverre?»

«Krisen er over, Eli!» Hele det urakete ansiktet bibret — «Temperaturen er faldt. Han greier det.»

«Naar reiser hun?»

«Hun gaar over til Sturlands nu. Jeg har bestilt bil. Hun skal kjøre til Oslo klokken ti.»

Han knælte indved d°n låve sofaen og gjemte ansiktet i aaklæet. Eli la hændene sammen om hodet hans.

«Har det været fryktelig, Roar?»

«Ja —» svarte det nede i teppet.

Hun reiste sig overende, bøiet sig frem saa brystet dækket hendes egne hænder.

«Fryktelig for mig ogsaa,» hvisket hun.

Han skuvet sig opover og la sig ved siden av hende oppaa teppet. — Litt efter snakket han, med det ru kindet tæt ind til hendes.

«Først gjorde det mig ingenting — jeg tænkte bare paa gutten. Vi prøvde det siste — vi pakket ham i vaate omslag. Ingrid er flink — hun er fort og nøi-aktig. Jeg tror det berget ham, Eli . . . Da var klokken elve. Da han sovnet, gik jeg ind i stuen. Hun kom efter mig.»

Det rykket i Eli.

«Nei, hun sa ikke noget. Hun gik bare omkring derinde. Og da — da syntes jeg med ett, forbandelsen var dér igjen — da syntes jeg, at hun og jeg — at det var hun og jeg som før , . . Alt det andre163

hadde bare været en drøm — Og da sprang jeg ind i kontoret og tok telefonen til Prysers og spurte efter dig og da — da var du enda ikke kommet til Prysers — aa Eli!»

Han slog armene om hende og knuget hende ind til sig.

«Bli her,» hvisket hun.

Øinene møttes, blev ved at se. Sted og rum var ikke længer, dypt inde fra der ord aldrig naar ned steg det fra sindets stumme kilde, strømmet fra blik i blik. Tidløse sekunder — han og hun, bundet til ett av en kraft, stærkere end liv og død. —

Langt borte ropte nogen. Ropte nærmere nu . . .

«Far! Naa gaar mor!»

«Far!»

Ute i venteværelset:

«Far!»

Og det tok i laasen til Elis stængte rum.

«Han er gaat sin vei, mor!»

Svaret kunde de ikke høre.

Men om en stund lød skridt nedover trappen — Ingrids lette, den andres langsomme og tunge.

«Er du her, Roar?»

Han lettet sig op — al farve vek fra Elis læber, hvite og fortrukne gled de over tændene — sanseløs laa hun i armen hans.

Sverre kom sig langsomt. En ny liten gut, blek under fregnene, sat hos Eli i solen ved det store stue-164

vinduet og fik perler av sved paa panden, naar en time eller to var gaat. Saa kom han overende paa sofaen, mens Eli læste høit for ham om friske gutter, som drog tiiskogs og var indianere.

Enda hændte det, han drog sig litt unda, naar hun rørte ved ham. Men øinene under den rødlige haarfrynsen søkte hendes som før. Og paa komoden inde paa hybelen laa brev fra Oslo uaapnet dag efter dag.

Midt i mai kunde gutten begynde at færdes ute med kameratene igjen, slaa paa stikka i solvæggen og rusle langs sjøen, med trøien godt knappet over brystet.

I disse korte, lyse vaarukene kom livet i leie igjen for Eli; som leire og aur lægger sig paa elvebunden efter flommen, slik sank det vonde paanyt ned under tankene. Hun fik farve i kindene sammen med smaagutten, alt, hun hadde været igjennem var bare nye tvinn paa traaden, som spandt hendes og Roars liv til ett — aldrig hadde de tyd sig til hverandre som nu — efter de timene, hun maatte rømme hjemmet.

Den dagen, Sverre hadde været ute for første gang, fik Eli slikt overskud av glæde utpaa kvelden, at hun veltet hele kortlaget oppe hos overlæge Pry-sers og narret allesammen til at danse paa det store, deilige salsgulvet. Om det saa var de to gamle kallene skriveren og værten, saa maatte de avsted med konene sine i en gammeldags vals, Eli selv spilte op for dem paa pianoet.

Og da Roar og hun atter gik veien mot byen i den165

lyse mainatten, da gjorde hun bod for de forrige ankene sine, og blaaste alle dumme vintertanker en lang marsj: det gik jamen an at ha det muntert og godt sammen med disse menneskene, ogsaa!

Roar tok omkring hende og boide hende bakover, saa hun bare saa stjernene, de smaa, bleke stjernene, som glitret hele himmelhvælvet over.yJ osten nordfra kom til byen hver dag ved middags-tid. Eli brukte staa i vinduet og se budet med guldtressen om skjærmluen nærme sig langs husrekken. Det slang jo sommetider et venindebrev fra Oslo, et kort fra Tore, en epistel fra Nils ... Og avisene var sikre. Altid hadde hun en liten god stund, naar hun bladet dem gjennem før hun og Roar læste dem for alvor efter middagen; da var hun i Oslo igjen nogen minutter — i teater, i konsertsal og paa utstillinger. Og hvem hadde forlovet sig, og var nogen død siden igaar?

Ingrid møtte ofte budet foran husdøren i denne tid og tok familiens post med sig op; siden første mai gik hun og lærte stivning og strykning om formiddagen, noget hun selv hadde fundet paa. For det var dyrt at sende stivetøiet bort, og i Oslo brukte de smoking paa alle premierer i teatrene, de som var teaterkritikere. Hun visste det nok . . .

Dagen før 17de mai sat Eli og sydde trefarvete sløifer til hele familien, da datteren kom ind med posten. Paa Ingrids ansikt saa hun straks, der var kort eller brev fra Tore . . .167

Der var ikke mer end det ene brevet, heller; og det var uvanlig tykt. Eli la det til side og ståk pekefingeren ind i det brune omslaget, som holdt avisene sammen.

«Brevet er fra Tore,» sa Ingrid — «Læs det da vel, Eli.» Hun satte sig paa stolen midt imot hende, drog den nærmere.

Og Eli tok konvolutten; den var saa høitidelig, av fint, tykt papir. Hun fik den ikke op straks.

«Her,» sa Ingrid og rakte hende papirkniven.

Det laa to tætskrevne ark indi den. Og — og et . . .

«Ingrid, spring ind og sæt op vinduet i kontoret, jeg har glemt det,» sa hun. Straks datteren snudde ryggen til, nappet hun til sig det, hun hadde skimtet mellem arkene — et lite amatørbilled — fotografi av en ung leende pike . . . Fort ståk hun det ned i kjolens halsaapning. Saa bøiet hun sig og læste.

Ingrid kom og tok pias igjen — slutskuldret stirret hun paa stedmorens ansikt, hvor rødmen steg og blev dypere.

«Hvad er det han skriver, Eli?»

Nede mot kindens runding skalv Elis øiehaar; men læbene aapnet sig ikke.

«Kanske han har forlovet sig?»

Saa nær sat Ingrid, at aandedrættet, som fulgte ordene, naadde Elis sænkete pande — tonen, den skulde-være freidige tonen, jagde alt blodet mot hjertet, hun blev hvit like til læbene, da hun løftet hodet og prøvde møte Ingrids blik.

«Er det sandt? Har han?»168

Saa blaffet et slags smil over Elis drag, hun slengte brevarkene bort over bordet og fik op stemmen:

«Ja vil du tro, at Tore har gaat bort og tror, han har fundet en —»

Længer kom hun ikke — Ingrid hadde reist sig — hun kastet sig over Tores brev, la sig flat over det, tok det med hele kroppen.

«Nei, Ingrid!» Eli styrtet mot hende — «Du rører det ikke!»

Men da hadde Ingrid brevet i forvar — paa samme sted der Eli selv i dette øieblik paa sin krop følte den skarpe kant av et lite fotografi. Lik en streng sprat datteren bakover, unda Elis arm, smat utenom nærmeste stol, naadde sin egen dør — i samme øieblik, Elis skulder tørnet mot den, blev den stængt indefra.

«Ingrid!» Eli slog mot døren med hændene — «Du gjør det ikke! Du læser ikke en andens brev! Du gjør dig ikke til usling, Ingrid! Det er Tores hemmelighet!» ropte hun, fra sig.

Ingen lyd derinde.

Da brast Eli Liegaard i styrløs graat — sank bent ned, der hun stod, hulket hjelpeløs og avmæktig med ansiktet gjemt i hændene.

Slik fandt manden hende, da han nogen minutter senere kom ind i stuen. —

Paa farens bud aapnet Ingrid døren til sit rum.

Sammen kom han og Eli over tærskelen — faren litt foran; han holdt Eli i haanden. Saa stanset han og lukket døren bak dem.169

Ingrid hadde sat sig paa den låve sofaen igjen. Ved siden av hende laa de to beskrevne arkene. De tynde, hvitblaa hændene holdt hun korsvis i fanget, hun stirret bent ut for sig med slukte øine.

Vreden sank væk fra Roar — aldrig hadde han set saa gammelt et ungt ansikt.

«Hvad er det, du har gjort, Ingrid?» spurte han lavt — enda dirret røsten av sjokket, han hadde faat, da han fandt Eli derinde paa gulvet.

Datteren svarte ikke. Det hvitnet bare mer til om de sammenpressete læbene.

Han bøiet sig, tok papirene og rakte dem til Eli. Med en liten hikst la hun hændene omkring dem.

«Hvordan kan du finde paa at stjæle Elis brev?»

Det rykket til i Ingrid — hun saa op paa faren, et glimt av et øiekast.

«Jeg stjæler ikke. Jeg tok det saa hun saa det.»

Roar Liegaard blev mørkerød.

«Du tok det med vold. Et brev, som ikke er dit.»

Eli hadde sat sig — hun heldte hodet mot væggen.

«Det staar om mig i det! Jeg visste, det stod noget om mig!» Med ett skrek Ingrid til i diskant: «Læs det, far! Læs det, skal du faa se, hvad hun har gjort!»

Faren grep hende i skuldren og ristet hende —

«Men er du fra vettet, unge! Hvad skiller det os, hvad der staar i Elis brever?» Han støtte til hende, da han slåp hende, saa hun tumlet ned mot madrassen.170

«Tore har aldrig skrevet noget stygt om dig, Ingrid, aldrig! Det vet jeg, enda jeg ikke har læst mer end de første sidene,» sa Eli.

Nu stod Ingrid fremme paa gulvet, hændene knyttet sig paa hende.

«Læ—læs det selv!» stotret hun — «Læs det dul Det staar paa slu—slutten!»

Og hun snudde sig mot faren, hun svaiet litt, hun rørte armene, som vilde hun kaste sig ind til ham; saa klemte hun munden sammen i desperat vilje, for forbi ham og Eli, kastet sig mot døren og fik den op. De kunde høre hende springe gjennem rummene derutenfor.

Uvilkaarlig dækket Roar øinene med haanden.

Eli hadde tat frem Tores brev. Hun snudde siste ark, læste de siste linjene. Der stod:

«... Og vil du ikke tro, det er alvor denne gangen, saa kan jeg eksempelvis anføre, at den første formiddag i stuen din, fru Liegaard, da du saa snedig opfordret mig til å flirte litt med din steddatter, da satt jeg og lekte mig neri bukselommen med Gudruns fotografi og hadde saa smaatt tænkt paa en større fremvisning. Det er snart tolv

maaneder siden, om du behager å regne efter. Selvfølgelig bare en spæd begyndelse, dengang — men nu er det alvor, Eli.»

«Den tosken!» Eli snakket til brevet — røsten hendes var fast og klar igjen. «Vil binde sig, to og tyve aar gammel!»171

Saa mærket hun, hun hadde faat hjerteklap; den øket... Hun saa op paa Roar, blev usikker i blikket —

«Tore skriver, han har forlovet sig, Roar. Du kan læse brevet hans.»

Manden hadde staat og tvinnet barten og set i gulvet. Han tok papirene, Eli rakte ham; han gjorde som hun, snudde arkene, læste de siste linjene. Saa saa han kvast op.

t Gjorde du det, Eli? Bad du ham gjøre kur til Ingrid?»

Hun nikket.

Da kastet han arkene fra sig, gik til vinduet.

«Hør paa mig, Roar! Kunde jeg vel tænke Ingrid vilde ta det for alvor? Jeg undte hende litt moro — her hun gik og sturte bestandig. Jeg vet da de unge nu for tiden tar det letvint! Jeg kunde da ikke tænke mig — Roar!»

«De unge tar det ikke saa letvint, som vi gamle tror. Ingrid er ikke som ungpiker flest heller —» kom det, kjøvd, borte fra vinduet.

«Nei. Og netop derfor!»

Eli maatte ta sig til hjertet — det vilde ut. «Ingrid har ingen skikkelige kavalerer hat, hun! Saa var det paatide hun fik en, syntes jeg. En — en liten sommerflirt!»

Men røsten sank og sank paa hende, blev knapt hørlig —

«Det var galt av mig, Roar — jeg har skjønt det — siden.»

«Ja, det var galt, Eli. Og du hadde ikke gjort det, hadde hun været din egen.»172

Eli aapnet læbene — vilde si imot. Men det kom ikke lyd. Egen — hun prøvde lodde ordet, fandt ikke bund . . .

«Jeg har fortalt hende, Tore er en rundbrænder —» sa hun heftig — rettet sig, ranket sig, vilde ha hjertet til at stilne. «Hun kunde latt være at ta brevet, Roar! Saa hadde hun været spart!»

«Hun har været fra sig —» han snudde sig ind mot værelset, pande og kind var grimet. «Hun har elsket — saa ung hun er. Da tar en ikke hensyn. Det vet vi jo, Eli.»

Hun kroket sig ned mot sit eget fang.

«Hvad skal vi gjøre, for at gjøre det godt igjen, Roar? Aa, hvad skal vi gjøre?»

«Jeg er ræd, vi ingenting kan gjøre.»

«La hende i fred,» sa han, litt efter.

Og han gik bort og la Elis hode ind mot sig, dækket det med haanden. Det kjendtes, som gik han sund — han vilde være hos hustruen — men han vilde været hos datteren ogsaa, være der Ingrid hadde gjemt sig med de bitre taarene sine. —

Den dagen, dette hændte, gik Ingrid Liegaard til Sturlands. Hun blev der i to døgn, — venskapet med Beate kom i orden igjen.

Det slåp ikke frem ord fra hende om det, som var hændt. Faamælt og stille sat hun i stuen hos Sturlands og heklet; inde paa soveværelset snakket hun med i Beates snak. Men naar veninden sov,173

sat hun sig op i sengen og stirret paa rullegardinet, laareløs og tom. Hun fik ikke til at tænke — dypt inde fra skjøt det op som bobler fra noget, som ikke kunde puste, de brast og brast etsteds i brystet; viljeløs sat hun og

rugget. Men navnet, hun i snart et aar hadde gaat og hvisket, vilde ikke tystne; munden formet sig over det: «Tore — Tore . . .»

Doktor Liegaard hentet selv datteren hos Stur-lands den tredje dagen ved middagstider. Det var ingen let gang for ham. Første døgnet hadde han latt hende i ro — fru Sturland hadde telefonert og spurt, om Ingrid fik bli hos Beate. Andre dagen hadde han snakket med hende selv i telefonen. Ingrid hadde svart med enstavelsesord paa alt, han spurte. Hjem vilde hun ikke. Men da Sverre lørdag formiddag kom fra skolen og fortalte, guttene sa, Ingrid var rømt hjemmenifra, da gik han avsted og fik hende med sig. Han skulde ikke ha ny snak og skandale her i byen . . .

Og dagene gik taalelig godt efter hjemkomsten — bedre end han hadde vaaget haabe. Som for længe siden, som i de to aarene, de var alene her i leiligheten, han og barnene, mærket han datterens omtanke paa mange vis; det kom friskt trækpapir i holderen paa skrivebordet, en kveld laa seks ny-strøkne snipper paa komoden hans — det første resultat av Ingrids nye færdighet. En saar ømhet bredde sig i ham — den vesle jentungen gik der og læget sig med at gjøre smaa kjærlighetsgjerninger mot far sin.

«Det gaar nogenlunde med dig og hende ogsaa,

12 — Prisopgaven.174

Eli?» spurte han ængstelig, naar konen og han var alene.

«Ja — vi er jo voksne mennesker begge to, Roar,» svarte Eli.

Saa slog han fra sig angsten for forholdet de to imellem; sent og tidlig, i alle fristunder, praksisen gav, stod han i med arbeidet paa prisopgaven nu. Litt efter litt helet vel saaret mellem de to smaa kvindene hans — tiden vilde greie det. —

Men inde i stuen gik to stængte sind ved siden av hverandre.

For Eli kjendte det, som orket hun ikke ta op en kamp efter striden, hun siden jul hadde stridt for at vinde Sverre over til sig igjen. Orker ikke enda — sa hun til sig selv. Hun snakket ikke til steddatteren utenfor det fælles smaaarbeide, de hadde i huset.

Ingrid var den av de to som syntes at greie forholdet lettest; rolig og behersket snakket hun til stedmoren, bare einene talte sit eget sprog. Hun nævnte til og med sommetider Tore Toftes navn — ja en dag, de ved middagsbordet snakket om et bryllup i byen, spurte hun likesælt:

«Naar skal Tore gifte sig da?»

Eli hadde prøvd at le det bort — først maatte vel gutten faa sig eksamen!

«Det trængs vel ikke,» sa Ingrid, «hun er jo datter til en rik skibsreder.»

Det hadde hun faat greie paa — det og meget andet. Annik hadde svart paa alle spørsmaalene, hun sendte i brev til Oslo. —175

En knap uke efter katastrofen møtte Ingrid Adolf Andersen for første gang. Beate Sturland hadde været mellemmand — de møttes som før oppe ved den store eken.

Bakerens Adolf var den samme — stædig og tro hadde han ventet sin tid ut. Men Ingrid Liegaard var ikke længer den samme. Villig lot hun sig kysse — med lukkete øine lot hun det ske.Det tegnet til at bli en vaat sommer. Skutene langs bryggen fik knapt tid til tørk paa seilene mellem bygene — over hele torvet blinket smaa vas-pytter mot de sparsomme solstreifene; blomster sprang ut i væte og visnet i væte; fra takrennene diplet og dryppet det døgnet rundt — Eli laa vaa-ken og lyttet paa lyden til hun maatte putte bomuld i ørene.

En av de siste dagene i juni kom Per uventet paa et fjorten dages besøk. Han sat inde paa kontoret hos Roar, da Eli kom fra en tur i byen — flyktig, hjemmevant nu, hilste han paa hende og fortsatte samtalen med faren.

Og atter holdt en liten familie paa fire kompakt sammen.

En av de første godværsdagene tok barnene avsted med faren paa sykebesøk i motorbaat — Eli og den unge hushjelpen blev alene i leiligheten.

Det var nok at gjøre i huset — en kurv med rabarbra stod paa kjøkkenbænken, stilkene skulde renses og skjæres og lægges paa glas. Eli tok dem med sig ind i spisestuen og satte dem fra sig paa177

bordet. Men hun blev staaende uvirksom med haanden paa kurvens hank . . .

Hun hadde kjendt sig mat og uvel de siste dagene. Graaten sat lik et faldefærdig løv bak panden

— taarene kom ikke, for hun tviholdt paa dem; men de truet og vilde frem for ingenting . . . Hun blev saa træt av at stræve med dem.

Hun gav kurven en liten, utaalmodig skub. Kunde Roar for han hadde barn, han elsket? Det skulde bare mangle han ikke elsket sine egne barn! Og han hadde det travelt — det øket med patienter nu, to av de andre lægene hadde tat sig ferie — det var vel bare godt! Og det videnskapelige arbeidet hans nærmet sig slutten — det var vel det beste av alt! Hadde hun ikke været litt alene før i livet ogsaa

— og heller likt det?

Resolut tok hun kurven og bar den ut i kjøkkenet igjen.

«Jeg kommer tilbake om en liten stund, Alette,» sa hun. «Jeg gaar bort og ser paa maleriutstillingen.» —

Det var første gang siden hun blev gift det blev stillet ut malerier i byen. Det var en samling billeder av unge kunstnere — de hang paa langvæggen i et lokale, som ellers bruktes til foredrag og møter.

Salen var tom, da hun kom — det var tidlig paa dagen. Langsomt flyttet hun sig fra lærret til lær-ret. Og i stilheten herinde, hvor lyden av hendes egne skridt var det eneste hørlige, følte hun sig litt efter litt ringet ind av noget levende. Nogen av de unge malerne kjendte hun personlig — næsten alles178

arbeide hadde hun fulgt op gjennem aarene. Men der var et par nye ogsaa — nysgjerrig bøiet hun sig indtil billedene, gik tilbake fra dem og nærmere igjen — smilte sommetider, i forundring. Saa stanset hun foran væggens største lærret, et strandbilled

— luften i det var saa fin, farven saa klar og dristig. Da hun fik tak i signaturen, blev hun het i kindene: billedet var av Kata! Kata Sommer — navnet stod der tydelig i flotte, faste strøk. Dette stærke, modne billed hadde Kata gjort! Eli fik hjerteklap.

Og gang paa gang vendte hun tilbake til det — Katas hænder og ansikt levde sig frem av det — og hendes energi . . . hendes vilje, som hadde drevet talentet frem til et billed som dette! Med fingeren strøk Eli varlig langs den gule strandlinjen

— det var næsten som at gi Kata selv et kjærtegn... Hvor var hun nu? Hvad arbeidet hun med nu? Fri som en maake seilte hun vel gjennem livet — med palet og pensel . . .

Fordrømt og borte i øinene gik hun hjemover i solskinnet. Da hun kom ind i sin egen stue, kløv hun op i sofaen — stod i sofaen liksom Annik hadde gjort, og betraktet raderinger og træsnit. Nu mind-tes hun saa tydelig, hvordan hvert enkelt var blit til. Mindtes taarene, hun hadde graat ogsaa, naar hun ikke lyktes. Strie, gode taarer, syntes hun.

Familien kom hjem, og de sat alle samlet om middagsbordet. Men gjennem Eli drev det som byger av navnløs uro — tankene flakket og for — bare halvveis hørte hun samtalen omkring sig. Hun løftet hodet og saa op paa rummets nakne vægger.179

«Herinde er det godt lys,» sa hun pludselig. «Her vilde et solbilled faa alt, det trængte.»

Alle saa op, som hun.

Per sa:

«Væggene er fine, som de er, de. Slike ophængte firkanter i alleslags rammer — som forresten altid hænger skakt — forstyrrer bare likevekten i et rum.»

Roar lo.

«Ja du vet at faa sagt det, gut!»

Da tok sønnen stærkere i:

«Rum skal være linjer og slette fiater. Væggene selv kan til nød dekoreres. Mange billeder paa en væg virker som sildesalat.»

«Du bryr dig ikke om kunst?» Eli saa ned paa sin tallerken.

«Kunst er til ingenting — naar den ikke staar i en saks eller idés tjeneste da,» svarte gutten.

«Kunst er brod, den» — Elis læber skalv.

«Somoftest kake» — svarte Per, et lite, nervøst smilgjep drog mundviken hans dypere ned.

Roar krøllet servietten sammen i haanden og la den fra sig paa duken — han saa over paa sønnen, for han sa noget. Nu hadde de netop hat slike gode timer sammen — Per hadde været som en unge, fuld av paahit og harmlos moro . . . Men ikke før kom han i stue med Eli, saa blev han som forgjort.

«Du mener ikke hvad du sier, gut! Ingen var saa gla som du, da vi vandt det store sjøstykket paa utlodningen.»

«Nei, for jeg vilde tilsjøs dengangen! Jeg som180

alle de andre. Det var nyttig for mig! Hvor er det forresten — har du solgt det?»

«Det staar paa loftet,» sa Eli. «Det er et daarlig billed.»

«Saa?» Per saa over paa faren. «Du likte det da engang?»

«Jeg har set og lært en del siden da, Per,» svarte Roar.

«Nei naa faar du gi dig, far!» Per brast i latter — «Husker du dengangen, vi lurte dig hos Albrecht og satte det nye billedet, han hadde kjøpt, op ned? Du stod noksaa ærbødig du og syntes, det var all right! For maleri har du aldrig skjønt dig paa!»

«Ja husker du det, far!» Ingrid stemte i brorens latter. «Gid saa flau du blev!»

«Ja fan —» Roar reiste sig fra bordet — «Jeg var grøn dengangen! Og det var vel en ung smører!»

«Det var av Munch,» sa Per tørt.

Eli hadde reist sig, hun ogsaa — hun støttet sig mot bordet:

«Det er det beste bevis for at god kunst er god, selv om den staar paa hodet!» Hun prøvde le.

«Og du er uforskammet, om du staar aldrig saa meget paa bena!» Roar maalte sønnen — i dette øieblik kunde han rundjult ham.

«Nei far — jeg er bare litt desorientert enda! Tak for maten, Eli.» Han bukket let, med den ene haanden i bukselommen. —

Næste dag skrev Eli til Oslo efter nye kulstifter og blyanter.181

Da de var kommet, gik hun ind paa kontoret til manden.

«Jeg vil op til Reistad og be om at faa tegne fru Helvig, Roar,» sa hun — «Jeg har hat lyst længe. Og hvorfor skulde jeg ikke prøve?»

Næsten fortomlet saa han paa hende — hun vilde begynde at tegne igjen?

Eli gav ham et fort øiekast, fra siden.

«For et aar siden var det du, som maste om jeg skulde tegne. Da var det du som var ræd, jeg skulde komme ut av tur.»

«Ja naturligvis, Eli! Men du har ikke rørt blyantene, siden vi kom hjem — jeg trodde . . .»

«Da faar du tro om igjen, Roar!» Hun gik og lukket døren stilt bak sig.

Men paa veien ut til Reistad gik hun og svarte ham, saa hun maatte stanse og hente pust.

Han hadde ikke trod nogenting! For han hadde ikke skjænket raderingen hendes en tanke, ikke nævnt den med et ord, enda billedene paa væggene hver dag mindet ham! Han syntes det var det rimeligste i verden, han, at hun vasket vinduer og stoppet strømper og laget mat — saan en masse mat, aldrig hadde hun visst, folk kunde spise saa meget paa én gang! Aldrig ante han alt, hun savnet — og aldrig skulde han faa vite det heller, kunde han ikke finde paa det av sig selv!

Paa Reistad tok fru Helvig imot hende som hun altid hadde'gjort de gangene, hun hadde været der-ute det siste aaret — mildt og hjertelig. Men hun reiste sig ikke fra stolen.182

«Nu vil ikke benene mine mer,» sa hun, «nu har det ringt første gang!»

Eli sat hos hende, fik saft og vand for tørsten — det hadde været en lang og varm marsj i solsteken. Og da fru Helvig hadde fortalt færdig om dette tilfældet, hun hadde faat i knærne, bar Eli frem sit erend: Om hun kunde faa lage en tegning av fru Helvigs hode?

Den gamle damen sa ikke nei. Hun sa ingenting — hun lot bare blikket hvile paa Elis rødflammete ansikt, til den unge kone slog ned øinene. Saa sa hun stilt:

«Vi kan vel sitte, som vi sitter? Og vi kan vel snakke litt for om De tegner?» —

Seks formiddager i rad arbeidet Eli i hjørnestuen paa Reistad. Hun slåp at gaa den lange veien, kusk og kjøredoning ventet foran apoteker gaarden hver morgen klokken elve. — Med stramme, lukkete læber kjæmpet hun med streken, strøk ut og tok fat igjen — hun var kommet langt ut av øvelse . . . Paa fru Helvigs spørsmaal svarte hun; men det blev mest den gamle, som holdt en enetale gaaende.

Hun fortalte meget om livet paa gaarden i gamle dager, om den store husholdningen og al selskapeligheten. Men hun kom ind paa sit forhold til stedbarnene ogsaa.

«Jeg gjorde den feilen, at jeg beilet til Helvigs barn, jeg, og det var et stort mistak. Jeg var saa ræd for ikke at være bekvem — jeg gav efter, jeg tore ikke ta pias. Og da jeg skjønte, det var daar-skap, da var det blit forsent, da vyrdet de mig ikke183

mer. Nei en ret mor, hun turer frem med sit, hun, jeg husker vel min egen mor! Hun slaas med ungene, sætter de sig op, hun tukter dem frem i sit eget billed, somme gjør det med kjærlighet og somme med haardere sind — de trænger ikke være ræd for at miste, de! Men kanske hadde det gaat like ens, om jeg hadde gjort mig haard — naar en ikke har blodet isammens. Nederlag fik jeg. Men nederlagene er som det visne løvet, de — av den muld skal vi gro!»

«Ja,» hvisket Eli. Hun løftet hodet og betraktet de to klare øinene, som saa længer end synet rak. Paa blokken gik hun utenom dem — utenom, til alt det andre var tegnet ind: de blide, smaa rynkene om munden, det næsten usynlige net over kindens myke linjer, over en hud, skjær som et rosenblads.

«Øinene blir det vanskeligste» — sa hun en morgen.

«Jeg kan jo lukke dem, barn — det skal jeg likevel gjøre snart en dag.»

«Ikke si det, fru Helvig!» Eli rakte en haand ut mot hende. «*

«Aa jo da!» Hun klappet de smale, sværtete fingrene — «Tiden er inde, min ven. Det har Vorherre og jeg talt ut om. Han sier ikke imot! Jeg har elsket livet, jeg — og nu synes jeg, jeg elsket det mest, da det for strengest frem mot mig. Det var godt at graate — det var godt at rømme ut og graate av et fuldt hjerte, du. Den dagen kommer,

da smerten ogsaa er utslitt — den dagen, hjertet tier.184

Den onde, mørke dag . . . Den vil ikke Charlotte Helvig leve, ser du — og det kræver Han ikke av mig. Vi skal ikke klænge os paa livet, vi skal ikke hænge som et blylod paa de andre og sinke dem — nei, nei!»

Hun lo litt.

«Jeg har en gammel kjærring borte i stuen, hun klager og syter og har det ret saa inderlig gjenstridig. De maa snu paa hende nat og dag, stelle hende og mate hende. Men mediciner vil hun ha — ja Liegaard vet det, ven min. Styrkedraaper og piller, saa hun kan leve. Nei, draaper til døden, det er det, vi skal be om, barn. Vi skal gaa karske som vi kom, mens sindet enda kan synge en liten lovsang, du.»

Eli hadde begyndt paa fru Helvigs øine — alt i ett saa hun op mot dem; men slik steg lyset derindefra i dem nu, at hun la ned blyanten.

«Jeg faar dem aldrig til,» mumlet hun.

«Vent med dem,» sa den gamle, «kanske husker du dem best, naar de er lukket.»

Det hændte, et par halvstore gutter kom rusende ind i værelset, mens Eli arbeidet. Det var konsul Helvigs barnebarn. En frisk lukt av høi og stald fulgte dem. Intressert saa de paa tegningen en liten stund og hadde et ord med i laget.

«Hu' ser ut som et landkart i ansiktet,» sa den ene.

Og den andre satte et par kvasse smaagutøine paa den gamle.

«Du er penere paa billedet, bestemor, mye!» sa han avgjort.185

Fru Helvig smaalo hele tiden, mens barnene var inde. «Dere har saan fin parfyme,» sa hun, «hils fra mig!»

Men straks de var sprunget sin vei, skygget ansiktet til i vemod.

«Mødrene deres skal ha hver sin villa ute paa det beste jordet vort,» sa hun. «Guttene venter svært. Den straffen skal jeg ha for at jeg tydde mig til jordene vore, naar det blev for vanskelig for mig her i huset. Jeg gik unda, jeg. Det dur ikke, ser du.»

Eli blev rod. Og den siste dagen paa Reistad fortalte hun fru Helvig, hun trodde, hun skulde faa et lite barn selv. Med bøiet hode sa hun det — det kjendtes som snakket hun for første gang til det, hun bar under hjertet ogsaa.

Fru Helvig sa ikke noget av det, Eli ventet. Hun spurte lavt:

«Hvad sier Liegaard?»

«Han vet det ikke enda — jeg vil vente, til Per er reist. Men han blir glad.»

«Da er alt godt!» Den gamle bøiet sig frem og la de kjølige hænder om Elis hete kinder — «Da faar blyanten hvile!»

Natten efter Per var drad nordover kom Roar Liegaard hjem fra et sykebesøk ved firetiden.

Eli sov. Han blev staaende litt ved sengen hendes og se paa hende. Hun var blit magrere i ansiktet, den vesle blaa aaren under venstre øie sjmte sig saa tydelig . . . Hun sov fast, løst av spændingen under Pers besøk — han visste det. De var nok blit186

dus, hun og sønnen — men det var alt, han hadde naad i sit arbeide for at jevne det ut de to imellem. Likevel dulmet det at vite, Eli forstod gutten. Per var streng som alle unge, men streng mot sig selv ogsaa. Det fik bli livet selv, som myknet ham.

Roar var saa træt, der han stod, at han med ett ravet litt og kom bort i sengen. Da slog Eli øinene op — rakte de bare armene imot ham og tok mot hans kys, halvt i søvne.

Og pludselig, utenfra syntes han, kom en flyve-tanke, slog ned i sindet og blev i næste nu beslutning.

«Vil du reise med mig vestover en tur, Eli — en fjorten dagers tur? Du og jeg? Jeg slutter nu — jeg sender avhandlingen som den er! Jeg er forbandet sliten. Naa tar vi os ferie!»

Hun gnidde øinene.

«Hva' er det, du sier, Roar?»

«Du vet, jeg har lovt dig det, Eli!»

«Men kan du holde det, da?» Hun lo. «Pengene da, Roar!»

«Det er ikke nogen dyr reise.»

Hun rettet sig op, hele det lyse ansiktet dirret, en liten sky av rødme blev splittet av smil.

«Skal vi tre reise en tur, Roar.»

«Tre?»

Hun nikket.

«Du og jeg ogsaa en liten, liten blindpassager!» hvisket hun indi armen hans.

To uker bodde de paa et gammelt nedlagt skyss-skifte i bygden vesterpaa — en tid utenfor tiden,187

kringsat av høie fjeld, gjemt i bjerkeløv og elvesus — to blaa uker.

Hver morgen vaagnet de til samme syn — fjeldrækken paa andre siden dalen, saa nær med sine skyggedyp at Eli syntes, hun bare trængte række ut hændene for at fylde dem med svale, sommermilde blaaner.

Og dagen fulgte morgnen — Roar fandt igjen smaa, glemte stier i berglændet, smaa kjendte høler i elven, steder, han hadde lekt som gut; hasselkjær og heller, der gjeiten søkte ind under mot uvær. Barndomsminder kom seilende til ham, han gik og vævde Eli til ett med dem — somme nævnte han, andre spandt bare sit net omkring hende fra solieken under løvet og sølvblinket i bækken. Aa de snakket ikke bladartikler nu, de snakket ikke politik og literatur — det kom ingen aviser til elven, det laa ikke syke folk med saar og svulster under buskene, det stod ingen «kurver» paa orens blanke blad. Men trosten hadde unger, klungerrosen satte frukt og blaabærriset bød dem paa maaltid i liene.

Det var saa meget, Eli ikke visste — da spurte hun. Smaafugl og urter, hoie fjeldtopper og ørsmaa kryp hadde navn — Roar kunde dem, han. «Prik,» sa hun til barnet bakom hjerteslaget, «Prik, idag har vi set en skolorm med tusen ben og en tordyvel med lus paa maven, en steinskvet og en sisselrot. Og roten smakte det lakris av, naa maa vi ikke glemme det, Prik!»

For hun hadde begyndt at snakke med barnet. Naar hun sat nede ved elven, mens manden fisket;188

naar hun laa vaaken og ikke kunde sovne for glæde. Og sommetider skjændte hun paa det ogsaa. «Hvordan skal du vokse og bli stor, naar du ikke lar mig beholde maten, Prik?»

Men om det snakket de næsten ikke, hun og Roar. Det bare var der — allesteds var det for dem begge to, naar øinene deres møttes, naar læbene møttes — naar de badet i bækken og naar svalungene pep i redet opunder takskottet.

Somme ganger gik en skreppekar forbi paa den smale, græsgrodde landeveien — sommetider bønder med ljaa over akslen, høie, velvoksne karer. Og helst brunøide. Da saa Eli fra dem til manden og nikket — Roar slektet paa morsfolket sit. Men de vekslet ikke ord med nogen utover hilsingen: «Godt mot!» Paa gaarden stelte kaarkonen for dem — hun var stokdøv og de takket for det. Hele huslyden hendes var paa sætren — det ogsaa takket de for.

Da dagen og timen kom, de maatte bryte op, stod de et øieblik sammen hos de to rognene ute paa tunet. Roar saa sydover, utover grænden — hvilte blikket litt paa doktorgaardens helletække tak, halvgjemt mellem gamle epletrær. Til sit barndomshjem hadde han ikke gaat med Eli; dernede levde enda slekten hans. Dem hadde han

besøkt en gang før, sammen med en anden kvinde.

Han bøide sig og kysset Elis kind.

«Aldrig hadde jeg tænkt det gik an at leve saa lykkelige dager her paa jorden,» hvisket han.

Hun smilte — saa dum hadde hun engang været, at hun trodde, alle dager skulde bli som disse.189

Paa hjemveien stanset de et par dager i Oslo.

De bodde i professorhuset — Nils Tofte var alene hjemme; og Eli skjendte paa ham for at han ikke hadde besøkt hende en eneste gang hele denne tiden. Og da han bet sig i barten, som var blit rent for lang, og fik den skyldige minen, hun saa vel kjendte, holdt hun sin gardinpræken gaaende av pur fryd over at være hos ham igjen.

«Tiden springer fra mig, Eli.»

«Ja, og saa har du bare en eneste søster, Nils.»

Han klødde sig bak øret.

«Det nye arbeidet mit kræver slike arkivstudier, ser du . . .»

«Halvandet aar, Nils!»

«Nei du sier ikke det! Er det halvandet aar siden, Eli? Ja, jeg er umulig.»

«Det er du, Nils.»

«Men tiden er gaat fort for dig ogsaa, Eli? Du er lykkelig, Eli?»

«Ja, Nils.»

To ukers lykke fyldte hende til randen — glæden over det smat indover i hende som solvarme. Ofte, ofte hadde hun tænkt paa den stund, broren skulde spørre hende netop slik. Idag kunde hun svare som hun vilde, svaret skulde være . . .

«Dere harmonerer, Eli?»

Hun sænket blikket litt — det spørsmaalet trængte saant omstændelig svar. Hun gik utenom.

«Du kan jo se paa os, Nils!»

Saa klippet hun barten hans, knyttet slipset hans omigjen og gav ham en liten, fort kys. —

IS — Prisopgaven.190

Roar Liegaard og svogeren snakket stadig sammen om prisopgaven. Fra det øieblik, de var kommet til Oslo, hadde feberen tat Roar — første dag hadde han tilfældigvis faat vite, at en yngre læge hadde levert ind et arbeide over nogenlunde samme stof som han. Han var blit tindrende nervøs — midt i smaasnak med Eli inde paa soveværelset kunde han reise sig i sengen: et spøkelse av en tvil for i ham — en løsning, en paastand i avhandlingen hekset sig om og tedde sig rivende gal. Hvordan skulde han greie at vente helt til 2den september for at faa visshet?

Slik hadde Eli aldrig set ham før — den rolige manden, som hadde en bondegut etsteds nede paa bunden av sig, en som altid holdt likevækten — næsten altid . . .

Tore var paa fottur. Men en dag kom Tores kjæreste kjørende op foran huset i bil. Hun hadde jordbær og blomster med til svigerfaren.

Den korte stunden, hun sat hos dem i stuen og snakket løst og fast med det rappe maalet, steg en undring i Eli —

Kunde Tore læse vers for denne piken da?

Og med ett saa hun Ingrids bøiete nakke og lyttende profil for sig. Nydelig var hun, Tores Gudrun, chik og scenevant. Men et dikt kunde ikke slippe ind gjennem disse vidaapne øinene, fyldt av bynyt. Det vilde være

bedre gjemt bak Ingrids sæn-kete laak . . .Roar Liegaards rastløshet holdt sig efter de var kommet hjem. Ret som det var maatte han om kvelden ind paa kontoret og ta frem kladden til avhandlingen — blev sittende derinde, begravd i løse papirark.

Men Eli hadde ro for to. Fra top til taa gik hun i den, gav av den til manden og til barnene. Alt vanskelig var som flyttet unda, mellem hende og verden stod milde blaaner, i dem bodde lønlige tanker og vage syner — omriss av et barnehode, en liten krops myke linjedrag. Nu kunde ingenting av det smaa-vonde naa helt ind længer. Og een lyd var blit mer hørlig for hende end alle andre; som lyden fra en eneste strupe naar hunnen paa redet tvers gjennem vaarens mangfoldige kor av fuglerøster, slik traf den svakeste gjenlyd av mandens røst eller skridt hende. Med arbeidet i fanget lyttet hun, naar han skjøv stolen unda inde i kontoret, naar han kom op trappen i gangen — og det dirret til i strengen, som nu bandt dem sammen, ubrytelig, for altid.

En kveld sat hun oppe til bortimot midnat og ventet paa ham. Ingrid holdt hende med selskap.192

Og hun spilte nogen av smaastykkene sine for steddatteren — det var lettere saa, samtalen vilde gjerne tystne mellem dem, naar de var paa tomandshaand.

Ingrid og Sverre hadde været paa landhuset ute hos Sturlands, de fjorten dagene, hun og Roar hadde ferie. Fregnet og struttende av sundhet var gutten kommet hjem igjen; men Ingrid var blit tynd og stille.

Ved pianoet lekte Eli's fingre fra melodi til melodi — naar hun saa op, skimtet hun datterens bøiete hode mot sommernatten bak rutene. Den lille munden var saa fast lukket, panden ruvet saa tung . . . Og Eli tænkte paa den time, da Roar skulde fortelle barnene om det nye, som skulde komme her i huset. Men det var længe, længe til! Ikke før til høsten — ikke før det blev nødvendig . . .

«Gruer du til at begynde paa husmor skolen, Ingrid?» spurte hun og rørte saavidt tangentene i den vesle vuggevisen av Brahms.

Datteren vaaknet liksom — løftet hodet og saa ut av vinduet.

«Nei gid det bare var imorgen,» sa hun tonløst.

Eli kjendte, hun blev rød — Ingrid længtet bort...

«Det er hyggelig for dig, du faar følge med Beate — Beate er en kjæk pike.»

«Hun er saa spørresyk,» sa Ingrid.

Eli spilte — gled over i en liten, munter onestep.

Da reiste hun ved vinduet sig og sa braat godnat. Det var den one-steppen, de hadde danset til ifjor sommer . . .193

Enda en halv times tid blev Eli sittende i stuen alene. Saa seg trætheten ind over hende og hun gik tilsengs.

Men søvnen vilde ikke komme. Hun hadde svie i brystet og en tør brænding i halsen; saa stod hun op og kastet kimonoen over natdrakten; hun maatte ha noget at læske sig paa.

I den siste tid hadde hun sørget for at ha tomater i huset — altid hadde hun været glad i den røde, saftige frukt, men nu var hun gal efter den. Først hadde hun hat den i spiskammerset; men hun hadde opdaget, det nok var andre ogsaa, som likte tomater. Saa hadde hun flyttet krukken ind i buffeten i spisestuen.

Lydløst gik hun i tøflene over stuegulvet. Døren til spisestuen stod aapen.

Paa knæ foran buffetskapet laa Ingrid i natkjole — med begge hænder holdt hun noget ind mot munden — suget i sig og spiste som et hungrig dyr . . .

Fjetret blev Eli staaende — slik spiste hun selv, naar ingen saa det . . .

Pludselig svaiet hun og maatte ta for sig i dørkarmen. Lynsnar snudde Ingrid hodet — saa krøket hun sig ned, gjemte det, hun hadde i haanden — sank sammen over det, laa der hvit og urørlig i maaneskjæret.

«Er du syk?» hvisket Eli aandeløs.

Det kom ikke svar; ikke lyd.

Eli slåp karmen — men knærne vilde svikte . . . Fra stol til stol kom hun sig gjennem stuen, ind i soverummet igjen. —194

Det hænder folk, som gaar i fjeldet, at skodden, et sekund eller to, pludselig letter, saa de i et glimt kan retlede sig. I et slikt skimt av et sekund hadde Elis instinkt faat øie paa Ingrids hemmelighet.

Dag fulgte dag, stille og faamælt som før gik steddatteren med i husarbeidet. Men naar hendes og Elis øine møttes, da dvælte Ingrids blik enda litt i Elis — dunkelt og trossig værget det noget, som ikke længer lot sig gjemme. Og i nye sekunder følte Eli, at alt, hun i dagens løp hadde vævet sammen for at jage og drepe mistanken, hun bar paa, det var taakebilleder, instinktet ikke kjendtes ved. Hun var ikke alene om at bære et barn under hjertet — ved siden av hende gik én, som ogsaa skulde bli mor —. Desperat kjæmpet vilje og forstand imot anelsen, som dag for dag blev til større visshet — øinene saa det, de ikke vilde se, Ingrids legem gav bud til hendes eget.

Og nu var hendes ro forbi, nu var værnet mellem hende og verden bristet og brutt. Hun prøvde lytte ind mot sit eget — det var blit saa stumt derinde. Og naar Roars skridt lød i trappen, naar han tok i døren, klemte hun læbene sammen over ord, som aldrig maatte naa ham.

En dag, hun stod ute i kjøkkenet med middags-stellet, ropte han paa hende.

«Eli! Eli!» Det klang gjennem hele huset, røsten tonte av kraft og glæde.195

«Eli!»

Hjertet jagde til i hende, hun snudde sig — midt paa kjøkkengulvet stod Ingrid med en fyldt vandkaraffel i haanden.

«Svar da vel!» sa datteren.

«Ingrid, han har faat den!» Eli tørket hændene i forklæet, mens hun sprang — i spisestuen møtte hun manden. Han slog armene om hende og holdt hende ind til sig uten et ord.

«Har du faat præmien, far?»

«Ja. Ja. Ja/» Nu satte han Eli ned og la hændene paa skuldrene hendes — «Eli! Det gik!»

Han hadde faat telegram fra Nils, som hadde lovt at holde ham underrettet — nu kunde de vente at høre fra universitetet naarsomhelst! Det var avgjort — det var faktum — det var kongens guldmedalje i haanden!

Da han hadde snakket ut, sat han sig paa nærmeste stol — spændingen hadde sluppet ham, han kjendte sig med ett skjælv som en rekonvalescent...

Eli hadde ikke faat pias til et ord, nu syntes hun, hun bare maatte knæle ned hos ham. Da kom datteren i forveien, paa knæ laa Ingrid indved farens stol, knuget sig ind til ham, saa op i ansiktet hans, stammet og stotret sit lykkelige:

«Aa far — aa far!»

Litt efter sat de sammen ved bordet, alle tre. Eli hadde hentet en flaske champagne — de drak og skaalte, de lo mer end de snakket, alles øine møttes blanke i én fryd. Og to hjerter kastet for et øieblik sin byrde, onde nattetanker gik under — store, under-196

lige ting kunde hænde, glæden hildret alt det virkelige, det blev fjernt og næsten usynlig.

Eli sa det:

«Jeg syns, det er som et mirakel, Roar!»

Da lo manden:

«Ja, et sjølgjort mirakel! Og det tok sgu sin tid og sin mand!»

Han blev ved at se paa hustruen, saa løftet han glasset mot hende:

«Men uten dig var det ikke sked — uten dig hadde jeg aldrig raad med det; guldmedaljen er din den, Eli! Du faar ha tak, da . . .» Han tømte glasset. «Tak Eli du ogsaa, Ingrid — gaar det frem for far din herefter, er æren hendes, skal jeg si dig!»

«Tak, Eli,» hvisket Ingrid; og hun la armen om stedmorens hals og trykket hodet ind mot hendes. Slik blev hun sittende et øieblik. Den svale varme fra Elis hud blandet sig med hendes egen, en tryg-het kom over hende — hun var aldeles nær et andet menneske, hun var ikke alene, det var ikke hun og de to — det var hun og faren og Eli tæt sammen . . .

Eli turde ikke røre sig; saa nær kjendte hun Ingrids hjerte, at slagene blev ett med hendes; og hun saa over paa manden for at finde fæste — aldrig kunde vel noget bli saa vondt, at de ikke kunde bære det, han og hun, nu.

Da læge Roar Reinert Liegaard i universitetets aula den anden september blev overrakt kongens197

guldmedalje for sin avhandling, var hans hustru og ældste søn tilstede.

Men de sat ikke sammen — i menneskemyldret ved indgangen hadde Per Liegaard truffet kamerater og forlatt sit følge. Eli sat paa en av de forreste stolradene mellem bror og brorsøn — professor Tofte hadde fulgt processionen av universitetets mænd op i fonden av salen, dér hadde han skilt lag med sine kolleger og tat plassen ved siden av søsteren. Til venstre, borte ved den lyse marmorvæggen skimtet Eli Pers mørke hode — han stod i en klynge unge mænd. Litt efter litt dreiet hun sig, saa hun halvt fik ryggen den veien. Og nu tok hun ikke mer øinene fra Roars nakke deroppe paa første stolrad.

I et par timer varte ceremonien med studentenes immatrikulering. Der var samstemmig sang — der var orkestermusik og tale av rektor — hundreder av unge ansikt med blanke øine skinte, fra vægfeltene straalte Munchs lyse farver tilbake.

Eli Liegaard fornam altsammen lik én, som i skogen, borte i egen drøm, fornemmer solskin og bris og elvesus.

Hun hadde glid haanden ind under brorens — vage minder bølget gjennem hende, minder fra hun var liten, glimt av morens ansikt og farens smil steg og svandt, — smaapikeglædene sine husket hun, husket timene ved morens sykeleie og lykkestunder i Nils* hjem. Alt kom til hende for at fuldbyrde stunden — alle hendes var hos hende nu med blodet, som strømmet i brorens haand og hendes egen.

Oppe i salens bund, op mot billedet av solrennin-198

gen gik en mand frem og tok imot en belønning for velgjort arbeide; nede mellem de hundrede andre sat Eli og nævnte hans navn for døde og levende, som beseglet hun et pakt.

«Han har vundet, Nils,» hvisket hun — «Hvis far og mor ser Roar nu, da vet de, jeg maatte gjøre det, jeg gjorde, Nils!»

Efter to dages ophold i Oslo gik doktor Liegaards en kveld ombord i sørgaaende dampskib.

Natten var mærkelig lun, det rørte sig ikke vinddrag, store og milde lyste stjernene, morilden gnistret over baaregangen langs skibssiden.

Eli og Roar stod længe ved rælingen og saa paa det fantastiske fosforskjær fra algernes millioner — skjær fra deres egen fest gyllet enda begges sind, snart nævnte hun det, som var hændt, snart han.

Nils Tofte hadde samlet en del av deres venner om kvelden paa den store dag — Roars ældste søn hadde ogsaa været der og Tores lille veninde.

«Aldrig har jeg set Nils saa lystig siden Toras død,» sa Eli. «Nei da han stod op og sang, Roar! «Ja vi elsker

denne manden, som han stiger frem..» Var han ikke søt og rar, du?»

«Per var ikke daarlig, han heller, hva, Eli? Han talte saa rolig og vakkert, hva? Han er en støwel, den gutten!»

Eli tænkte litt.

«Ja, Per er voksen. Tore blir til bare gutungen ved siden av ham. Det var noe tøis det Tore stod op og sa — efterpaa Per.»

Roar mindtes og lo.199

«Jeg syns, han var morsom. Slik en ekte Oslo-gut! Men jeg var saa sulten, Eli! Aldrig har jeg været saa sulten som den kvelden! Men straks jeg tok paa at spise blev jeg braamæt, det var snodig!»

«Du var for gla. Vi var for gla allesammen — Prikken ogsaa! Jeg maatte skjænde paa ham hele natten, han klemte hjertet mit saa jeg ikke fik puste.»

«Du vesle tulhøna mi!» Han la armen omkring hende — «Prikken din sover enda, den!»

«Prikken vor —» rettet Eli.

«Og naa er jeg saa sulten igjen, at jeg er indhol,» sa Roar skamfuld.

Men da skulde de ha mat! Eli satte avsted foran ham — det fik ikke hjelpe om det snart var nat, hummer skulde de ha — og vin!

Hun gav sig ikke — hun hjalp selv den søvnige piken med at bære ind gjennem den trange skibs-gangen. Og da de kunde sætte sig tilbords i spise-salongen, med den langhalsete flasken og fatene foran sig, løftet hun det høie glasset mot manden:

«Skaal for fremtiden vor, Roar!»

Aa den laa der saa stor og forunderlig nær nu! Hun prøvde slaa tanken omkring den, men hun naadde ikke rundt engang: en vældig praksis skulde han faa, et av de store amerikanske stipendiene, hvorfor skulde han ikke faa det? Kanske tok han doktorgraden en dag — for om han var litt gammel, saa var han ung inde i sig, saa ung at bare hun visste det! Og naar Prikken blev stor, skulde de reise til Paris og bo paa Montmartre igjen alle tre og se alting omigjen!200

Roar Liegaard heldte sig tilbake mot stolens runde læne.

«Disse dagene har jeg kjendt det, som om ingenting ondt kan naa mig mer, Eli —» de brune øinene dugget pludselig til. «Naa er jeg stærk som en bjø'n, jente!» Han lo sin bevægelse bort.

Fort tømte Eli glasset med den kjølige vin — det var ikke noget ondt at skimte længer heller! Paa bryggen skulde Ingrid og Sverre staa, naar de kom frem, Ingrid var som før og gutten var som før — hun hadde bare drømt en fryktelig drøm, bort med den, bort, bort!

Ingen Ingrid paa bryggen, da baaten gled indtil næste dag.

Men andre var møtt frem — gamle overlæge Pryser i graa bulehat, politimesteren og kjøbmand Sturland. De vilde gratulere Liegaard straks ved ankomsten, de vilde hædre ham med det — «hans ære byens ære,» sa Sturland. Konsul Albrecht var ogsaa paa kaien — like litt som han hadde unddraget doktor Liegaard sin søkning, like litt vilde han forholde ham et venskapelig haandslag idag. Han var ikke den mand, som lot sig skræmme av knappenaalstik. Det kunde være nok at Liegaard selv hadde en liten hundævel at drages med, om ikke hans venner ogsaa skulde gjøre ham livet surt. Her stod han.

Ytterst, oppe paa en av fortøiningsstolpene, ba-201

lancerte Sverre — øinene lette kvasse og blaa efter noget paa farens frakopslag deroppe paa dækket.

Straks han paa hjemveien blev alene med forældrene, spurte han:

«Har du ikke faat medaljen da, far?»

«Jogu har jeg faat den, gut!»

«Hvorfor har du 'n ikke paa brystet da, far?»

«Her, gut!» Roar lette i vestelommen og fik frem den blanke guldmynten.

«Saa stor og fin!» Sverre veiet den paa flat haand — «Og saa tung da, get! Er det ekte guld, far?»

«Ekte guld, gut!»

Eli gik taus paa Roars anden side. Hun hadde spurt Sverre efter søsteren og faat vite, Ingrid laa tilsengs. Mer besked kunde smaagutten ikke gi. —

Ut paa eftermiddagen gik Roar Liegaard paanyt ind til datteren og lukket døren efter sig.

Med store, vidaapne øine tok Ingrid mot sin far. Paa alle hans spørsmaal svarte hun med korte ja og nei — da han rørte ved hende, sitret hun som et løv.

Hadde hun vondt?

«Nei.»

Men hun kjendte sig syk?

«Ja.»

Kunde hun ikke løfte hodet fra puten?

«Nei.»

Svimmel?

«Ja.»

I vildrede stod Roar foran den låve sengen, bet202

sig i barten, spurte nye spørsmaal og kom like langt. Datteren laa med de smale hændene flatt utstrakt over teppet, i det hvite ansiktet levde øinene alene.

Men hun vægret sig ikke, da han vilde undersøke hende — nu laa det unge legemet foran ham, ubevægelig, som dødt.

Han punkterte nøiaktig, flyttet øret fra sted til sted — saa skyllet blodrødmen med ett over hode og nakke paa ham — han bøiet sig indtil og lyttet enda et sekund, rettet sig og slog teppet over den spæde pikekroppen. Ordløs stirret han paa datterens ansikt.

«Hvad er det, far?» hun aapnet saavidt de bleke læbene.

«Du vet ikke hvad det er, Ingrid?»

Hun svarte ikke, øinene stirret i bundløs angst.

Da dækket faren ansiktet med hændene.

I stilheten hørte de Sverre plistre ute i gangen.

Roar Liegaard satte sig paa sengkanten — halvt med ryggen til datteren sa han;

«Hvorfor har du ikke sagt fra før?»

Hun svarte ikke.

«Det maa være nær tre maaneder siden, Ingrid. Saa stort er barnet» —

Han seg litt fremover — idetsamme grep Ingrid ham om armen, reiste sig overende og skrek:

«Det er ikke sandt, det er ikke sandt, det er ikke sandt!» Hun svaiet og tumlet ind mot væggen.

Roar Liegaard rørte sig ikke — tankene vilde ikke lystre, blodet sang for ørene, hjertet hogg.203

Han vilde reise sig fra sengen — da grep Ingrid efter ham igjen, holdt ham fast med armene omkring ham.

«Hjelp mig, far, hjelp mig, hjelp mig!»

Han fik hende ind til sig, la armen omkring hende og bøiet hodet. Forvildet strøk hændene hendes over ansiktet hans — han graat! Faren graat . . . Fra sig kastet hun hodet hit og dit — saa sank hun sammen ind mot brystet hans.

Litt efter prøvde han snakke — ned mot det lyse, uryddige haaret spurte han lavt:

«Er det Tore Tofte, Ingrid?» Og han knyttet den fri haanden. Han maatte bøie sig dypere for at høre hendes tonløse «nei».

«Hvem er det?»

«Adolf Andersen.»

Paany kom blodet hett og brændende frem i Roars kinder.

«Uslingen!»

«Hjelp mig far — hjelp mig!» Hæst og vildt brast ordene over Ingrids læber, op og op igjen — smaa stans og bare det ene: «hjelp mig!»

Haanden hans strøk over datterens ryg, strøk og strøk, han visste ikke av den. Tankene tok til at klarne.

Litt efter fik han lagt hende tilbake mot puten. Han drog teppet op omkring hende.

«Du skal faa litt veronal,» sa han — «du skal faa sove. Vi skal snakke sammen imorgen.»

«Kan du hjelpe mig, far?»

Han orket ikke længer møte datterens kvindeblik.204

«Jeg skal tænke paa det,» sa han.

Da gik det et ryk gjennem skikkelsen under teppet, Ingrids hode faldt om paa siden, hun lukket øinene. —

Borte ved vinduet i stuen hadde Eli sittet urørlig. Da det endelig tok i døren fra Ingrids rum løste hun de stive fingrene fra hverandre. Stramheten i nakken slaknet — hun snudde paa hodet og saa Roar.

Uten et ord gik han mot kontoret.

«Kom,» sa han, da han hadde skuvet døren til side.

Derinde blev han staaende midt paa gulvet. Han saa ikke paa Eli, han stirret paa den store viftepalmen foran hjørnevinduet — de gamle bladene med visne topper sprikte som smaa, fillete paraplyer; men op fra den bastbrune rotkolbe skjøt et friskt, lysegrønt blad i været.

Palmen stod paa sin vanskapte doriske søile. Han hadde nektet Eli at flytte den. Den var kommet 1 familien den dagen, Ingrid blev født . . .

«Roar . . .?» Eli hvisket navnet hans.

Da vendte han sig mot hende — i næste nu dækket hun øinene med haanden, ansiktet hans var skakt og gammelt . . .

«Hun er gravid,» sa han.

Og han gik til skrivebordet, satte sig og la hodet ned paa armene.

Eli blev staaende dér hun stod. Sælsomt makt-stjaalen, som i en drøm saa hun mandens bøiete ryg, saa de stærke

skuldrene rykke, hørte den kjøvde lyd av hulk. Hun rørte ikke haand og ikke fot —205

indefra, dypt derindefra, hvor et andet lite hjerte banket under hendes eget steg noget op til hende — et bud.

«Ingrid er uskyldig, Roar.»

Han løftet armene — uten lyd, med en haand-bevægelse, slog han ordene hendes til jorden.

Da nærmet hun sig langsomt stolen, patientene hans brukte sitte i.

«Vi maa si til hende, at alt er godt, Roar — hun skal ha et lite barn, det er jo ikke mot naturen, Roar! Roar! Her hos os skal hun ha det — vi greier da det, Roar, vi, Roar?»

Han slog hændene om hodet saa panden støtte mot bordplaten.

«Hun elsket Tore» — sakte, uten skjælv i røsten sa hun det.

Da braareiste han sig, forvildet av smerte stirret han paa hende.

«Tore! Det er ikke Tore Tofte» — han næsten skrek det.

«Nei, det er ikke ham —» et smil flakket om Elis hvite læber — «Naturligvis er det ikke Tore, Roar! Og allikevel — er det — mest ham. Vi, som er gamle, skjønner det . . .» Hun bøiet hodet, som lyttet hun indover i sig selv.

Han hadde reist sig. Han strøk haaret væk fra panden, knappet en knap i trøien.

«Enten faar jeg hjelpe hende. Enten faar jeg fri hende for det. Eller hun faar gifte sig med manden.»

14 — Prisopgaven.206

«Fri hende for det?» Eli holdt sig med begge hænder i bordkanten.

«Fordømt hun ikke har sagt fra før, fordømt! Gaa der i tre maaneder — og tie — og ikke skjønne . . .»

«Vil hun ikke ha barnet?»

«Ha det? Hun er vel ikke vetløs? Hun vil være kvit det — «hjelp mig», det er ikke andet ord at faa av hende! Ville ha det? Det skulde bare mangle Eli!»

«Hun vil ha det! Hun elsker smaabarn — det er dem, hun bryr sig om! Men nu er hun livræd, hun er livræd for os og de andre! Hun er ikke gla i den bakergutten, hun er gla i Tore — aldrig skal hun gifte sig med én, hun ikke er gla i, Roar! Det lar du hende ikke gjøre, Roar!»

Han vendte sig og saa paa hende — han saa paa hende, som var hun vildfremmed for ham.

«Er du blit hysterisk?»

Saa dreiet han sig paa hælen, gik bort til instru-mentskapet, blev staaende dér med ryggen til hende og stirre paa alt det blanke derinde bak glasruten. Og derbortefra sa han om en stund, uten at snu sig:

«Jeg skal undersøke hende. Enda jeg vet, det er forsent . . . Saa er det ikke mer end én utvei. Vi skal ingen skandale ha. Det har været vanskelig nok her i denne fillebyen, som det har været. Og jeg har slekt ogsaa.»

Eli løftet hodet — nu var det hun som saa paa denne stærke ryggen, paa nakken og det mørke bakhodet som paa en fremmed mands . . .

En liten, frossen røst gik over rummet til ham:207

«Du vil vel ialfald la mig faa snakke med Ingrid først, Roar?»

«Snak væk!» svarte det derborte: «Snak, saa blir du klok. Men vent til imorgen — nu gaar jeg ind og gir hende veronal.»

Næste dag sat Ingrid oppe ved siden av sengen. Hun sat i Elis vatterte morgenkjole — haaret hadde mistet krøllen, glatkjæmmet og vissengult laa det bak ørene. Ansiktet blev saa nakent og alene — skyggen under øinene

gjorde dem større.

Da stedmoren kom ind til hende saa hun fort op, et lite skjær av forventning gled gjennem blikket.

«Vil far gjøre det?» De korte læbene blev staaende halvaapne.

Eli hadde været herinde tidligere paa dagen med frokosten — da som nu hadde Ingrid set paa hende saa uhemmet aapent, som var alt det uuttalte færdigtalt dem imellem.

«Jeg har ikke spurt ham, Ingrid» — hun satte sig paa den låve madrassen.

«Be ham du, be ham du, saa gjør han det!»

Eli ristet paa hodet.

«Aldrig kan jeg be ham gjøre noget saa ondt og stygt, Ingrid. Og du vil det ikke heller, ikke naar du faar tænkt dig om.»

«Han skal hjelpe mig! Hun, som var her ifjor, visste om to piker, som har gjort det og det gaar ikke an at se det paa dem! Vera fortalte det, da hun var her. Si det til far, Eli, si det du!»208

En frost-flake nupret Elis hud — hjerteslaget blev som borte i hende.

«Det er jo et barn, Ingrid» — hvisket hun.

«Neida, neida, det er ikke no' enda, det er ikke sandt! Det er bare noget, som kan bli borte, og jeg blir aldeles frisk, aldeles frisk, aldeles frisk . . .» De tynde fingrene grep hverandre og slåp hverandre.

Men Eli bøiet hodet og saa ned i sit eget fang; og slik blev hun sittende mens hun snakket om barnet, en kvinde bærer frem. Aa det er der fra minut til minut, det lever for om ingen vet det, det har sit lille sind, det er som frøet i jorden, det ørlille frøet, hvor underet bor i celler saa smaa, at ikke noget øie har set dem. Og en dag — en dag om længe, længe tænker det kanske tanker, menneskene har bruk for — ingen vet det enda! Eller det har en kjærlighet, som skal varme og lyse, eller det har et smil, som en anden ikke kan leve foruten — nei, ingen vet det! Den vesle kroppen gror derinde, sjælen gror — den er alt kommet og ingen vet hvorfra. Kan nogen faa make til naade da, et lite barn, som hun skal værge og stelle for i mange aar? En liten prik som blir til menneske . . .

Eli tidde. Hun kunde ikke .se op, alting skalv i hende; men hændene laa rolig i hendes fang.

«For den som er gift saa!» sa Ingrid.

«Det er verden, som har fundet paa det,» sa Eli. «Men naturen selv har skapt barnet. Det er menneskene, som er dumme — det er bare de dumme, dumme menneskene, som enda ikke vet bedre, Ingrid!»

«End mor da? End hele byen da?» Skikkelsen i209

stolen kroket sig sammen — «Gaa og be far komme, Eli. Naa gik patienten nedover trappen — be ham du, be ham du!»

Da forstod Eli, datterens sind var stængt — den blinde angst raadet derinde. Roar maatte fri hende for den — for den var det, han skulde fri Ingrid. —

Septembersolen skinte hoi og klar, luften blev tynd og gjennemsiktig — kirkespiret tegnet sit ornament saa fint mot det lette blaa og maakene laa flokkevis paa sjøspeilet.

Eli drøiet paa sine smaaturer i byen, drøiet paa veien frem og tilbake fra butikkene — stod litt og saa ut over sjøen, løftet hodet og fulgte med øinene svaleflokken, som slog sig ned paa telegraftraaden. Men tankene arbeidet i feber, fødte planer og nye planer, tomlet med et eneste: hvordan hun skulde berge Ingrid og barnet. For det var hun, som maatte gjøre det, livet vilde hende ikke andet nu! Roar hadde tat sin beslutning — endelig en kveld hadde han kommet til hende og sagt, han intet kunde gjøre for at fri datteren fra det, som maatte komme; han hadde ikke ret til det som læge, han kunde det ikke for sin samvittighets skyld. Knuget under ulykken hadde han sagt det. Glæden, som blusset frem i hende, hadde han ikke forstaat — raadvild hadde han bøiet unda hendes

kjærtegn.

Ingrid selv visste det ikke enda — bare faren gik gjennem værelset, saa hun op med øine, fyldt av bøn . . .

Det var hende, som maatte handle — hit hadde livet ført hende.210

Maakene lettet og seilte ut gjennem blaaet, skrek sine kvasse skrik, slog mot havflaten og vendte indover igjen. Ytterst paa bryggekanten stod Eli og stirret ind i sit eget. Plan efter plan tok hun frem paanyt og vraket dem paanyt. Hun kunde følge datteren til et fremmed land; der maatte Ingrid bli til barnet var kommet . . . Ingrid hjelpeløs ute i Europa? Hun, som ikke kunde andre sprog end sit eget? Men etsteds oppe i bygdene kunde hun gjemme sig . . . Og naar hun, Eli, fik sit barn kunde de bringe Ingrids til hende en nat og begge barn kunde være hendes . . . Hadde hun kraft til det? Hadde hun og Roar sind til saa aarelang en løgn?

Alt, hun tænkte ut, visnet og døde igjen — bare én ting syntes at festne i hende: Ingrid maatte føde og beholde barnet og vokse sig stærk sammen med det, sammen med Roar og hende selv og deres barn. Men hos dem kunde det ikke ske, midt i byen kunde det ikke ske — det maatte Roar skaanes for, det maatte datteren spares for. Hvor fandtes det menneske, som vilde gi Ingrid ly og hjelp?

Gamle fru Helvig!

Midt paa torvet stanset Eli og saa efter kusken fra Reistad, som netop hadde hilst hende med svepen ... At hun ikke hadde tænkt det førl Løsningen, den eneste! Hun vilde forstaa, hun vilde aapne hus og hjerte for Roars barn, hos hende vilde Ingrid være i havn!

Det var enda tidlig formiddag, da hun næste dag kjørte den kjendte, bakkete veien ind over mot Reistad gaard.211

Bilen var aapen, luften strøk frisk og sval forbi ansiktet. Hist og her rødmet en rogn, tung av bær; akrene duvet gyldne. «Ikke bebreide livet noget.» «Elske jorden og høre den til.» Fru Helvigs stille, sprøde røst var alt hos Eli — sindet blev svalt som luftdraget, utsynet blev vidt. Jorden var den samme nu og bestandig! Menneskene var de samme — naturen like streng og like naadig! Folk bygde gjærder og stængte sig ind bak dem, men gjærdene faldt. Hun og Roar hadde brutt ut — Ingrid skulde bryte ut — kvinder og mænd verden over hadde gjort som dem, for tusen aar siden — og vilde gjøre det tusen aar herefter. Og en dag skulde murer og fordomme synke i grus — og nye slekter vilde smile av taarene, de svundne hadde graatt . . .

Det var stilt og mennesketomt paa den store, gruslagte plassen foran gaarden, da bilen svinget frem ved trappen paa Reistad.

Det kom ikke nogen og lukket op gangdøren heller . . .

Eli saa paa klokken — den var ikke tolv enda. Saa drog hun i den store, blankpussete messing-knotten paa væggen — bjellen inde i gangen ringlet og klang. Litt efter lød der skridt derinde. Det var den høie, tykfaldne husholdersken, som aapnet døren for hende. Hun var blek og graatøid.

«Det er bare mig,» sa Eli; idetsamme sank hjertet i hende. «Fru Helvig er vel ikke syk, frøken Eige-støl?»

«Mor Helvig har gaat ifra os inat.»

Det varte et sekund, før Eli fattet. Den mørk-212

klædde skikkelsen stod der foran hende, ubevægelig; de rødkantete øinene stirret tomt paa hende.

«Er fru Helvig ; . . aa nei/»

«Kom ind, fru Liegaard — hun ligger saa god, som hun sover.»

Døren blev staaende aapen efter dem — et vindpust fulgte, løftet Elis slør og la det ind mot kindet hendes. Sakte førte hun det tilbake over hatten.

I det store soverum ovenpaa var persiennene nede for vinduene — alt derinde laa i vaargrøn skumring.

Stilt tok husholdersken et stykke av omhænget tilside fra den store sengen.

«Saadan laa hun, da piken kom med kaffen. Saadan laa hun, fru Liegaard. Og Gud velsigne hende, der hun ligger.»

Paa ryggen, med de smale hænder foldet — med lukkete øine, med et skjær som av smil i kindet hvilte den døde. Panden var dækket av et hvitt tørklæ, alt var hvitt bak det hvite omhæng — ansiktet alene graanet som i skygge.

Eli knælte indved sengen.

Et lys var sluknet, et lys, som hadde brændt saa klart og skinnet for hende, selv om hun var langt borte . . .

Hun la hodet ned mot teppet, som dækket hende, som hadde lagt sig til ro.

Og av denne ro hadde hun enda at gi . . . Eli kjendte dens styrke — den lukket hende ind som vinger. Hun var kommet hit for at lægge byrde paa en anden — vek og ræd hadde hun villet kræve offer av én, som var færdig med sin kamp.213

«Tilgi mig,» hvisket hun, «tilgi mig!»

Om en stund reiste hun sig — en siste gang saa hun paa ansiktet, dér hver linje og hvert drag var kjært og kjendt, som eiet hun det. Saa bøiet hun sig — men før læben naadde den dødes kind møtte kulden hende — og hun reiste hodet.

Det var døden — skjøn og hvit og stille; men det var enda døden. Mellem hende og den laa livet milevidt.

«Tapper som dig,» hvisket hun og strøk den dødes arm. —

En times tid senere kom hun ind paa Roars kontor.

Hun saa det gik stærkt ind paa ham, det hun fortalte — han reiste sig, drev i værelset og tidde. Saa tok han et par ganger op de samme ord:

«Saa fru Helvig er gaat . . . Saa hun er gaat . . .»

Han stanset og saa ned paa Eli, øinene var store av bevægelse:

«Jeg fik et lite brev fra hende imorges, Eli.»

«Imorges?»

«Det var skrevet igaar. Melkekjøreren hadde det med til mig.»

«Hvad skrev hun, Roar?»

«Hun takket mig,» sa han og snudde hodet væk.

«Kan jeg faa læse brevet, Roar?»

«Jeg har brændt det. »

Eli spurte ikke mer. Hun saa den dødes stille ansikt for sig . . . Fru Helvig hadde selv valgt sin time! Hun var blit færdig med «opgjøret». Saa hadde hun «gaat» ... Ja, saan smiler bare den, som villig gaar over skillet . . .214

Eli tok efter mandens haand, da han igjen drev forbi dér hun sat — uten ord la hun kindet ind mot den. Roar hadde hjulpet fru Helvig — hende hadde han hjulpet, det hadde han hat styrke og samvittighet til. Og paany blusset en glæde frem i hende, en stolthet over ham, som ikke turde drepe et gryende liv, men som hadde mot til at aapne veien ut for det trætte og færdige.

Fort bøiet han sig og rørte haaret hendes med læben.

«Vi to har mistet en trofast ven, Eli.»

Da først skjøt mindet om erendet, hun hadde hat til Reistad, frem i hende — sakte og litt nølende sa hun:

«Paa Reistad kunde Ingrid faat være — hvis fru Helvig hadde levd — og hvis hun ikke hadde været saa gammel og træt.»

«Ingrid?» Han stirret — «Hvad skulde hun der?»

«Etsteds borte herfra maa hun jo faa barnet sit, Roar.»

«Jeg har skrevet til hendes mor —» han satte sig foran skrivebordet — «Jeg gaar ut fra, hun er enig med mig i at Ingrid gifter sig saa snart det lar sig gjøre.»

Det hændte ikke noget mer.

Eli blev sittende urørlig; noget smuldret op og gjorde hende til ingenting. Alle planer, alle feber-hete tanker, hele viljen til at hjelpe og ordne for Ingrid blev til støv. Det var ikke hende, som skulde handle.215

Da hun reiste sig, rakte Roar haanden ut mot hende:

«Hvad skulde det bli av mig, hvis jeg ikke hadde dig, Eli?»

Hun smilte vekt —

«Ja, jeg er jo her,» sa hun. «Men naa er jeg saa træt — naa er vi saa træt, at vi gaar og lægger os litt, Prikken og jeg.»

Roar Liegaard talte ikke med datteren, før han hadde faat svar fra hendes mor. Da bad han Ingrid komme ind paa kontoret.

I det store blaaforklæet, med hændene gjemt i lommene, stod hun foran ham; ansiktet med de ufærdige drag fik som et skjær av frost.

«Sæt dig, Ingrid.» Han tok blikket væk fra hende — kulden kaaret hans egen hud. «Jeg har hat brev fra din mor; din mor og jeg er enig. Jeg skal snakke med Adolf Andersen i eftermiddag — hvis du ønsker det. Din mor og jeg mener, det vil være det riktigste, at dere gifter dere. Men du faar selv avgjøre. Naturligvis.»

Hun svarte ikke, hun løftet bare hændene, som for at naa fat i ham.

«Nei» — han rystet paa hodet — «det kan jeg ikke gjøre, Ingrid. Det er avgjort.»

Da sank hun sammen i stolen og gjemte ansiktet.

Faren lot hende graate ut. Han gik litt omkring i værelset, strøk hende et par ganger over haaret;216

saa tok lian brevet fra Oslo, som laa aapent paa skrivebordet. Enda en gang lot han øinene gaa over sidene med beskyldninger og bitre bebreidelser; de gjaldt ikke barnet, de gjaldt ham.

«Din mor skriver —» sa han og tok siste ark — «Hun skriver: «Jeg sender brev til Ingrid imorgen — brylluppet kan staa her hos mig og gaa for sig i al stilhet.» Det er din mors ord. Men vi tvinger dig ikke — vil du ikke gifte dig med ham, saa — du maa selv vælge.»

«Mor kan ikke utstaa Adolf!» Hun løftet det rødskjollete ansikt. «Hun kan ikke fordra ham, hun!»

«Men du selv da, Ingrid?»

«Det er det samme for mig.»

«Det samme? Du maa vel vite, hvad du vil? Barnet kommer, det — vil du ha det alene eller vil du . . .?»

«Jeg vil vel ikke ha noget barn, naar jeg ikke er gift.»

«Saa maa du jo gifte dig, Ingrid.»

«Dere liker liam ikke!» Hun brast i graat igjen.

«Men det er jo ikke jeg, som gifter mig med ham, unge!» Roar Liegaard reiste sig — «Jeg kjender ikke gutten, jeg skal snakke med ham ikveld, hvis du har tat din bestemmelse. Han holder av dig, hva? Holder han av dig?»

Hun nikket inde i lommetørklæet.

«Og du da?»

«Naar jeg maa saa.»

Roar tok av sig lorgnetten og stirret op i taket.217

Saa traf blikket palmen — et blekt solstreif fik det nye, spæde bladet til at lyse. Og pludselig maatte han mindes dagen og timen, han hadde holdt et lite, nyfødt pikebarn i armene —

Han gik bort og tok datteren i favn. «Naar du faar det vesle barnet, blir alt anderledes for dig —» hvisket han. «Naar du har et hjem, og blir mor, vesla mi.»

Hun klynget sig ind til ham, hun klemte det hete, vaate ansiktet ind mot hans: «Bare du vil like ham saa, far!»

Ved syvtiden om aftenen kom baker Andersens søn Adolf op trappen til doktor Liegaards leilighet.

Snart en halvtime hadde alt deroppe lyttet efter disse skridtene — Roar inde fra kontoret, Eli fra stuen, Ingrid ved vinduet i sit eget rum. Møblene stod stumme, luften holdt pusten, gjennem lukkçte dører møttes de samme tanker. Da rørte de tre menneskene paa sig — han kom.

Eli lukket op for ham. Det var første gang hun saa datterens ven paa nært hold. Med hatten i haanden blev han staaende foran hende ute i opgangen, — høi, sværlemmet, litt fetlagt, hodet sat som loddet paa den korte halsen, ansiktet var massivt og blekt, øinene smaa og lyse. Med et fort, olmt blik saa han paa hende.

«Fru Liegaard,» sa hun.

«Adolf Andersen —» han bukket klodset.218

Men Eli stusset — den vakre dype rosten — ogsaa det ansiktet . . .

«Værsegod,» sa hun — «denne veien.»

Hun drog tilside døren til kontoret — saavidt fik hun et glimt av Roars rake skikkelse, før hun lukket igjen bak den fremmedes brede ryg.

Saa tok hun sig til hjertet. Pludselig ønsket hun godt for denne manden i vide sjømandsbukser—med nakken bøiet lik en ung okse, som skal under kniven.

Uten et ord gik doktor Liegaard forbi Ingrids forfører og lukket til filtdørene foran skyvedøren. Uten et ord gik han tilbake til skrivebordet. Der blev han staaende. Det drog sig som en hinde over de myrbrune øinene — han maalte skikkelsen derborte ved indgangen med et langt blik — saa snudde han sig braat og blev staaende med ryggen til. Han maatte bie; han maatte bie litt . . . Med ett var det, som hadde han ikke helt realisert det, før nu, det, som var hændt. Ingrid — og denne kjøtkolos . . . Hjertet hamret i ham — fra puls og vener mindet den sig, blodets egen drøm: for alle barnene hadde han villet en fremtid, som skulde bli slekten til ære.

Uten at snu sig spurte han:

«Hvordan gaar det med baker Andersen?»

«Han har holdt sig nøkter siden han kom ifra anstalten.»

«De arbeider i bakeriet?»

«Ja.»

«De og Deres bror?

«Ja.»

«Det er Deres mor, som styrer forretningen?»219

«Ja.»

«Hvor gammel er De nu? To og tyve?»

«Tre og tyve til jul.»

«De greide at faa middelskoleeksamen tilslut?»

«Ja —» kom det, ytterlig lavt.

«De vilde tilsjøs?»

«Dem nektet mig.»

«Og Ingrid har De forført — gement — uten tanke paa følgene!» Nu svinget Roar Liegaard rundt og satte øinene i manden — «Det greide De!»

Han derborte saa ikke op — han dreiet hatten i haanden et tak.

«Overrumplet hende, hva?»

«Det kan hun vel aldri ha sagt.»

«Har De ikke snakket med Ingrid selv?»

«Jeg har ikke været isammen med hende paa tre og tredve dager — med idag. Jeg har ikke snakket ved hende. Hun vil ikke snakke ved mig.»

«De vet ikke, hun er gravid? Svanger —» la han til, hardt og høit.

«Er hun . . .» Fler ord fik han ikke frem. Øie-laakkene løftet sig for et blik, fyldt av undring — litt efter litt dunklet det til i noget voldsomt; for første gang, siden han kom ind rørte han paa sig, tok et skridt bort imot skrivebordet.

«Det skal hun aldrig faa angre paa —» sa den dype røsten.

Roar tidde. Han bet sig i overlæben. Om en stund sa han:

«Du faar leilighet til at holde det løftet. Sæt dig ned.»220

Den varte længe, samtalen paa kontoret.

Inde i Ingrids rum var det tyst. Men i stuen hos Eli sat Sverre paa gulvet og laget trostedoner. Han bøiet de myke kjeppene sammen i ring og knyttet snare. Per skulde kjøpe trosten av ham, den stod i fem og tyve øre stykket i Oslo, men Per skulde faa den for femten, ogsaa frakten. Hvis han fik fler end ti . . .

Eli sydde borte ved bordet, lampelyset faldt over nakken og haarknuten med de store, ravgule naalene. Hun svarte gutten, naar det trængtes. Hadde hun bare kunnet fange en lyd fra Ingrids rum — men ingenting, ingenting. Tyst som graven derinde . . .

Da det rikset til i skyvedøren bøiet hun sig dypere over sommen.

Sverre sprat op. Indenfor kontordøren stanset faren og Adolf Andersen.

«Hvor er Ingrid?»

«I kabinettet —» Sverre pekte.

Da gik faren over gulvet og aapnet døren til Ingrids rum.

lAdolf Andersen vil snakke med dig, Ingrid,» sa han.

Idetsamme huket smaagutten sig ned, tok efter en done og blev sprutrød.

«Du kan gaa ut litt, Sverre —» sa Roar, da de blev tre i stuen. «Ta med dig greiene dine.»

Med kvist og traadnøste og doner klemt ind mot strikketrøien stoppet gutten paa vei ut —

«Er de kjærester?» spurte han.

«Ja,» sa faren. «Marsj! —»221

Mens manden gik op og ned mellem vindu og indervæg, heldte Eli sig tilbake i sofaen og lukket oinene en stund.

Han hadde eksaminert gutten — han hadde haabet, han hadde hat en eller anden mening med sig selv. Ingenting at opdage! Bakersvend for det første — bakersvend herefter! Og hvem kom Ingrid til at omgaaes? Bakere. Bakere, smaahandlere, fiske-opkjøper Gunderuds. Sekterere. Fru Andersen var baptist. Ikke noget i veien for at Ingrid blev baptist. Hun var et siv.

«Og slik en fuse skal bli far til barnene, hun faar!»

Eli ændret stilling.

«Fuse?» spurte hun.

«Slik en noksagt!»

«Fru Andersen er søster til frøken Eigestøl paa Reistad, Roar. Det er bra folk. Det er bønder. Som din egen mor.»

«Det er plasfolk, husmandsfolk! En himmelvid forskjel det! Spør bøndene du! Mor hadde blod — hvadslags blod tror du gaar i en fyr som Adolf?»

Eli rettet, sig og tok et dypt aandedrag — det blev saa vanskelig at puste herinde . . .

«Jeg synes, vi skal gi dem Bretagne-stellet vort — jeg er kommet til at tænke paa det — det passer for to — og Ingrid sa en gang, hun syntes, det var pent. Hvor skal de bo?»

«Han sier, det kan bli en liten leilighet ovenpaa bakeriet. Hele gaarden er fuld av kakelakker — det har jeg selv set.»

«Ovenpaa — da faar hun se hele fjorden fra vin-

duene, Roar. Og kakelakker er fredelige dyr, de biter ikke. Hun kan gi dem gift.»

Roar Liegaard rakte armene i været og stønnet.

«At du kan ta det slik, Eli!»

«Men han er gla i hende, Roar?»

«Ja. Ja han er gla i hende . . .» Mandens røst sank — han stod litt og blev nøkter. «Han sier, han har holdt av hende i fire aar. Han sier det.»

«Roar! Ingrid ler!»

Samtidig hørte de det — datterens lille, korte latter inde fra siderummet. Rystet stirret Roar paa Eli.

«Der hører du — han myrder hende ikke! Smil litt da, Roar! Naar Ingrid kan le!»

Hun reiste sig og vilde bort til manden — da mærket hun, knærne var blit saa veke. Saa rakte hun armene mot ham.

«Og vi — vi har jo ikke bare vondt at tænke frem til, Roar?»

Han tok hende ind til sig.

«Syns du, jeg er en stakkar, Eli?»

«Du er litt stor paa det — litt — litt hovmodig, Roar!»

«Ja, paa barnas vegne! Vent til du selv blir mor, jente!»

«Vi er jo her og kan hjelpe hende,» sa Eli.

«Nei!» Han satte hende ned i sofaen og rettet sig. «Nei! Naa vil jeg bort her fra byen og det litt fort! Naa kan det

være nok!»

Elis blik flakket. I mange maaneder hadde hun gaat og ventet paa disse ordene . . .223

«Hvem skal Ingrid ty sig til, hvis du reiser fra hende, Roar? Vi maa vente,» sa hun lavt, «for vi maa.» —

Adolf Andersen spiste sit første maaltid i det Liegaardske hjem den kvelden. Men det traf sig saa, at Roar ikke var tilstede; det kom skyss efter doktoren i det samme de skulde gaa tilbords. Aldrig hadde Eli set saa letbent et menneske som manden, da han forsvandt ut gangdøren . . .

Før de gik ind i spisestuen fik Ingrid stedmoren med sig helt ut paa ventesværelset. Der spurte hun hviskende:

«Hva' sa far, Eli?»

«For en kjæmpe han er, Ingrid!»

«Hva' sa far?»

«Han kan bake brød for to han, Ingrid!»

Paa vakt vendte Ingrid sig helt mot stedmoren:

«Hva' mener du med det?» spurte hun mistroisk.

«Jeg mener, det er et vakkert arbeide!» Elis øine blev mørkeblaa i et minde — «Se paa brødet, hvor det mætter sig i solen,» hadde fru Helvig en gang sagt, de hadde staat og set paa de tunge, modne åkrene paa Reistad. I dette sekund husket hun rugens grønne silketeppe ogsaa, en vaardag — og den dype, fjerne humlesum av tærskemaskinen paa laa-ven om høsten . . . «Det bløte, hvite melet, Ingrid,» sa hun og smilte.

«Hvorfor sier du ikke, hva far sa?»

«Han sa — han sa, at Adolf har været glad i dig i mange aar.»

Ingrids læber skalv litt til.224

«Det er sandt,» sa hun. «I fire aar.»

«Det synes han er trygt.»

Enda drøiet Ingrid et øieblik — men det kom ikke fler ord fra Eli. Saa snudde hun sig og gik langsomt mot døren til kontoret. Hun løftet hodet — og paa de skridtene hun hadde igjen før hun kom ind i stuen, la hun en verden bak sig. Nu var hun tryg — faren hadde selv sagt det.Bryllupsdagen blev bestemt.

Og da visste hele byen forlængst besked. Det var et bryllup, det hadde hast med.

Fru Sturland hadde været en snartur i Oslo hos sin veninde Anna Liegaard. Fru Andersen hadde snakket med sin son. Ljegaards pike var i menighet sammen med Tillers pike.

De to unge maatte gifte sig. Doktoren hadde ikke hat noget valg — han fik ta imot bakerens Adolf til svigersøn enten han likte det eller ikke. Og folk trængte ikke spørre hvordan han tok det — det var nok at se ansiktet hans. Ikke én av byens borgere hadde vaaget sig frem med en gratulation i anledningen.

Straffen hadde rammet Roar Liegaard. Likevel vilde ikke byen dømme ham — det hadde livet selv besørget, det hadde hjemsøkt ham paa datteren, og det var ingen hemmelighet, at han elsket sine barn. Fruen fra Oslo derimot — denne kunstnerdame i knækorte skjørter ... I vide kredse, helt ut til de ytterste smaahus ved værftet gik onde frasagn om hende. Hvorfor skulde fru Tiller tie med at hun226

visste den nye fru Liegaard var et hovmodig og hjerteløst menneske? Og hvad hadde konsul Albrecht sagt for maaneder siden? En dævel, en liten hun-dævel var hun. Men det, fru Andersen betrodde sin sønnekone fik likevel de rappeste føtter at gaa paa — lik et tusenben smat det fra hun til hus og drog en strime av gru efter sig: den nye doktorfruen hadde villet gjøre ugift mor av sin steddatter. Med rene ord hadde hun opfordret Ingrid til at trosse verden.

Byen visste besked. Fru Marietta Tiller hilste ikke længer paa Eli Liegaard. Og mange mænd lettet bare saavidt paa hatten for hende. —

Eli sanset kulden; det hadde begyndt at bli lunt omkring hende her i byen; nu satte frosten ind igjen. Men enda naadde den bare skindet. For det var en, som la et isbelte om hende i selve hjemmet ogsaa.

Ingrid hadde ikke bruk for hende nu, indkjøp av utstyr var gjort — hadde ikke bruk for hende til nogenting mer. Denne kvistleiligheten, som Eli alt hadde møblert og gjort til en lun liten rede i tankene — enda hadde hun ikke faat sætte fot indenfor døren deroppe . . . Men hun kunde da litt om farver! Men hun var da flink til at lage hjem! Hun hadde tilbudt Ingrid krustøiet fra Bretagne — Ingrid hadde avslaat. Ja, hun hadde gjort sig liten og spurt, om hun ikke skulde lære maleren at lasere paa kvisten — da blev kuløren paa væggen saa klar og fin. Nei tak. Ingrid hadde møtt hende med det faste, rolige blik, som satte hende paa pias — farvene var alt bestemt, de.

Og igjen fik Eli over sig en kjensle av under-227

legenhet —; sikker i smaaord og mine holdt Ingrid avstanden mellem dem, gik hjemme i huset og plukket ut tingene, hun vilde ha med sig, som var det meste her ogsaa hendes.

Saa brast det for Eli en dag.

De stod sammen inde i stuen, hun og steddatteren. Ingrid hadde en rul med lakenlærret under armen — laknene skulde svigerinden sy for hende. Saa kastet hun et blik rundt i stuen, om det ikke var noget mer hun kunde ta med sig med det-samme. Øinene stanset ved raderingen av faren, som hang over den låve bokhyllen. Hun pekte paa den:

«Hvis du vil gi mig billedet av far istedenfor det blomstrete stellet, vil jeg gjerne ha den,» sa hun og gik nærmere hyllen.

«Nei tenk--nei tænk . . .» Røsten stokket sig

i halsen paa Eli — «Du vil vel ikke ha dragkisten ogsaa, Ingrid! Og stolene mine!»

Harmen skyllet gjennem hende som frisk sjø — nu saa hun denne harde, egoistiske jentungen som hun var, graadig og hensynsløs!

«Genér dig ikke! Igaar tok du den rosete sofaputen uten at spørre engang.»

«Moster har syd den,» sa Ingrid.

«Da kunde du spurt din far!» Eli tok et skridt mot kontordøren — nu vilde hun ha sofaputen tilbake, nu skulde Roar dømme mellem dem!

«Ja, bare sladr til far, du!»

Eli stanset. Et nu saa hun paa datteren. Saa gik hun tilbake, mot vinduet.

Hun kunde ikke gaa til Roar og faa medhold.

<

i228

Som det var nu, vilde han gi hende ret — heftig og selvsagt . . . Men den siste lille skansen, hun hadde at staa paa, den kunde hun ikke gi op.

«Jeg har aldrig villet dig andet end godt, Ingrid —» sa hun lavt.

Da lo Ingrid, en liten kald latter.

«At du kan faa dig til at si det —» sa hun og gik.

Et øieblik blev Eli staaende og stirre paa døren, Ingrid hadde lukket bak sig. Som en gang før syntes hun, hun maatte storme mot den og vriste noget fra Ingrid — en indrømmelse, datteren var hende skyldig, et eneste lite ord

... Og følelsen spaltet sig med ett saa voldsomt i hende, at hun kjendte det fysisk — hun naadde nærmeste stol og kastet sig ned i den med hændene for ansiktet.

Hun holdt av Ingrid — og hun vilde være kvit hende . . . Hun hadde længtet efter at faa hende ut av huset — og hun kunde ikke slippe hende . . . Hun var hendes ven — og hendes fiende . . .

Jeg gaar istykker paa det, tænkte hun — det er makter, som faar sin vilje med mig og bryter mig ned!

Da hun litt efter rettet sig og strøk haaret væk fra panden og saa sig omkring i stuen mindtes hun pludselig de første maanedene derinde — husket sit mot den første tiden, sit ufattelige mot, da hun ryddet i hjemmet her, ordnet om, kastet ut alle Ingrids blomster . . .

Kuldskjær sænket hun blikket — saa sikker hun hadde været, saa seierviss . . .!

Den 28de september skulde Ingrid Liegaard og229

Adolf Andersen vies i Oslo. Dagen før reiste brudeparret med følge nordover — Ingrids far og bror, Adolfs familie og kjøbmand Sturlands.

Roar holdt sig nede paa bryggen hos Eli til siste minut. Enda kunde han bestemme sig om og bli hjemme .. . Han gav pokker i folk! Han gav pokker i alle disse nysgjerrige, som var møtt frem for at se paa komedien! Næsten et døgns reise sammen med bakerfamilien laa foran ham — bryllupsmaaltidet laa foran ham . . . Pers sarkasmer . . . hans mors martyrmine . . .

Med armen under Elis drev han ut over stenkaien.

«Jeg reiser ikke,» sa han. «Jeg reiser fan ikke i det selskapet!»

Hun lo med sammenknepne øine.

«Nei, du skulde vel la være at gaa i din egen datters bryllup, Roar! Du skulde gjøre hende den sorgen.»

«Jeg kan ta bil til toget.»

«Det er jo forsent, Roar.»

«Jeg kunde gjort det igaar. Jeg er skjør, som ikke gjorde det igaar!»

«Du kunde jo ikke reise fra ham med blodproppen — du var jo der i hele nat — naa døde han jo ikke.»

«Han kan dø enda. Han er aldeles ikke utenfor fare. En grund til for at bli hjemme.»

De hadde naad bryggekanten — tung og graa vasket sjøen op over den grønslimete yttermur.

«Vi er vel ikke feige, Roar?» Hun saa op paa ham, øinene var vidaapne nu. «Og de andre blir nok230

sjøsyke allesammen, og da faar du dækket for dig selv.»

Fort bøiet det brunbleke, forpinte ansiktet sig ned mot hendes, han kysset hende paa kindet.

«Du har mig her iovermorgen,» sa han — mest til sig selv.

Det ringte tredje gang. Foran ham hastet hun bort til landgangsbroen, smal og let; paa hende kunde ingen se det, som var i vente . . .

Han sprang op over tverstegene paa den smale broen. Da kom Ingrid imot ham og vilde forbi; et nu møttes hendes og farens øine; Roars blev dunkle av bevægelse.

«Klem hende godt, Ingrid!» mumlet han.

Krum i knærne, med hændene om jernrækværket, glidde Ingrid sig ned den bratte landgangen — fridde den ene armen og rakte efter Eli.

«Adjø da, Eli —.»

Stedmoren kom borttil — da la hun armen om halsen hendes og rørte Elis kind med de kolde læbene.

«Tak for den nydelige raderingen,» hvisket hun. — «Gaa op paa kvisten vor og se paa altsammen, har du lyst.» —

Eli forlot kaien i det samme akterenden paa baaten gled ifra.

En liten almisse hadde Ingrid git hende. Men hun skulde ha tak for den, aa, tak . . .

Klokken var ikke stort mer end tolv, da hun kom tilbake til den tomme leiligheten. Og hendes første ensomme dag i hjemmet begyndte.231

Formiddagen gik paa et vis. Hun ryddet i rum efter rum — i siste øieblik hadde baade Roar og barnene drad ting frem og kastet plag fra sig.

Litt før middag gik hun ut til piken og foreslog, de skulde spise paa kjøkkenet idag, begge to. Men den unge piken vægret sig forskrækket: Fruen skulde ha det som ellers, kjøkkenet var ikke skurt; og komfyren røk i denne nordvesten.

Eli gav sig. Med en aapen bok ved siden av tallerknen spiste hun og prøvde læse samtidig. Men hun kunde ikke samle — vinden utenfor hadde øket til kuling, maakene søkte ind over byen, et og andet hæst fugleskrik naadde helt hit. —

Det tok paa at skumre i den dype dagligstuen. Borte ved vinduet bredte hun ut et stykke fint lin-lærret — det skulde bli skjorter til barnet. Det var gammel, irsk lin, hun hadde fundet den i sin mors tøier — snart en menneskealder hadde den ligget og ventet. Men saa længe Ingrid var i huset hadde hun ikke kunnet ta den frem ... Og hun prøvde snakke litt med Prikken — det var længe siden hun hadde gjorde det nu, uker visst . . .

Utenfor vinduet laa torvet, folketomt i tusmørket. Men fra mange vinduer i den ujevne husrækken lyste det alt fra tændte lamper. Eli stirret paa de udækkete rutene — altid hadde hun syntes, slike lys ut i kveldsmørket saa saa venlige ut . . .

Og nu naadde med ett kulden fra denne fremmede byen hende og trængte helt ind. Nu husket hun fru Tillers lille, frosne ansikt, da hun en dag gik forbi hende uten at bøie hodet. Nu mindtes hun232

fru Sturlands fjerne øine, da hun stanset hende paa torvet og sa: «Det gik ilde med Ingrid vores, fru Liegaard, det gik værre end nogen kunde tænkt . . .»

Eli blev sittende i mørket, som sanket sig i krokene. Men ute paa torvet blusset lykteraden frem; og lys blev tændt i nye hus, i politimesterens dagligstue og i fiskeopkjøper Gunderuds gamle, låve gaard. Da merket hun, hvad det feilte hende: hun længtet; hun længtet efter menneskene derinde i lyset, hun vilde gaa ind til dem og række dem haanden og si: «Vær saa snil at la mig faa være en av dere! La mig faa sitte litt her og høre om byen og barnene, dere har, om heklemønstre og matopskrifter . . .»

Hun gjemte ansiktet i hændene.

Litt efter gik det i en dør; det kom skridt over spisestugulvet. Den unge, tynde enepiken deres blev staaende paa tærskelen.

«Hvis fruen ikke har brug for mig, vilde jeg gjerne faa gaa ud lidt.»

«Ja bare gaa De, Alette! »

«Der er mode i Jesu venner.»

«Bli saa længe De vil, Alette! Jeg kan ta mig mat til aftens selv.»

«Det er Vragevig, som taler til os i aften.»

Eli saa op. Den syngende, sørlandske røsten der-borte fra halvmørket hadde noget inderlig i tonen.

«Ja, Alette?»

«Han e' en voldsomt god prædikant. Kanskje fruen vil gaa med? Naar De sidder saa alene?»

Eli blev stum et øieblik.233

«Det var snilt av Dem at spørre mig, Alette. Men jeg faar saan hodepine paa møter.»

«Der e' ikke varmt. Det e' i den store salen. Og Jesus e' iblandt os.»

«Tak, Alette!» Eli reiste sig og gik bort og tok pikens haand i sin. «Men jeg har noget, jeg skal sy iaften. Gaa De og bli, saa længe De vil!»

Langsomt snudde den unge piken sig — sakte, men ikke saktere, end Eli hørte det, sa hun, mens hun gik tilbake mot kjøkkenet:

«Det e' godt at være med Jesus.»

Nu blev det fuldkommen tyst i leiligheten. Ingen rørte sig paa kjøkkenet; ingen tok i en dør.

Et par ganger ringte telefonen — det var patienter, som spurte efter doktoren.

Eli tændte lampen paa Roars skrivebord. Dér stod det store fotografiet av hende selv — av hende selv for to aar siden. Mens hun sat med mikrofonen rakte hun ut haanden og la rammen mot bordet, med billedsiden ned. Det smilet, de overmodige øinene orket hun ikke se . . .

Og nu vilde hun gaa ut, hun ogsaa! Ikke paa møte, ikke til prædikant Vragevig — men hun var vel ikke alene for det! Hun og Prikken hadde vel en god, mild aand med sig, de ogsaa — en som skjønte . . .

Ute i gangen tok hun paa sig Roars gamle, tykke frak. Hun brettet op ærmene og spændte sin egen lærrem om livet — saa snuste hun ned i det bløte stoffet, det hang en liten god doktorlukt igjen i det.

i234

Det var blit storm nu; en hard tør storm, som jagde avsted med halm og visne blad . . . Hun tok veien utover langs fjorden, snart var hun forbi de siste lykter, saa var det bare himmel og susende trær og sjøens vældige orgelbrus. Etsteds vikte veien mot stranden — der stanset hun.

Nordvesten bar ned paa hende fra siden, tørnet mot den vesle, mørke skikkelsen i den forstore frakken. Hun vendte ansiktet mot den — det var akkurat, som den vilde hende noget . . .

Enda stod hun litt — et kjød og blod, opret og trossig — stod og lagde hul i uværet, tok efter pust og stod . . .

Saa fik hun lyst at lægge sig ned — lægge sig — av fri vilje ... Forsiktig sklidde hun langs den skraa skjæringen mot fjæren, fandt en sandstrimmel ind-ved veilegemet, knælte, tok for sig med hændene og kom overende. Her laa hun i etslags ly.

Nu hørte hun ikke andet end sjøen; bølgespruten naadde hende ikke, men baarekammene reiste sig lysende av mørket, ristet det hvite fakset mot stormen og sank brutt foran sjøens krumme ryg — sank og brast med en underlig lang, ulykkelig lyd . . .

Hadde de gaat og lagt sig allesammen paa skibet nu? Gik Roar alene paa dækket?

Med hændene stukket ind i ærmene, med føttene opunder sig laa hun og prøvde se ham.

Imorgen aften gik han ombord for at reise hit igjen. —

Men en dag kom Pers bryllup — og Anniks;235

mange andre onde dager kom. Kunde hun stanse dem, hun?

Eli drog frem den høire haanden — hun rakte armen i været, f rakærme og kjole gled ned over den spæde armen, nordvesten faldt over den, den svaiet.

Stormen satte ind, naar den vilde — og stilnet, naar den hadde gjort fra sig. Saa kom rolige tider — saa kom de

vel, de blide dagene igjen. Lykke-dager. Kom naar de kom. Gaver.

Hun blev liggende og se paa bølgene, som fulgte hverandre og slettet hverandre ut — rækker og rækker . . . Overmodige de ogsaa — til de bøiet ryggen og knurret og la sig ned. Aa, hun saa det nul

«Prik,» hvisket hun — «Prik, du maa hjelpe mig!»

Og kanske en dag om mange aar . . .

Nei, hun kunde ikke skimte den!

. . . Om mange, mange aar vilde kanske kjeden være sluttet, led ved led, og hun ogsaa ett med alle dem, som var Roars. Hun og Prikken . . .

Været bar hende hjemover. Unda, unda førte det hende foran sig. Heldte hun sig bakover var det som at hvile mot en levende makt.

Fra torvet saa hun op mot sine egne vinduer. De var mørke. Naturligvis var de mørke, naar hun selv hadde slukket lampen i kontoret! Hvordan kunde hun bli dum og vek i brystet da? Nu hun hadde været hos stormen og lært.

Det laa et brev i kassen ved gangdøren. Hun fandt frem nøklene og lukket op klaffen.236

Det var nogen ord fra gamle fru Pryser. Enda med frakken paa, i lyset fra væglampen i entréen, læste hun det.

Fru Pryser hadde prøvd at treffe hende i telefonen . . .

«. . . Men jeg kunde jo tænkt mig, De ikke sat hjemme alene i aften, kjære fru Liegaard! Nu sender jeg drengen avsted med dette. Pryser og jeg vil saa inderlig gjerne, De skal spise middag med os imorgen paa lille Ingrids høitidsdag. I al enkelhet skal vi drikke de unges skaal . . .»

Taarene tomlet ut av Elis øine. At det kunde være saa vanskelig at være fattig!

Roar Liegaard gik ikke ombord paa sørgaaende dampskib om kvelden bryllupsdagen. Han fik tak i en bil og kjørte direkte hjem.

Det var stormfuld septembernat — ut av mørket hentet det strie lys fra vognlyktene en bete landskap — snart en klynge svaiende bjerketrær, saa en avbeitet mark, saa en bergkolle.

Hjem til hende, hjem til Eli bar det — milevis foran bilen suste tanken avsted, tok trappen derhjemme i lange steg, ilte gjennem stuene ind der hun laa og ikke visste at før dagen grydde skulde hun ha armene hans omkring sig.

Han syntes, han hadde været paa vei tilbake til hende fra han satte foten ombord — alt i ham hadde237

vægret sig ved at forlate hende, hos hende hørte han til, des længer skibet bar ham bort fra hende, des heftigere hadde han anklaget sig selv. Hun skulde gaa alene og ensom, mens han lunet sig i samhørighet med sine egne — med sin saakaldte familie . . . Ordet hadde besat ham, han hadde faat trolsplint i øiet — ved bryllupsbordet hadde han set fra den ene til den andre og selv Pers ansikt hadde ikke hat andet bud til ham end bud fra Eli. Den trossige, harde gutten, som hadde været hos dem en hel jul og ikke vilde si du til det beste menneske paa jordenI

Aldrig vilde han reise fra hende mer, aldrig vilde han ind i en slik kval og hjemve, som hadde pint ham disse døgnene.

Timene gik. Han sat i baksætet paa vognen, godt oppe i det ene hjørnet — sat lysvaaken og skjælv av længt. Unda sig flyttet han barnene, ett for ett. Med Ingrid var det letvindt. Ingrid var «forsørget» . . .

Og de andre tre vilde en dag gaa sine egne veier, de ogsaa — rimeligvis veier, han ikke kunde godta.

Bilen punkterte.

Roar sprat ut av vognen — da chaufføren sindig tok paa at lete frem redskap fra kassen under for-sætet for at

skifte hjul, blev han desperat:

«Vi kjører frem paa fælgene!» brot han ut — «Det er ikke langt igjen! Jeg betaler!»

«Ikke langt? Et par og tyve kilometer!» Vognstyreren lo. «Det vilde bli en dyr bete for Dem, det.»

16 — Prisopgaven.238

«Hvor dyr?»

Mens han blev ved at arbeide, svarte manden: Det var nu for det første hjulet — skulde de kjøre det i filler, blev det en to—tre hundrede kroner. Og det kunde bære til, hele vognen gik sund. Det blev vel en litt dyr tur for herren, det.

Roar drev et tak paa den mørke landeveien. Forbandet ikke at være pengesterk en slik nat . . . Saa kastet han frakken og begyndte at hjelpe til — rev og ristet i reservehjulet, saa chaufføren maatte be ham fare med lempe. Det laa vel en etsteds og døde for denne karen . . .!

Eli sov ikke. Hun hørte bilen som stanset foran huset. Hun hørte skridtene i trappen. Inde i stuen møtte hun manden.

Mange ganger var han kommet hjem til hende, mange ganger hadde han tat hende i armene og løftet hende fra gulvet. Aldrig som i nat — aldrig slik som i nat . . .

Da hun fik igjen pusten — da han hadde baaret hende ind i sengen og tullet teppet om hende — hadde faat vrængt av sig trøien og sat hos hende i de hvite skjortærmene sa hun de første ord:

«Og Sverre?»

«Han følger med de andre.»

«At du kom bent hjem, Roar!»

«Ikke bent nok, Eli — saa lang en tur har jeg aldrig reist!»239

«Var det mislykket, Roar?»

«Mislykket? Det? Brylluppet? Nei det var ypperlig vellykket det! Men jeg var mislykket — jeg har været mislykket hvert evige minut siden du sendte mig fra dig, jente! Aldrig mer, Eli» — han gjemte hodet hos hende — «aldrig, hører du!»

Saa sat hun og holdt om det mørke snauklipte hodet med begge hænder. Blikket drøiet litt hos det — dunklet til, flyttet sig — streifet enda en gang den bøiete mandsnakken, saa fæstet det sig paa væggen midt imot.

«Hold omkring mig! Slip mig ikke —» hvisket han.

Men hun lot hændene ligge, som de laa, løst og let omkring issen hans.

«Eli!» Han braareiste sig. «Har du ikke savnet mig det grand?»

Da ristet hun langsomt paa hodet.

«Jeg vil vænne mig til at savne dig litt.»

Han slog hændene om sine egne tindinger.

«Jeg skulde ikke reist fra dig! Jeg skulde ikke reist!»

«Roar — husker du de dagene i Paris da Annik haflde brukket benet?»

«Jeg vil ikke huske nogen ting uten dig.»

«Men du kan ikke la være!»

Det vesle, skjæve smilet hendes — han taalte ikke se det . . .

«Du skal faa opleve, at jeg kan — du skal faa opleve det!»

«Nei det vil jeg ikke opleve — ikke nu mer —»240

saavidt fik hun frem ordene. «Hos mig skal du længes efter dem og hos dem vil du længes efter mig — og det blir ikke anderledes, for det er livet, som vil det. Og det er saa fryktelig stærkt, Roar. Men vi skal elske det likevel — bestandig. Det sa fru Helvig til os. Hun visste det, hun.»

Han blev roligere. En dyp tros gjorde ham rolig. Han reiste sig og begyndte at klæ av sig. Imens snakket han:

Inde i byen hadde han saavidt truffet et par kolleger. De mente, det var gode muligheter for ham i Oslo nu. Det var til og med utsikt til en selvstændig stilling ved et av hospitalene.

«Men jeg vet ikke, om jeg vil ha en stilling derinde, hvor barnene er. Jeg tror helst, jeg ikke tar den. Der er vel andre byer i landet! Vi kan reise langt, vi to, Eli — Vi tre —» la han til. «Vi kan reise helt til Amerika, vil vi. Hva?»

Hun laa med hændene under nakken — haaret fløt ut over puten, ringet ind pande og kind og de spæde skuldrene med sit streif av guld over smaa-bølgene.

«Amerika?» Hun smilte. «Naar Prikken har fire søskend, skal han vel ha dem?»

Han lot armene synke. Med ett brøt det ind over ham, det, hun hadde tænkt og levd disse døgnene — jagde frem av mørket lik nordlys . . . Nu var hun dér, han hadde været, nu stod hun paa plassen, han hadde forlatt . . . Nu grodde det i Eli, det han vilde drepe i sig selv . . . Nu, han reiste sig, nu bøiet hun sig . . .241

«Eli!»

En smerte, han ikke kunde styre brast frem i røsten. Men hun løftet armene imot ham — det var bare en liten storm, dette, det var bare Roars hjerte . . . Det kunde hun stille. «Kom!» hvisket hun.Vind og frostnætter hadde herjet en uke, rimet laa hvitt i nordhallet, tyttebærene frøs ute paa de nakne rabbene og kraakene flokket sig. «Det blir tidlig vinter iaar,» sa folk.

Da løftet sommeren enda en gang hodet, rødmet i det siste løv, blaanet over en klar himmel, aandet mot husvæg og fjeldside, vækket fluene til liv og bød myggen op til en liten dødsdans over myren. Utenfor apoteket viste termometret tyve grader i solen. «Det kan ikke vare, det er unaturlig,» sa folk.

Men det varte. Dag efter dag stod solen op med et muntert blink i øiet — falmete sommerkjoler lekte atter om slanke pikeben, Sturlands varer laa bak rutene i markisens sommerlige skygge; og skolene gav en ukes høstferie.

Roar Liegaard gik i praksis uten frak — EU fulgte ham med hatten i haanden, op i lien og utover Strandveien. Make til blanke dager!

Gaver, tænkte hun, gaver!

Leiligheten laa solfyldt — gule, haardføre blomster glødet i glas og vaser, smaa fiolette høstasters243

blikket vidaapne paa de tre ved middagsbordet. Sverre fik gaa straks maten var slukt — han skulde paa fotbalplassen. Men mand og hustru blev sittende; Roar skjænket vin i Elis glas — nu hadde de sind og sol nok til at dvæle . . .

En kveld tok de frem brevene, Roar hadde faat efter guldmedaljen — tok frem avisutklippene, Eli hadde tat vare paa — læste dem omigjen, sammen. Og nu hændte den paanyt, den store glæde — ja, det var nu, den kom for alvor. Det hun hadde følt og han hadde tænkt den formiddagen i universitetets aula og aldrig faat talt ut om — spændingen, de hadde gjemt for hverandre i maaneder før avgjørelsen — nu lette de alt frem og blev ikke træt av at lytte til hinandens låve stemmer. Saa tystnet Elis latter med ett — et lite betrængt suk løste sig fra brystet og de halvaapne læbene møtte mandens. Nu var lykken her i stuen — nu maatte de tie litt, saa de kunde høre den ....

Maanen skinnet ind til dem i soveværelset, de rullet ikke ned, de vilde se hverandre til siste søvnige minut. Og de hvisket sammen om barnet. Hvem vilde det ligne? Hvad skulde det bete? Det skulde ha brune øine og lyst

haar . . . Nei, det skulde ha blaa øine! «Prikken skal ligne dig paa en prik han, jente!» «Du sier han du, du er saa uvørren, du.» «Du ogsaa sier han!» En februarmorgen med nysne og sol skulde barnet komme — den tyvende februar hadde Eli bestemt, det var hendes mors fødselsdag .. .

I maaneskjæret gik ordene sin korte vei fra læbe244

til læbe, smaa ord, gamle, gamle ord — nye for det første menneskepar og det siste.

Saa sovnet én av dem — Roar først eller hun først. Da reiste den andre sig paa albuen og saa ned paa den sovende — hvad skedde bak den hyite panden nu? Aa, de vilde delt synene derinde med hverandre ogsaa, delt det lønligste liv og drømmen.

Det hændte, Eli vækket manden. Det hændte den siste nat —.

De hadde hat en lykkestund — hun hadde ikke raad til at sove — hun sat sig overende og la hændene frem paa teppet og lot maanen skinne paa dem og lo sakte til dem.

Da kom det en liten lyd over Roars læber — en liten klagende lyd. Hun bøiet sig og saa paa ansiktet hans — det stærke ansiktet, som blev saa hvitt i maanelyset. Saa rørte hun kindet hans med haanden.

«Roar . . .!»

Han aapnet saavidt øinene.

«Hvor var du nu, Roar?»

«Nu?» Han prøvde tænke — fik tak i en flik av det drømte og vaaknet helt.

«Skibet gik. Jeg var med. Men du stod igjen paa bryggen.»

«Og saa hoppet jeg ombord! Kom saa seiler vi!» Hun tukket sig ind i armen hans og lukket øinene. «Sammen —» hvisket hun. —

De blev vækket av telefonen ved halv otte-tiden om morgnen.

Det var kjøbmand Sturland. Roar lyttet en stund.245

«Vent et øieblik, Sturland —» sa han og la mikrofonen ned.

«Han vil ha mig med paa jakt, Eli — fjorden er fuld av alker, sier han. Hvad synes du?»

«Luk kontoret og reis — det er jo det morsomste du vet, Roar.»

«Og det er tre aar siden sist ...»

Han svarte ja tak i telefonen og lovte at være paa bryggen klokken halv ni. Lik en unggut sprang han ut av sengen.

Hun stod op da han var færdigklæd og hadde set over børsen. I morgenkjole drak hun kaffe med ham; hun hjalp ham at dra islandstrøien over hodet — hun holdt geværet for ham, mens han fandt frem patroner og stangbriller.

Litt hastig sa han adjø til hende.

«Du har alt jægerøinene dine paa dig, du lyser av mordlyst,» sa hun og rusket ham i nakken. —

Saa stod hun ved vinduet og saa ham skridte over torvet i de høie sjøstøvlene — langbent og ruvendes i de tykke klærne.

Dagen var skyfri og høireist som de forrige — nyfødt og frisk — saan en førstegangs dag!

Men hun blev ikke staaende til hun ikke kunde se ham længer —. Hun skimtet kjøbmand Stur-lands mæktige skikkelse og et par andre mandfolk ute paa kaien — saa gik hun ind i soveværelset igjen for at klæ sig. I formiddag vilde hun gaa over til Ingrid en liten stund — det var blit saa endetil at være sammen med steddatteren nu; de snakket hus-stel sarrtmen, husstel og spædbarntøi . . .246

Mændene ombord i motorbaaten var i høit humør, da de stevnet ut mot fjordgapet. Foruten Sturland, Liegaard og gutten ved roret var politimesteren med og en ung ingeniør, som var kommet til byen nu i høst.

Alkene var set i temmelig store flokker av en av Sturlands betjenter ute i sundet igaar — det vilde bli fint at ta dem idag, det var bare saa maatelig dønning derute, og rormanden hadde været med paa leken før — var de heldig, skulde de komme hjem med last. Politimesteren, som var en stor matkrok, paastod alkekjøt smakte finfint som ragout; men det vilde Sturland ha en dram paa, og sikrest at ta den, før ragouten kom paa bordet! Han hentet frem en lommelerke av skreppen, smaa bægre blev delt om og fyldt.

«Paa en god jakt, mine herrer!»

Roar Liegaard blev sittende litt med det vesle, blanke sølvstøpet i haanden; solen speilte sig muntert i det — speilte sig i hele, vide fjorden; bak dem bredde kjølvandet sig, spilte halen med fjærlette skumstriper mot blaagrøn sjø . . .

«Naa, doktor? Skal De ikke ta den?»

«Skaal, Sturland! Tak for at De fik mig med!»

Han tømte støpet. De siste døgns lykke, Elis lyse ansikt, Elis øine og smil var her og blev ett med den tindrende klare morgen . . . Som øene forut hildret og vilde løfte sig mot blaaet, slik løftet hans eget sind sig i het glæde — tankene bare svev i den som maakene over baaten.247

«Og doktoren har jo faat kongens guldmedalje—» sa ingeniørens unge, fremmede røst.

«Ja, jeg har sgu faat guldmedaljen jeg, mand!»

Han smiler, som hadde han faat et kongerike, han — tænkte den fremmede.

Da de nærmet sig j aktfeltet, blev de enig om opstillingen — Sturland og politimesteren skulde staa i baugen om styrbord, de to andre om bagbord. Ingeniøren hadde aldrig været ute efter alker før — han fik mange raad. Roar Liegaard fortalte ham med tændte øine om finessen ved at sikte paa den vesle svart-og-hvite fuglen — kroppen var ikke god at raake, der den laa og duvet paa sjøene. «Hold lavt!» formante han og tok ingeniørens børse og siktet med den. Bra børse, men fint kaliber, han fik holde tungen ret i munden med den.

Saa fik Sturland øie paa noget i kikkerten.

«Fald av,» kommanderte han. «Sakte fart!»

Snart kunde de allesammen med blotte øie se alkene — fem, seks stykker; de laa fint spredt paa østsiden av sundet.

Da de var i skudhold seg baaten saavidt fremover — Sturland gav signalet, og de fire første skud gik som ett. Det blev plask og dukking der ute i sol-glitret — litt efter lyste det i tre hvite fuglebryst.

I munden paa hverandre forklarte skytterne om sine skud — baaten fik fart og byttet blev lempet ombord med hov. Ingeniøren frala sig beskedent al andel — han hadde vistnok skudt over allikevel.

I selve sundet gik strømmen strid — utenfor var underdønningen stærkere. En .ny alkeflok kom i248

sikte — den var stor, minst tyve fugl. Hjertet tok paa at slaa i Roar.

«Naa gjælder det at sætte sjøben, gutter,» sa han og lo. «Disse faar vi plukke med os — hva, Stur-land?»

Smaat og sakte avanserte baaten, steg og sank, steg og sank — snart saa jægerne vildtet, snart ikke.

Roar prøvde puste langsomt og dypt — om han blev hundrede aar blev han vel aldrig kvit denne forbaskete hjertebankingen, naar han var ute paa skytteri!

«Pas paa!» sa han.

«Det er for tidlig,» mente Sturland.

«Men nu/» sa Roar. Og alle børsene kom til kjaken.

«Vent litt!» kommanderte Sturland . . .

Da braket et skud. Og to mand stupte i baaten.

Gutten akterut slåp roret.

«Han skaut doktoren,» skrek han — «Han dat! Børsa gik av for 'n.»

Ingeniøren var alt paa føttene — et nu stirret han paa sit eget børseløp, der en tynd, blaa røk dampet ut — saa vilde han kaste sig over Liegaard, som laa urørlig foran ham.

Kjøbmand Sturland grep ham i armen og slængte ham til side —

«Rir fanden Dem, mand!»

«Jeg skjøt ikke, jeg skjøt ikke!»

«Vist djævelen skjøt De!» Politimesteren bøiet sig over Roar, langsomt førte han haanden nedover ryggen paa ham, mens han sakte nævnte hans navn.249

Roar rørte paa sig.

«Jeg fik et slag,» sa han. Og litt efter: «Kanske det var skud.»

«Hjemover. Fuld fart.» Sturland vendte sig mot gutten og pekte paa landet — det store, graa skjægget dirret.

«Rør Dem ikke doktor! La os!» sa politimesteren.

Men idetsamme snudde Roar sig selv om paa ryggen. Han rakte ut haanden.

«Kom med næven, ingeniør! Slikt kan hænde den beste. Men dennegangen holdt De for lavt!» Han smilte — saa lukket han øinene.

De fik lagt en presenning ind under hode og nakke paa ham. Mens de to ældre mænd holdt paa med det, blev de var blodet, som farvet dækket.

Den tredje saa ingenting — han var sunket ihop indved rælingen, med hodet mot knærne.

Kjøbmand Sturland rørte ved ham med foten — uten at se paa ham hvisket han:

«Græd ikke for fan! Doktoren har nok som det e'.»

Med høire arm forsøkte Roar at naa venstre Iaar. Han kjendte ingen smerte.

«Det gik i benet tror jeg,» sa han. «Eller i min mindre ædle del. Det retter sig.»

Sturland bøiet sig ned mot det dødbleke ansiktet.

«Skal vi dytte i saaret, Liegaard? Eller skal vi la det bero?»

Roar tænkte litt. Duren av motoren heftet tankene . . . Han hadde faat et skud i sig — paa et par meters avstand — ladningen hadde gaat tæt som en250

kugle — i tyklaaret antagelig . . . Buksefiller og uld hadde fulgt med ... En drøss med haggel . . . Pry-ser fik pirke dem ut igjen . . .

«Hvor lang tid tar det, før dere har mig paa bryggen?» spurte han.

«En knap halvtime,» sa Sturland. «Skal vi dytte, doktor? De kan faa skjorten min, han er ren.»

«Min er ogsaa ren —» ingeniøren reiste sig. «Min —» tok han op og krøp ned i den vesle kahytten.

Varsomt sprættet de to mænd op buksen langs Roar Liegaards venstre ben; et opkomme av rødt, varmt blod møtte hændene deres — forvirret stanset de op.

Men Roar retledet dem — de fik gjøre hele laa-ret frit for tøi, de fik gi pokker i blodsølet og finde hullet og stoppe det til med charpi og surre omkring benet ovenom saaret. Det siste først . . .

Ingeniøren kom op med den lyseblaa lærrets-skjorten i en tul i haanden; de rev den op i strimler, laget smaa tamponer og «dyttet». Politimesteren blev klein og maatte slutte, men gamle Sturland holdt ved — hullet var dypt, blodet kom like friskt tros i korkingen, syntes han. Men nu hjalp den unge mand ham — de hadde faat istand en solid surring rundt laaret og tullet en trøie omkring.

Roar laa og saa op i det blaa himmelhvælvet — det la sig som en tynd, let røk for øinene hans, mens han tænkte paa fuglene derute, som maatte dø paa en slik fin dag . . .

Da de nærmet sig land, saa han kunde høre damp-winchen inde paa kaien, kaldte han paa Sturland.

«251

«Faa tak i en bør fra en av bodene, bær mig bent hjem. Telefonér til Pryser.»

«Det er vel det ligeste vi faar tag i lazaretbilen, doktor, og kjører til sygehuset?»

Roar tidde litt.

«Nei,» sa han. «Hjem.»

Sturlands og hans øine møttes — den gamle mand samlet skjægget i haanden og bøiet hodet.

Nu visste han, hvad den andre tænkte.

Eli stod ved vinduet i Ingrids lille dagligstue og saa en motorskoite komme fossende ind fjorden. Den hvite baugen laa saa høit paa vandet, den lignet en bredbrystet fugl.

«Du bor vakkert, Ingrid —» sa hun indover værelset, dér steddatteren sat og kastet fine sting om smaa, firkantete linkluter. «Dere ser længer end os.»

Men Ingrid hadde sjelden tid til at se ut av vinduet. Verden var her inde den, hos de hvite, heklete dukene, de blaamalte væggene og alle de nye tingene, som ikke maatte skjæmmes av et eneste støvfnug . . . Hun førte to fingre langs klutens kant og strimet den glat.

«Naa skal vi faa duschkot ute paa loftet,» sa hun. — «Naa har Adolf git sig, naa skal han gaa i duschen, straks han kommer op og faa av sig det væmmelige melet — svigerfar holdt med mig, han, han er snil, skal jeg si dig.»

Eli svarte ikke. Hun syntes saa tydelig . . .252

«Det kommer en motorbaat ind paa havnen — jeg synes, det er Sturlands. Men de kan vel ikke komme hjem alt nu?»

«Nei, det kan de ikke . . .» Ingrid blev ved at sy. «Det er mange, som har saanne skøiter.»

«Det er dem —» Eli tok efter hat og jakke — «Kom saa gaar vi ned og møter dem, Ingrid! Du skal se, de har skutt op alle patronene sine.»

Men Ingrid hadde sat over vand, hun skulde vaske kraver og lommetørklær — hun fulgte ikke Eli længer end til loftstrappen.

«Stik opom igjen snart da!» sa hun. «Og ta med dig far.» —

Da Eli var kommet et stykke ned i gaten kom en unggut i stormløp op fra torvet; straks efter én til. Litt efter begyndte folk at springe forbi hende den andre veien. Uvilkaarlig fortnet hun gangen litt — nysgjerrig, men uten skygge av angst saa hun, at ute paa torvet stimlet folk sammen. Solen skinnet — luften hadde glans som av klar moden frukt . . .

Først da sykebilen suste forbi hende like ved kaien rammet skrækken hende — hun skimtet overlæge Prysers store hat derinde bak ruten ved siden av vognstyreren. Hun sat i at springe.

Midt paa kaien møtte hun politimesteren; folk vek til side for dem. Eli bare saa paa ham — brystet gik paa hende, munden stod halvaapen.

«Vi liar hat et lite uheld, fru Liegaard.»

«Hvor er Roar?»

«Deres mand er ombord. Overlægen er hos ham. De maa vente et øieblik.»253

«Er han faldt overbord?»

«Nei, det er han ikke. Men —»

Eli vilde forbi — han tok hende i armen.

«Bare et par minutter, fru Liegaard. Saa skal De faa komme til ham.»

«Hvad er det?»

«Liegaard har faat et skud i benet.»

«Et skud . . .»

Eli stirret paa manden, som stod foran hende. Noget vilde bryte løs i hende — et skrik . .. Fra ryggen, fra føtter og bryst ilte det mot strupen — hun løftet armene. Saa sænket hun dem — med ett blev det dødsstilt, en kulde lukket sig over ansikt og lemmer, stanset et nu hjerteslaget, gav det fri igjen i nogen dumpe støt . . .

«Et skud i benet. Hvordan?»

Politimesteren forklarte. Ingeniøren hadde mistet likevækten i sjøgangen — med fingeren paa av-trækkeren hadde han stupt — arme fyr. Det var en guds lykke, skuddet gik saa lavt.

Eli var begyndt at gaa. Skridt for skridt nærmet hun sig bryggekanten, der motorbaaten laa. —

Overlæge Pryser og Roar hadde vekslet de første ord; de andre ombord holdt sig litt unda de to i baugen.

«... Nei. Arteria femoralis er det vel neppe —» Den gamle læge knep igjen det ene øiet, så knælte han med litt besvær ved siden av sin kollega. «Jeg har med slange.»

«De sa, det stod ut gjennem hullet —» Roars læ-

17 — Prisopgaven.254

ber flyttet sig traakt over tændene — «Det kan ha dannet sig blodsvulst . . . Aaren kan ha rullet sig op ogsaa. Ja du ser, jeg lever. De har tamponert.»

Pryser kastet et fort sideblik paa ansiktet med den svartblaa munden — saa kaldte han paa hjelp og gik til arbeidet.

Da gummislangen var lagt om laaret, sa Roar:

«Kjør mig hjem, Pryser.»

«Neigu om jeg gjør. Jeg tar dig til sykhuset. Vi faar vel bruke forstand, Liegaard.»

Roar lukket øinene.

«Gi mig en dram,» bad han.

Da overlægen hadde vinket paa bærerne, som stod oppe paa kaien, trængte en liten lys skikkelse sig frem foran dem. Kjøbmand Sturland rakte Eli haanden og hjalp hende ombord. Han var ikke god for at se paa hende . . .

Roar laa med lukkete øine. Da hun bøiet sig ned til ham og rørte ved haanden hans, rykket det til i de stive ansiktsdragene; men han klemte øie-laakkene tættere sammen.

«Mor'n Eli. Er du her?»

Hun blev ved at holde haanden hans til alt var istand, saa han kunde bli løftet op paa baaren. En fremmed mand i lyse klær vilde være med og bære. Gamle Pryser skjøv ham væk.

«Den kunsten kan De ikke, ingeniør —» sa han.

Et nu flammet det til i Elis øine — saa bøiet hun hodet dypt. Aldrig se den manden mer — aldrig.

Hun fik sitte paa et lite sæte inde i bilen. Et par ganger aapnet Roar øinene og smilte til hende.255

Nogen minutter lot de hende være alene hos ham, mens han laa paa bænken i operationsstuen paa sykhuset og ventet. Pryser hadde git ham en sprøite før han gik for at gjøre alt i stand. Litt efter litt blev han stor og klar i blikket.

«Vi faar ta det med ro, jente.»

«Ja, Roar.»

«Det var fint paa sjøen, kan du tro.»

«Jeg saa baaten, da dere kom. Jeg var oppe hos. Ingrid.»

«Ingrid og Sverre faar vente, til de har stelt med mig. Og ingen graating, Eli!»

«Nei hvorfor skulde vi graate, Roar?»

Med raden av hvite tænder smilte hun til ham.

«Naa vilde jeg le var det ikke risikabelt!» Han gren muntert og skakt — «Du er søklastet med graat, din jomsviking!»

Han flyttet armen og la den iskolde haanden over nakken, som nu bøiet sig ned mot brystet hans. —

Mens de holdt paa med ham, drev Eli ute i syk-husgangen — i den lange velkj endte gangen.

Foran døren til laboratoriet stanset hun. Der-indenfor stod Roar i den side, hvite frakken, de hadde kjøpt i Paris . . . Han stod bøiet over mikroskopet . . . Hun kunde aapne laasen sakte, sakte . . . Men han hørte det likevel. Han reiste ikke hodet — han bøide det bare litt unda den gule metaltingsten — paa skraa ut av øinene gløttet han bort paa hende . . .

Men hun maatte ikke røre ved laasen.256

Dørene nedover gangen hadde nummer. Somme hadde bokstaver paa det øverste feltet.

Hun vilde ikke se paa klokken; ikke forstyrre nogen med at se paa klokken. Heller tælle skridtene . . . Nitten og et halvt . . . Litt mindre skridt den andre veien, saa blev det rum til tyve . . .

Ind av ytterdøren i den bortre enden av gangen kom to mennesker. De kom imot hende. En høi stor mand. En liten kvinde. Nærmere og nærmere — saa svarte mot lyset fra vinduet bak dem. Hvad var det de vilde? Hun løftet hændene op foran ansiktet.

Ingrid og Adolf Andersen stanset ved døren til operationsstuen.

«Er han derinde, Eli?» spurte Ingrid.

Smaat og langsomt gik hun imot dem.

«De holder paa med ham nu. De underbinder aarene nu. Det er snart over.» Hun saa forbi dem, saa paa døren bortenfor dem — læste: Assistentlægen.

Saa hørte hun en lyd, en liten hikst av graat. Da var det, som sank hun litt der hun stod — naadde gulvet, fik grund under føttene. Og nu fæstet hun blikket paa datterens ansikt — det rykket og rynket sig i graat.

«Hyssj — hyssj! Ikke graate, Ingrid. Roar vil det ikke.»

«Nei det er det jeg sier!» Manden la armen om Ingrids skulder — «Du har ikke godt av det. Det er det, jeg sier.»

Ingrids hake ruklet sig hjelpeløs.257

«Har det — har det truffet livaaren, Eli? Er det gaat i livaaren?» De rodkantete øinene stirret paa stedmoren.

«Livaaren?»

Aldrig hadde Eli hørt det ordet før. En rød flod — en flod, som bar alle mennesker — Roar og hende og barnet. Pludselig foldet hun hændene, foldet dem oppe under venstre bryst og trykket dem ind mot sig.

«Nei,» hvisket hun — «det er ikke den. Det er umulig.»

«Er det ikke livaaren? Aa Adolf, da dør han ikke, da, da dør han ikke!» Ingrid kastet sig ind mot manden — hun hadde ropt høit.

Idetsamme blev døren fra operationsstuen aap-net og lukket. Det var overlægen.

Ingrid skrek. Overstænket av blod stod han der i den hvite frakken.

«Faa hende ut!» Pryser pekte paa Ingrid — «Faa hende væk! Fru Liegaard, vi vil forsøke en blodtransfusion — en overføring av blod. Min assistent er villig — har De noget imot det? Har De noget ønske?»

«Kan han ikke faa mit, Pryser?»

Den gamle læge løftet armen som for at klappe Eli — fik se sin egen haand og la den paa ryggen. Saa lutet han sig ned mot hende og sa lavt:

«De gir ham Deres paa en anden maate, gjør De ikke det, lille kone? Men —»

Og han snudde sig mot Adolf Andersen.

«Av Dem kan vi ta en prøve. Kom med!»258

«Kan jeg gaa ind til ham, Pryser?» Eli grep ham i frakærmet.

«Om et øieblik — om et øieblik.»

Ingrid hang i mandens arm og fulgte med til døren, Pryser aapnet.

«Er det farlig, doktor Pryser? Er det farlig,» spurte hun graatkjøvd.

«Han er en del svak . . .»

«Er det farlig for Adolf?»

«Nei, ham kan vi trygt tappe, Ingrid mor!»

Adolf Andersen fridde sig for konens haand og rettet sig op. De smaa øinene lyste paa ham.

«Værsego', Pryser — værsego'! Alt De trænger!»

I døren til assistentlægens rum vendte Pryser sig enda en gang.

«Det er telefonert efter Per og Annik?» spurte han.

«Ja,» svarte Ingrid. «Fru Sturland har snakket med mor. De kommer med bil.»

«Gaa op til kona mi og faa dig noget varmt i livet, Ingrid — gaa med dig! Jeg skal si til, naar du kan faa se far!»

Eli fulgte Ingrid ut i den ytre gangen — hun blev staaende, mens datteren gik op trappen til Prysers privatleilighet. Saa gik hun tilbake mot operationsstuen — den høire armen strakte hun litt frem, som tok hun for sig i luften. —

Der var ingen inde hos Roar uten operations-søsteren. Han laa dækket til opunder hagen av noget hvitt . . . Han laa med lukkete øine. Næsen stod høi i det blodløse ansiktet.

Sykepleiersken reiste sig — da hun saa, det var259

Liegaards hustru, som kom ind, gik hun tilside uten et ord.

Roar pustet.

Om en liten stund kunde Eli se det. En aand av et aandedræt kom og gik over de stille læbene.

Like indved ham stod pleierskens tomme stol. Uten at ta øinene fra ansiktet hans satte hun sig — foldet hændene og blev sittende urørlig til de to læger kom ind igjen. Da flyttet hun sig til væggen borte ved instrumentbordet. Overlægen nikket til hende — hun kunde faa bli.

Litt efter spurte Roar om noget — hun kunde ikke høre andet end lyden av den svake røsten.

«Det er din svigersøns,» svarte Pryser.

«Andersens?»

«Ja,» svarte Pryser igjen. «Det passet paa kornet.»

«Det var katten!» Roar sa det høit,som vaaknet han.

Eli maatte smile. Og hun saa bort paa den lille beholderen i assistentlægens haand, saa paa slangen, som førte Adolfs blod ind i Roars aare. Blod som hans eget — rødt og sundt og rent . . . Aa, hun visste, hvad Roar tænkte nu! Vi vet saa lite om hverandre, tænkte han — vi skal ikke være streng mot hverandre! Nu bøiet han sig ind under det, som var sked — nu vilde han møte Ingrids mand med snille øine! Nu vilde alt bli godt!

En halv times tid senere var alle samlet i sykerum-met, hvor Roar var blit lagt i sengen med de stutte, hvite gardinene omkring hodegjærdet — Eli, de to260

barnene og Adolf Andersen. Og doktor Pryser var hos dem derinde. Paa den siden, Eli sat alene stod han lange stunder og følte den saaredes puls. Saa drev han til vinduet og blev staaende der med ryggen til dem.

Hvorfor gik han ikke sin vei?

Hvergang faren rørte sig, hvisket Sverre:

«Naa vaakner han.»

Smaagutten sat ved siden av søsteren — siden han kom, hadde den syke ligget i døs. Men faren smilte sommetider — et lite smil rykket i mundviken og blev borte igjen.

«Han sover og drømmer,» hvisket Ingrid.

Saa aapnet han pludselig øinene. Det gik en bevægelse gjennem alle.

«Far!» sa det tostemmig — «Far!»

Ingrid tok efter haanden hans, Sverre reiste sig.

Men han saa ikke paa dem. Han vendte blikket mot Eli.

«Vi tre sammen —» sa han.

«Far, her er vil» Ingrids veke røst brast. «Sverre og jeg er her, far! Goddag, far!»

Men han hadde alt lukket øinene igjen.

«Væk ham ikke, barn —» Pryser la haanden paa Ingrids ryg. «Han har det best saa.»

Nu naadde solen sengens hodegjærde. Lægen vilde dra gardinet for.

«La den skinne paa ham,» sa Eli.

Enda en gang aapnet han øinene — som i stort, heftig alvor saa han paa Sverre. Litt efter sa han saavidt hørlig:261

«Ekte guld, gut!»

Pryser gik over til Elis side — han løftet Roar Liegaards haand fra teppet og holdt litt om det kraftige haandleddet; saa la han mandens arm sakte hort til hustruen.

«Hva er det, Pryser?» Hun saa op.

«Han dør,» sa lægen sakte.

«Dør han?» Vidaapent stirret de store, blaa øinene. Saa ristet hun langsomt paa hodet —

«Nei —» sa læbene. «Nei.»

Da bilen fra Oslo med Per og Annik kom ved ottetiden om kvelden, laa den døde i sin egen seng.

Eli sat alene inde hos ham. For en stund siden hadde fru Pryser fulgt Ingrid hjem; Sverre var gaat utover veien for at møte sine søsken.

Hun sat paa sengkanten; taareløs. Det var noget, hun ventet paa . . . Bindet, de hadde bundet om hodet hans, hadde hun løsnet. Da hadde han aapnet læbene litt. Men øinene aapnet han ikke. Hun maatte vente . . .

Saa hørte hun motoren stanse utenfor huset.

«Jeg kommer igjen, Roar,» hvisket hun til ham, som sov. Paa taa gik hun ut av værelset. —

Per og Annik og Sverre kom sammen ind i stuen. Den lille piken la sig ind til Eli og graat.

Litt efter fulgtes barnene ind til faren. Eli gik til sit eget rum.

Derinde blev hun staaende.262

Hun hørte graat fra soveværelset. Og hun hørte en røst, som ropte og bad . . .

Den røsten hadde hun aldrig hørt . . . Kjærlige, ømme ord — vilde smerte-ord — barne-ord . . .

Skjælvende heldte hun sig mot væggen. Nu maatte han svare —

«Han er jo død saa, Per,» sa Sverres lille stemme. «Han kan ikke høre.»

Eli løftet armen og vilde værge sig. Men det var forbi.

I nogen minutter blev hun staaende uten at sanse. Saa naadde en lyd hende — en dør blev aapnet. Barnene gik ind i stuen igjen.

Da blev hun med ett klar. Lik et menneske i livsfare, som paa sekunder ser den eneste vei til redning, handlet hun. Uten at se sig om, uten at vakle gik hun ut i gangen. Hun fandt Roars gamle frak, tok den paa armen og løp ned trappen. Hun visste, hvor bilene fra Oslo brukte staa — foran kaféen oppe i gaten. —

Da chaufføren, som hadde kjørt doktor Liegaards barn, hadde spist og kom ut, sat en liten, barhodet kvinde trykket op i vognens ene hjørne.

«Kjør mig hjem til Oslo,» sa hun. «Skynd Dem!»

Ved firetiden om morgenen stanset bilen utenfor Nils Toftes låve villa.

Det var enda svart mørke — det elektriske blusset over indgangsdøren naadde saavidt de nærmeste nakne trækronene.263

Eli ringte længe for det kom lyd i huset — hun lænet sig mot trappens rækværk. Da broren aapnet døren, saa han hende ikke med det samme. Og da hun slåp rækverket og stod foran ham, rygget han litt bakover. Det var Eli ... et gjenfærd av Eli —.

«Du — du skræmmer mig —» han rakte frem hændene mot hende.

«Jeg har ingen penger til at betale bilen, Nils. Jeg var inde i værelset mit, men jeg glemte at ta væsken min. Du maa betale bilen for mig.»

Forbi ham gik hun ind i gangen.

Han fandt hende oppe paa sit eget soverum, da han kom tilbake og hadde gjort op med chaufføren. Hun hadde ikke tat av sig yttertøiet; med hændene foldet i fanget sat hun foran sengen hans.

«Hvad er det, Eli?» Han stanset foran hende og drog den side slobrokken tættere sammen om livet.

«Roar er død.»

Roar? Han ropte navnet.

Ingenting rørte sig i Elis ansikt; øinene hadde slik heftig glans . . . Han bøiet sig og strøk haaret væk fra den hvite panden hendes.

«Ta av dig, Eli. Ta av dig kaapen.»

«Det er Roars frak,» sa hun og blev sittende.

Da hjalp han hende — fridde hende for det store plagget. Saa bøiet han sig og la en arm om skuldrene hendes og en under knærne, løftet hende op i sengen — tok skoene av hende.

Litt efter begyndte hun at snakke. Røsten var unaturlig høi og klar — hun fortalte alt fra først-264

ningen av. Nils Tofte maatte reise sig og gaa litt væk fra sengen — hun syntes ikke fatte sine egne ord . . .

« .... Og han kjendte skuddet bare som et slag; Pryser sa, det gjorde ikke vondt. For naar det kommer saa voldsomt, blir nervene lamme. Og jeg tror ikke, han hadde smerter siden heller, for; han smilte, mens han sov. Jeg har ikke graatt. Jeg har ikke graatt en taare.»

«Det var bedre for dig, om du fik graate, Eli.»

«Nei, han vilde ikke det. Han kaldte mig en joms . . . . »

Pludselig lukket hun øinene. Det ordet kunde hun ikke si.

«Var det igaar, Eli?»

«Igaar?» Forundret saa hun op igjen. «Det var idag. Idag. For en liten stund siden —».

«Men —. Men barnene, Eli?»

«De er der allesammen.»

«Men —. Reiste du fra dem, Eli?»

Hun støttet sig op paa albuen.

«Vi kunde ikke bli der, Nils. Jeg kan ikke hjelpe dem. Det var for kort tid. Jeg tænkte: om ti aar kanske. Aa det tok saa længe! Det — det var saa vanskelig. Du — du hadde ret, du. Nu kan de være i byen allesammen. Allesammen.» Hun nikket.

Broren hadde sat sig paa sengkanten. De tynde læbene skalv.

«Det er da du, som er hans hustru, Eli! Det er din ret at være der. Det er da du, som skal følge ham . . .»265

«Jeg er ikke alene, Nils!» Ekstatisk saa hun paa ham. «Vi er sammen — vi har et barn.»

Det gik i ham, saa han ingenting kunde si — han bøiet sig ned og kysset haanden hendes; saa skjøv han hende varlig tilbake mot puten.

«Nu skal du sove, Eli,» sa han — «Jeg skal sitte hos dig, mens du sover.»

Hun svarte ikke. Men han saa, hvordan dragene i det stivnete ansiktet litt efter litt myknet. Om en stund flyttet han sig — slukket lampen og satte sig foran den gamle, hvite kakel-ovnen. Sakte aapnet han de smaa messingdørene — glohaugen laa og lyste derinde.

Og mens den sovendes aandedræt borte fra mørket blev let og jevnt, sat han time efter time og levde gjennem det, som hadde været, og det, som skulde komme.

Slaget hadde ikke naad hendes nerver heller — barnet beskyttet hende — den største smerte ventet enda paa hende. Morgnene, naar hun vaaknet og husket. De lange, ensomme nætter. Han kjendte dem — han hadde selv levd dem . . .

Og han skimtet kampen, hun omsonst hadde kjæmpet. Opgaven, hun skulde løse, den laa ikke bak hende — langt inde i fremtiden laa den, enda gjemt i smaa, ufødte hænder. —ANKER

[-PRISOPGAVEN-]

{+PRIS- OPGAVEN+}